

Philosophiae Doctores

Török Tamás

Zoboralja földrajzi nevei a történeti térképek tükrében

AKADÉMIAI KIADÓ
BUDAPEST

Philosophiae Doctores

A sorozatban megjelent kötetek

1. A. O. FRANK: *The Philosophy of Virginia Woolf*
2. PETŐCZ ÉVA: *A nyelvi hiány fogalmának szövegtani értelmezése*
3. ANDREA IMREI: *Oniromancia – Análisis de símbolos en los cuentos de Julio Cortázar*
4. Á. I. FARKAS: *Will's Son and Jake's Peer – Anthony Burgess's Joycean Negotiations*
5. DÓRA FAIX: *Horacio Quiroga como autor implícito*
6. FEKETÉNÉ SZAKOS ÉVA: *A felnőttek tanulása és oktatása – új felfogásban*
7. CZETTER IBOLYA: *Márai Sándor naplójának nyelvi világa a retorikai alakzatok tükrében*
8. GABRIELLA MENCZEL: *Incipit y subtexto en los cuentos de Julio Cortázar y Abelardo Castillo*
9. LÁSZLÓ VASAS: *Ahondar deleitando: Lecturas del *Lazarillo de Tormes**
10. JUDIT NÉNYEI: *Thought Outdanced – The Motif of Dancing in Yeats and Joyce*

Török Tamás

**Zoboralja földrajzi nevei
a történeti térképek
tükrében**

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

A könyv a Fórum Intézet támogatásával jelent meg

FÓRUM KISFARSÉGSZÁLLÁS INTÉZET

Kiadja az Akadémiai Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének tagja
1117 Budapest, Prielle Kornélia u. 4.
www.akkrt.hu
www.szakkonyv.hu

Első magyar nyelvű kiadás: 2002

© Török Tamás, 2002

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás,
valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is.

Printed in Hungary

TARTALOM

Bevezetés	9
A gyűjtési terület bemutatása	11
A földrajzi név fogalma	22
Zoboralja történeti helyneveinek vizsgálata	24
Helyesírás	24
Fordítás	36
A névadás motívuma	41
Befejezés	59
Adattár	61
Mutató	91
Rövidítések és források jegyzéke	105
Szakirodalom	109

BEVEZETÉS

Doktori munkám témájaként a Zoboralja XIX. és XX. századi kataszteri térképein fellelhető földrajzi nevek bemutatását, névtani vizsgálatát választottam. Kutatásom színtere ugyan nem ismeretlen a nyelvtudomány számára, de részletes, a terület névanyagát onomasztikai szempontból rendszerező munka még nem jelent meg róla. Témaválasztásomat személyes okok is vezették: az egyetemi évek alatt megszerettem a zoboralji tájat és embereket. Indokaim között nem utolsó, hogy szakdolgozatomban is a terület egy részének névtanával foglalkoztam.

A jelenlegi névtani kutatások nagy figyelmet szentelnek a peremvidék anyagának feltérképezésének. Ezzel az időszzerű kérdéssel foglalkoztunk a Hungarisztika Tanszék névtani szemináriumán is. Az itt szerzett tapasztalatok nagy segítséget nyújtottak szakdolgozatom megírásakor, amelyben az élő névanyagra koncentráltam, ezt osztályoztam tipológiailag, vizsgáltam alakját, szerkezetét. Használtam történeti adatokat is, de csak munkám kiegészítéseként az Adattárban közöltem őket.

Doktori munkámban viszont a történeti névanyag vizsgálatára koncentrálok. Már szakdolgozatom anyagának gyűjtésekor nagy érdeklődéssel fordultam a levéltári adatok felé. Reméltem, hogy lesz még alkalom ezek felhasználására, átfogóbb vizsgálatokra.

Munkám elkészítése tulajdonképpen három fázisból állt. Az első két fázisban igyekeztem a lehető legtöbb adatot összegyűjteni, hogy vizsgálatom széles körű, átfogó lehessen. Már kutatásom legelején kiderült, hogy a gyűjtési terület névanyaga igen gazdag, így szükségszerűvé vált leszűkítése. Hosszas gondolkodás után úgy döntöttem, hogy csak a külterületek neveivel foglalkozom, a belterületek neveit később dolgozom föl.

Adatgyűjtésemet a Nyitraivánkán székelő Területi Levéltárban kezdtem. Itt őrzik a kutatási területtel kapcsolatos XIX. századi telek- és birtokkönyveket, valamint kataszteri térképeket. A levéltárban végzett munka igen időigényes és aprólékos volt. Először egyszerűen kimásoltam a telek- és birtokkönyvek földrajzi névanyagát, majd egyeztettem a kortárs kataszteri térképekkel. E két különböző típusú forrás összevetése segített a nevek lokalizálásában.

Munkámat a Térképészeti Hivatal nyitrai részlegén folytattam, ahol megvizsgáltam a XX. századi kataszteri térképek névanyagát. Ezek a térképek már sokkal részletesebb felbontásban mutatják be az egyes községeket, így pontosítani lehetett a lokalizálást. A Térképészeti Hivatalban kézbe vehettem a terület legújabb kataszteri térképeit, melyek már csak szlovák nyelvű bejegyzéseket tartalmaznak. Természetesen ezeket is összegyűjtöttem, a feldolgozás során egyik vizsgálat alapját ezek képezik.

Itt kívánom megjegyezni, hogy Barslédec esetében csak XIX. századi térképek álltak a rendelkezésemre. A XX. századi kataszteri térképekre vonatkozóan semmilyen használható információt nem kaptam.

Szó szoros értelemben vett terepmunkát nem folytattam, mivel szakdolgozatomhoz azt már elvégeztem, a doktori munkámhoz szükséges adatokhoz pedig a levéltárakban hozzá lehetett jutni.

Az adatgyűjtést követte az anyag feldolgozása, rendszerezése, ennek eredményeként született meg doktori munkám. Összesen 547 lokalizációs pont 873 névváltozatát vizsgáltam.

Az első fejezetben igyekszem bemutatni Zoboralját, az itt található községeket. Röviden közlöm a falvak történetét, nevezetes műemlékeiket, néprajzi jellegzetességeiket. A következő részben tisztázom a földrajzi név fogalmát, osztályozási lehetőségeit, nyelvünkben betöltött szerepét.

Doktori munkám gerincét a gyűjtési terület névanyagának vizsgálata, a vizsgálat eredményeinek közlése adja. Az összegyűjtött földrajzi neveket három fő szempont szerint vizsgáltam.

A történeti névanyagon már első látása feltűnik, hogy jelölése eltér a mai helyesírási szabályzat jelölésétől. Kíváncsi voltam ennek okára, ezért elsőként ebből a szempontból vizsgáltam meg a neveket. Külön osztályoztam a hangok jelölési sajátosságait és a helynevek írásmódjában megjelenő sajátosságokat.

Mivel adatgyűjtésem során szlovák nyelvű térképekkel is találkoztam, érdekesnek tartottam közelebről is megnézni a földrajzi nevek fordításának problematikáját. Azt vizsgáltam, hogy a történeti névanyaghoz képest milyen változások érzékelhetők a szlovák névváltozatokban, mit fordítanak le az új térképek készítői.

Vizsgálatom harmadik szempontja a névadás motivációjának változása volt. Kíváncsi voltam, hogy mi változik meg egy adott földrajzi területen két térkép elkészítése közti időben. Ezek a változások természetesen motiválónak hatnak a földrajzi alakulatok névadására, a névanyag változása pedig megjelenik a térképeken.

Adattáramban táblázat segítségével összegzem az összes megvizsgált térkép adatait. A falvak, valamint a lokalizációs pontok számozása megkönnyíti egy-egy név területi azonosítását. A falvak területét, illetőleg a lokalizációs pontok elhelyezkedését saját készítésű térképek ábrázolják.

A Függelék tartalmazza az összes megvizsgált név jegyzékét, a többtagú földrajzi neveket elemeikre is szétbontva. Ez támpontot nyújt egy-egy elő-, illetve utótag gyakoriságának megállapításához. Ebben a részben közlöm a forrásul szolgáló térképek és a használt rövidítések jegyzékét.

A GYŰJTÉSI TERÜLET BEMUTATÁSA

Zoboralja mint tájegység

A Nyitra környéki hegyes-dombos vidék a magyar nyelv északi nyelvhatára. A várostól északra fekvő falvak ma már nyelvszigeteket képeznek.

A peremhelyzet mindig is meghatározta a környék kultúráját. Már a honfoglalás idején a határvédelmet szolgáló gyepü volt. Zoboralja eléggé zárt terület, ennek köszönhetően napjainkig megőrződtek a magyar kultúra olyan régi elemei, amelyek más vidéken már a feledés homályába veszttek.

Nyitrától északra, a Zobor-hegy két oldalán 14 magyar település fekszik. A népi tájszemlélet ezeket a falvakat fekvésük szerint három csoportba osztja. A Zobor-Zsibrica hegyvonulat nyugati lejtőin találhatóakat mondja **hegymegieknek**, a déli-délkeleti lejtőkön fekvőket **hegyaljaiaknak**, míg a Nyitra folyó bal partján elterülőket **vízmezieknek** (*Barangoló...* 1995: 93). A Nyitra völgyében van Vicsápapáti, Egerszeg, Béd, Szalakusz és Menyhe. A hegy másik oldalán, a déli-délkeleti lejtőkön és a völgyekben húzódik meg Gerencsér, Alsócsitár, Pográny, Alsóbodok, Geszte, Kolon, Zsére, Gimes és Barslédec.

E falvak nagy többségét a zobori apátság 1111-ben és 1113-ban kiadott oklevelei, birtoklevelei már településként említik. A régi hagyományokra, melyeket ősidők óta őriz a vidék lakossága, a XX. század elején figyeltek fel a szakemberek. Kodály Zoltán többször is felkereste a vidéket, gyűjtötte népdalait. Az egyik gyűjtőkörútján olyan virágénekekre talált, amelyek addig csak a XVII–XVIII. századi kéziratos énekeskönyvekből voltak ismertek. A Kőműves Kelemenné és a Csudahalott típusú régi balladák közül is sok őrződött meg itt. Hasonlókra eddig csak Erdélyben leltek rá a néprajzkutatók. Igen változatosak az ünnepi népszokások és a hozzájuk fűződő dalok. Sok archaizmust őriz a sajátos nyelvjárás is.

A zoboraljaiak székelyeknek tartják magukat. Úgy tudják, hogy őseiket Magyarország határának, a gyepüknek az őrzésére telepítette ide Szent István. Bizonyítékként a családneveket szokták említeni. Valóban gyakori név erre felé a *Székely, Erdélyi, Czako, Andraskó, Farkas, Gyepes*, amelyek a székelysége, Erdélyre utalnak, illetve ott is gyakoriak.

Egy másik – valószínűleg irodalmi eredetű – magyarázat szerint azok a pogány magyarok menekültek ide és telepedtek meg a Zobor-hegy vidékén, akik nem akartak behódolni a kereszténységnek. Ez a magyarázat az olyan dűlőnevekre hivatkozik, mint a *Hajnalgyep, Hajnalkert, Táncosfa*, amelyek a pogány vallás elemeire utalnak. Zsérén még a közelmúltban is gyakran adtak a fiúgyermeknek pogány magyarnak tartott keresztnéveket, mint *Vazul, Kele* stb. (*Barangoló...* 1995: 94).

Alsóbodok

1773 Bodok; 1786 Kisch-Bodok, Obdokowce; 1808 Kis-Bodok, Malé Obdokowce; 1863, 1888–1907 Bodok; 1873–1882 Nyitrabodok; 1913 Alsóbodok; 1920 Malé Obdokowce, Bodok; 1927–1948 Dolné Obdokowce, Alsó-Bodok; 1948 Dolné Obdokowce (MAJTÁN 1972: 292).

A község Nyitrától 11 km-re keletre fekszik a Zsitva partján. Mezőgazdasági jellegű község, de természeti szépségének és elhelyezkedésének köszönhetően a környék lakosainak pihenőhelye is lehet. Lakosainak száma 1123, ebből 872 magyar nemzetiségű. (ORISKÓ 1993: 190)

A település és környéke már az őskortól fogva lakott terület. Erről tanúskodnak a falu határában előkerült régészeti leletek. A római korból pl. pannon kerámia maradványát találták meg az archeológusok.

Alsóbodok első írásos említése 1228-ból származik. Az okirat tanúsága szerint Jakab nyitrai püspök és Jób szentbenedeki apát perelte Tamás esztergomi prépostot a terület birtoklásáért.

A falu egy ószláv település helyén jött létre, amelyet a magyarok a honfoglalás idején betelepítettek. A falut 1283-ban *Budak* formában említik a krónikák, amikor IV. Béla elajándékozta a területet. 1335-ben birtokcsere történt a nyitrai egyházmegye és az esztergomi érsekség között. Ennek kapcsán Bodok neve is felmerül az írásos emlékekben.

A viszonylag nyugodt életet megzavarták a török háborúk, 1576-ban Bodok is török kézre került. A hódítók a falut kifosztották, 17 lakost rabszolgaságba kényszerítettek. 1664-ben ismét betörték a faluba, s a lakosok egy részét lemészárolták. A török adóösszeírók 31 adófizető családot tartottak számon, akikről 9280 akcse adót szedtek. (BLASKOVICS 1993: 306)

A falu lakossága II. Rákóczi Ferenc oldalára állt. A kurucok veresége után ezért üldözte őket a császári katonaság. A községet megtizedelte az 1710-es, az 1730-as és az 1740-es kolerajárvány. Az 1849-es kolerajárvány 300 áldozatot követelt.

A feljegyzések szerint a XVIII. század közepén már két pálinkafőző is volt a faluban. 1870 körül hentes, szücs, kocsmáros, szabó, kovács és két csizmadia is tevékenykedett. A lakosok főleg mezőgazdasággal, állattenyésztéssel és szőlészettel foglalkoztak. A XIX. század végén több járvány és természeti katasztrófa is sújtotta a falut. 1880-ban kolera, 1883-ban éhínség, 1890-ben tűzvész pusztított. (HONISMERETI KISKÖNYVTÁR 119. 1998: 2–3.)

Az I. világháború közvetlenül nem érintette a falut, de áldozatokat szedett a lakosok közül. Trianon Bodokot az első Csehszlovák Köztársasághoz csatolta, amivel a lakosság nehezen, de nyugodtan békélt meg. Az 1938-as első bécsi döntés nem adta vissza a falut Magyarországnak, ami a lakosok körében nagy felháborodást keltett. A falut '44-ben német katonaság szállta meg, de másként nem érintették a hadi események.

A háború utáni időszak leépülést jelentett a község számára. Bezárták a magyar iskolát, a magyar nemzetiségű lakosok elvesztették állampolgárságukat. A viszonyok rendezése után lassú fejlődést könyvelhettek el. 1950-ben megalakult a Csemadok helyi szervezete, 1956-ban pedig a szövetkezet. Az utakat kijavították, felépült a kultúrház.

A novemberi forradalom nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Alsóbodok önkormányzata pénzügyi gondokkal küszködik, de ennek ellenére a falu fejlődőképes. Ezt mi sem bizonyítja jobban, minthogy a faluban nyitotta meg kapuit hosszú idő után a környék első magyar nyelvű középiskolája.

Alsócsitár

1773 Csitar; 1786 Cschitar; 1808, 1863–1907 Csitar; 1913 Alsócsitár; 1920 Čitáry; 1927–1948 Dolné Štitáry; Alsó-Csitar; 1948 Dolné Štitáre. (MAJTÁN 1972: 408)

A falu eléggé megsínylette a török időket, a pusztítók 1576-ban teljesen felégették. Csitar temploma 1785-ban épült egy korábbi alapjaira. A lakosok ivóvizet egyedül a falu

közepén található forrásból nyertek, így nem csoda ha mosásra és az állatok itatására is használták. A kis forrás meghatározta a falu látképét is, ugyanis a lakóházak köréje épültek.

Közigazgatásilag Nyitrához tartozik.

Béd

1773 Béd, Beadicze; 1786, 1808 Béd, Beadice; 1863–1873 Beéd; 1877–1913 Béd; 1920 Badice, Beadice; 1927–1948 Bádice, Béd; 1948–1960 Bádice. (MAJTÁN 1972: 319)

„Béd nagyon szép fekvésű falu. A Horka-hegy lábánál húzódik meg. Korábban a nyit-
rai várhoz, majd a püspökséghez tartozott.” (*Barangoló...* 1995: 94) Földbirtokosa a Bartakovich család volt.

Geszte

1773 Gesztthe; 1786, 1873–1907 Geszte; 1808 Geszthe, Gesztha; 1863 Geszthe; 1913 Nyitrageszte; 1920 Gest^o; 1927–1948 Gest^o, Geszte; 1948 Host^oová. (MAJTÁN 1972: 142)

Geszte a Pilis-hegy lábánál fekszik, melyet a Tribecs-hegység élőhegyeként tartanak számon. A község határában folyik a Gesztei-patak, amely a Zsitvába torkollik. A 402 lakosú község túlnyomó többségben római katolikus, 371 lakos vallja magát magyarnak. (ORISKO 1993: 206)

A község első írásos említése 1232-ből való, ahol *Guesta* formában szerepel. Az utóbbi két és fél évszázad alatt a Geszte különböző névalakjait használták (lásd fent). A Geszte szó jelentését többen is igyekeztek megmagyarázni. Tagányi Károly a XIX. század 80-as éveiben az ószláv „*gusztu* = sűrűség, erdő” szóból származtatja. (TAGÁNYI 1887: 52) Ján Stanislav más magyarázatot talált a név eredetére, szerinte „*Gest* = vendég” a község idegenből bevándorolt telepeseire utal. (GERGELYI 1965: 18) Kiss Lajos elveti mindkét lehetőséget, és Nyitrageszte nevének eredetét a Békés megyei Geszt község nevének eredetével egyezteti. Szerinte a „*geszt*” szó a „gyömölcs fás héját” jelenti. (KISS 1988: I/513, II/260)

Az első írásos említés mint királyi halászfalut tartja számon a községet. IV. László király korában a falu gazdát cserél. A király hősi szolgálataiért Bened fiának, Beesnek adományozza geszti birtokát. (FEHÉR 1997: 14) Az évszázadok folyamán Gesztét több nagybirtokosi család is birtokolta. 1490-ben például a ghymeszi Forgáchok somogyi birtokaikért kicserélték Geszte birtokait.

A mohácsi csatavesztés után a török ezt a vidéket is veszélyeztette, többször portyá-
zott errefelé, felégette, kirabolta. A török előrenyomulásával azonban Geszte is kény-
telen volt behódolni. 1570-ben már 5000 akcse adót fizetett, többek között a búza, a
must, a fa és a földhasználati jogok után. (BLASKOVICS 1993: 275) Geszte történetének
egyik legszomorúbb eseménye, amikor 1644-ben a török három, további szomszéd falu-
val együtt felégette. A lakosok egy részét elpusztították, akit elfogtak, azt eladták rab-
szolgának.

A török kiűzése után a lakosság csak nehezen tudta kiheverni a veszteségeket, jó
néhány évnél kellett eltelnie, mire a gazdaság is helyreállt. Az emberek erdőirtással
igyekeztek növelni a megművelhető földterületet. XIX. század eleji adatokból tudjuk,
hogy csak a szőlőterület nagysága három évtized alatt megnégyszereződött.

Az 1848–49-es évek eseményeibe Geszte lakossága is bekapcsolódott. A nagy kolera-
járvány ezt a falut is megtizedelte, a járványban elhunytakat a temető egy félreeső részében
temették el.

A századforduló után gyarapodott a falu lakossága, ami részben a betelepüléseknek is köszönhető. Az 1910-es népszámlálás adatai alapján Geszte volt az egyetlen olyan zoboralji falu, ahol nem élt egy szlovák sem.

Nagy gazdasági gondot okozott a szőlőskertekben a szőlőgyökértetű okozta filoxéria. A századfordulóra már a környék gazdái is amerikai alanyba oltott nemes szőlőket telepítettek, ami megoldást jelentett a szörnyű betegségre.

A világháborúk poklából Geszte is kivette részét. Az I. világháborúban odaveszett lakosokról nincs pontos adat. Trianon után Gesztét az újonnan megalakult Csehszlovák Köztársasághoz csatolták.

Az elveszett községi krónika miatt a két világháború közötti időszakból hiányoznak az írott adatok.

Az I. bécsi döntés értelmében Szlovákia déli részének magyarlakta területei visszakerültek Magyarországhoz. Gesztét ez a rendelkezés nem érintette, a határ a falutól délre vonult.

A második világháború nagy háborús kínokat, nélkülözést, szegénységet jelentett a falunak. Jelentős volt az emberi áldozat is.

A háború utáni átmeneti időszak végeztével a falu fokozatosan fejlődni kezdett, megalakult a szövetkezet. Az 1970-es évek konszolidációs politikája rányomta bélyegét a falu életére is. A lakosok száma fogyásnak indult. Gesztét közigazgatásilag összevonták Pogránnyal, ez az állapot 1989-ig tartott.

A rendszerváltás óta megtartott választásokon Gesztén mindig a magyar pártok képviselői kerültek többségbe.

Gímes

1773 Ghymes; 1786 Gimesch, Ghymesch; 1808 Ghimes, Gímes, Gýmeš; 1863, 1892–1913 Ghymes; 1873–1877 Ghimes; 1882–1888 Gimes; 1920 Dýmeš, Gymeš; 1927–1948 Gýmeš, Ghymes; 1948 Jelenec. (MAJTÁN 1972: 175)

Zoboralja legnagyobb, központi faluja. Lakosainak száma 1910, amelyből 874 magyar nemzetiségű. (ORISKÓ 1993: 195)

A községet 1113-ban említik először az oklevelek. 1226-ban II. András Ivánkának adományozta a falut és környékét. A falu fölötti magas hegytetőn emelkedik Ghymes még romjaiban is büszke vára. A várat 1250 körül építtette a Forgách grófok őse, Ivánka. A vár sok viszontagságot átélt, többször is gazdát cserélt, de mindig visszakerült a Forgácsok birtokába. 1613-ban újjáépítették, s a XIX. század elejéig a grófi család használta is. Többször tűzvész pusztította, de 1811-es után a tulajdonosok már nem hozták rendbe, a gróf a faluban álló kastélyba költözött. (*Barangoló...* 1995: 87)

A barokk kastélyt gróf Forgách Pál püspök építtette 1722-ben. A gazdag képtáron kívül ritkaságokban bővelkedő trófeagyűjteménnyel is rendelkezett. A gyűjtemény nagyságáról tanúskodik, hogy a tulajdonos gróf 1886 és 1896 között 2249 példányt küldött az Erdészeti Egyesületnek. A gímesi vadászatok országos híreik voltak. Forgách gróf különösen büszke volt az általa honosított muflonállományra, amely szabadon tenyészett. (BOROVSKY 1907: 94)

Kolon

1773 Kolon, Kolenany; 1786 Kolon, Kolenani; 1808 Kolon, Koleňany; 1863–1913 Kolon; 1920 Koleňany; 1927–1948 Koleňany, Kolon; 1948 Koliňany. (MAJTÁN 1972: 195)

Zoboralja egyik legjellegzetesebb faluja Kolon. Az 1991. évi népszámlálás szerint a falu lakosainak száma 1380. Ebből magyar nemzetiségű 902, szlovák 463, cigány 14, cseh 1.

Kolon Nyitrától keleti irányban 9 kilométer távolságban fekszik. A XII. század elején a nyitrai vár, majd a zobori kolostor tulajdona. A kolostor birtoklevele 1113-ban *Colin* néven említi.

A hagyomány úgy tartja, hogy a Zoboralja falvai honfoglalás kori székely települések. Kolon nevét is egy székely vitéztől, Kolon Andrástól származtatják. Lakóinak feladata volt a Zsibrice alatti átjáró, a Nyitra völgyébe vezető gyepű védelme. Az Anjou királyok idején a Somogy megyei Gatal nemzetség birtokolja, 1576-ban a törökök feldűlják, és hódolt terület lesz.

1678–1730 között pestis pusztítja a lakosságot, 1809-ben tífusz üt ki, 1831-ben pedig kolera.

A XVIII–XIX. században a Bacskádyak voltak a falu földesurai.

Kolon templomának építését a hagyomány István királytól származtatja. A régészek szerint valószínűbb, hogy a templom 1070-ben, Szent László uralkodása alatt épült.

Kolon a XIV. században a nyitrai főesperesség 33 plébániájának egyike. 1673-ban a protestánsok birtokolják, és a semptei fraternitáshoz tartozik. 1737-ben újra katolikus plébánia.

Az I. világháborúban a templom harangjait elvitték. A harctereken 23 koloni lakos esett el. 1920 őszén nagy mezőgazdasági sztrájk volt a környéken.

A szlovák állam megalakulása 1939-ben erősen felszította a nemzetiségi ellentéteket. Összetűzésekre, verekedésekre került sor a magyarok és az ún. telepések között.

A Csemadok helyi szervezete 1949-ben alakult meg. Azóta is ez a szervezet irányítja a falu kulturális életét.

Lédec

1773: Lidecz, Laditz, Ladicze; 1808 Lédecz, Ladec, Ladice; 1863–1882: Lédec; 1907–1913: Barslédec; 1927–1936: Ladice, Lédec; 1942: Ladice. (MAJTÁN 1972: 223)

A 886 lakost – amelyből 510 magyar – számláló kisközség a Zsitvai-dombvidék és a Tribecs délnyugati nyúlványának találkozásánál fekszik. A mezőgazdasági jellegű falu a Derece patak partján, félkör alakban terül el. (*Honismereti Kiskönyvtár* 1997: 1)

A Lédec határában talált régészeti leletek is arról tanúskodnak, hogy a település környékét már az ókorban lakták. Az ásásoknak köszönhetően III. Valentinianus császár aranypénze és római cseréptöredék került elő. A Nagymorva Birodalom idejéből származó temetkezési helyek, kerámiatöredékek és fegyverek bizonyítják, hogy Lédec területe folyamatosan lakott vidék volt.

Az első írásos említés 1075-ből maradt fenn, az esztergomi érsekség birtokaként *Lauduch*, *Leduch* néve. A helyi hagyomány szerint az őslakosságot székelyek váltották fel, a számos *Székely* családnév is erre utal. Emberemlékezet óta jelentős a lédeci szőlészet, bortermelés. Ezt bizonyítja, hogy az esztergomi érseknek már 1492-ben bevétele volt a lédeci bor eladásából.

A török idők nagy pusztítást jelentettek. Az átvonuló hadakat a falu látta el élelemmel. A település egy időre elnéptelenedett, miután a török 1573-ban felperzselte. A helyiek állandó viszályban álltak a nagybirtokos Forgách családdal az erdők és rétek miatt. A falu határában még a kurucok is táborot vertek, maga II. Rákóczi Ferenc is itt haladt át a Trencsén melletti csatavesztés után.

A falut és határát a Dervence patak kettészeli, ami évszázadokig megyehatárt alkotott Nyitra és Bars vármegyék között. Ennek köszönhetően a falu két része hosszú ideig külön közigazgatású volt. A két részt a XVIII. században Nyitra vármegyéhez, majd a XIX. századtól Bars vármegyéhez csatolták.

A trianoni békediktátum eredménye Lédec jellegén nem változtatott. A helyi lakosok a mezőgazdaság és a szőlészet mellett évszázadokon át fakitermeléssel és kosárfonással foglalkoztak. A parasztnak növekvő földigényét az érsekség birtokán végrehajtott földreform sem oldotta meg. A falu határát is érintette az 1938-ban Aranyosmarót és Zbehy között épült vasút, amely előrelépést jelentett a község fejlődésében. Vasútállomás és szeszfőzde is épült. A két világháború nem érintette közvetlenül Lédecet, mégis számos áldozatot szedett.

A II. világháborút követő időszak megváltoztatta a falu arculatát. A nagybirtokokat fölparcellázták, állami gazdaság és szövetkezet alakult, utak épültek, javult a tömegközlekedés.

Lédec a mai napig gazdag néphagyományokkal dicsekedhet. Amikor Kodály Zoltán világhírű magyar zeneszerző a Zoboralján népdalgyűjtő körúton járt, több ízben fölkereste Lédecet is.

A község megőrizte a XIX. századvégi arculatát, ezt a jövőben a faluturizmus területén szeretnék kamatoztatni.

Menyhe

1773 Menyhe, Mehenitz, Mehenicze; 1786 Menge, Mehenicze; 1808 Menyhe, Mehenice; 1863–1913 Menyhe; 1920 Mehynce, Mehenice; 1927–1948 Mechenice, Menyhe; 1948–1960 Mechenice. (MAJTÁN 1972: 320)

A zabori apátságához tartozó falu később a nyitrai püspökséghez került át. A XVI. században a ghymeszi uradalom birtokolta. A XII. századból származó templomot 1794-ben átépítették és megnagyobbították. A hagyomány úgy tartja, hogy egy Ilona nevű Forgách grófné újjátta fel, az ő tiszteletére választották a templom védőszentjéül Szent Ilonát.

Borovszky így ír Menyhéről: „Menyhe tiszta magyar község a Zobor északi oldalán. Lakosainak száma 413, vallásuk r. kath. Postája Szalakusz, távíró-hivatala Nagy-Appony, vasúti állomása Szomorfalva. Kath. temploma e század közepén épült. „Meczina” név alatt már a XII. század elején a zabori apátság birtoka volt. Későbbi földesura 1491 az Elefánthy család volt, mely az elefánti pálosoknak akkoriban földet és malmot adományozott.” (BOROVSZKY 1907: 97)

Jelenleg 1476 lakosa van, amelyből 239 magyar. (ORISKÓ 1993: 198)

Nyitraegerszeg

1773 Egerszeg; 1888 Egerszeg; 1882–1913 Nyitraegerszeg; 1920 Jagerseg, Egerszeg; 1927–1948 Jagersek, Egerszeg; 1948 – Jelšovce. (MAJTÁN 1972: 175)

Nyitrától 8 kilométernyire nyugatra fekszik. A falu lakosainak száma 960, ebből 153 magyar. (ORISKÓ 1993: 204) Túlnyomóan mezőgazdasági jellegű település.

A falu területe már ősidőktől fogva lakott. Erről tanúskodnak a csiszolt kőkorból származó volúti és lengyeli kultúrák maradványai, valamint a bronzkori hallstatt és latén leletek. A községet Károly Róbert egyik okmánya említi először 1326-ban: „*possessio Egurzegh*” formában. (*Honismereti Kiskönyvtár* 139. sz. 1. o.)

A települést az esztergomi hercegprímás alapította, és palóccokkal telepítette be. A falu egy ideig a nyitrai káptalanhoz tartozott. Egy 1559-es feljegyzés szerint a lakosok az érsekújvári erőd építésénél segítettek. 1618-ban a fellázadt helyi jobbágyok elkergették a megye adószedő hivatalnokait.

A török megszállás idején a falu az újvári ejálethez tartozott, 8915 akcse adót fizetett. A török adóösszeírásokból megtudhatjuk, hogy a faluban 25 adóköteles háztartás volt. Tizedet fizettek búzából, mustból, kaptárból, adót a csöszért, a legelőért, a fáért, sertésért, birkáért. (BLASKOVICS 1993: 279)

A falut többször pusztította tűzvész (1747), árvíz (1783) és pestisjárvány (1831). A mindig szegény község egyházi birtok volt, tűzoltóegyletét 1889-ben alapították.

Az I. világháború 30 áldozatot követelt. 1918 után Egerszeg az I. Csehszlovák Köztársaság részévé vált, az egyházi birtokokat államosították, földet osztottak a parasztnak. A 20–30-as években a falu nagymértékben fejlődött. Megalapították a futballklubot, futballpályát építettek. Felépült a kultúrház és a vasútállomás, járdák épültek.

A II. világháború nem nagyon érintette a falut, mindössze egy áldozatot szedett. A háború után megalakult az efsz, amely 1976-ban több szövetkezettel együtt a Zobor nevű vállalatá egyesült. Az 1989-ben megváltozott politikai helyzet a falu életében is új fordulatot hozott. Fejlődésnek indult a magánszektor.

A falu legjelentősebb műemléke az eredetileg gótikus stílusban épült Szent Mária Magdolna római katolikus templom. Az építmény a történelem folyamán többször megromlógott, de mindannyiszor újjáépítették. További műemlékek: Nepomuki Szent János-szobor, Szent Flórián szobra és Szűz Mária kápolnája.

Egerszeg néprajzilag igen gazdag terület. Népviselete díszesen hímzett, csipkével díszített. Népzenei hagyományait többek között Kodály és Bartók is lejegyezte.

Nyitragerencsér

1773 Gerencsér, Hr(n)čzarowetz; 1786 Gerencscher, Hrnčarowec; 1808 Gerencsér, Hrnčarowce; 1863–1907 Gerencsér; 1913 Nyitragerencsér; 1920 Hrnčiarovce; 1927–1948 Hrnčiarovce, Gerencsér; 1948 Nitrianske Hrnčiarovce. (MAJTÁN 1972: 148)

A csaknem 1600 lelket számláló falu a Tribecs déli hegyoldalain fekszik, Nyitra közvetlen szomszédságában.

A hagyomány szerint a zoboraljai helységeket a honfoglalás idején székelyek foglalták el. A községet első ízben 1113-ban említik *Villa Grinchaként* egy zobori oklevélben. Az oklevelet Könyves Kálmán király adta ki. Csak a XII–XV. században került a zobori kolostori birtokhoz, később az esztergomi káptalanhoz. A község a jelentős Nyitra város árnyékában fejlődött, amely a széles vidék fontos társadalmi, de főleg szellemi központja volt.

A falu sorsa sokszor közös Nyitráéval, de mert félreeső volt a fekvése, napjainkig megtarthatta sajátos jellegét. Nyugodt életét főleg a török rajtaütések zavarták meg 1570 körül. A törökök leigázták, majd 1576-ban felgyújtották Gerencsért. A török háborúk során a falu részlegesen elpusztult, 1664-ben az adószedők 22 háztartást találtak. A falu ebben az időben az érsekújvári vilajethez és a nyitrai nahíjához tartozott. Az 1663-as és

az 1710-es esztendőben pestisjárvány tört ki Gerencséren, amely sok áldozatot követelt a lakosság soraiból. Csak a járvány után népesítették be újra a megtizedelt községet, ezután tudott újra fejlődni, és ismét a káptalan tulajdonába került.

A XVII. század végéről maradt ránt a községi pecsét. A falu lakossága fogatos ökrök tenyésztésével foglalkozott, továbbá szarvasmarhát tenyésztettek, juhokat tartottak, disznókat hizlaltak és méhészkedtek, de a szőlőtermesztés is elterjedt.

1897-ben megalapították a gerencséri és csitári hitelszövetkezetet, amelynek székháza Nyitragerencséren volt. Gerencséren csak néhány iparos lakott. Az I. világháború nem nagyon érintette a falut, de a harcerekén életét veszítette néhány itteni lakos. A község fejlődése 1918 után is folytatódott, amikor az első Csehszlovák Köztársaság részévé vált. A II. világháború harcerein több helyi lakos esett el. 1945 után bezárták az itteni magyar iskolát, az efsz-t 1950-ben alakították meg.

1974. január 1-jén Nyitragerencsért értelmetlenül hozzacsatolták Nyitrához mint kertvárost, ami a falu hanyatlását idézte elő. 1990-ben referendum alapján önállósult a falu.

1993. július 10–11-én ünnepelték a község megalapításának 880. évfordulóját.

A község határában állt valamikor Malánta, önálló falu, amelyet már 1113-ban említenek a nyitrai káptalan és a zabori kolostor birtokai között *Molunta* néven. A török háborúk idején a falu tönkrement.

A község lakossága mindig katolikus hitvallású volt, más felekezet az esztergomi érsek uradalmán nem is létezhetett. A Szent György római katolikus templomot a XII. században építették, de nem lehet kizárni, hogy már a 11. században állt. Román típusú templom volt.

Pográny

Pográny község a Zsitva menti dombság vidékén terül el a Tribecs-hegységtől délkeletre. Területét a ma is itt élő magyarok előtt több ezer évvel korábban már lakták. Legrégibbi leletekkel bizonyítható őslakói az újkőkor emberei voltak. E kor ún. lengyeli kultúrájú népe hagyta ránk a Pográny területén előkerült legősibb használati eszközt: egy rézbaltát.

Az első nagy népcsoport, amely huzamosabb ideig lakta a vidéket, a szláv volt. Nyitra és környéke rendkívül gazdag e kor leleteiben.

Moráviát belső ellentétek feszítik, mikor a keletről érkező magyar honfoglalók megtámadják a Kárpát-medence népeit. Anonymus leírása szerint elfoglalják Nyitrát, és a „cseh” vezért, Zobort felakasztják.

Az itt letelepedett magyarok mély gyökereket eresztettek. Ezt követően Nyitra és környéke a magyar királyoké volt. Az első hiteles adat 1075-ből származik, amikor I. Géza, Magyarország királya, a garamszentbenedeki bencés kolostort birtokokkal látta el.

1288-ban a nyitrai várat annak tartozékaival a nyitrai püspökség kapta. Ezt követően hosszú évszázadokig a nyitrai püspök egyben a megye főispáni tisztségét is betöltötte, és pogrányi pozícióját megerősítette a többi egyházi birtokosok között.

Az erőszakosan hódító Csák Máté elfoglalta a Forgáchok ghymeszi várát, és betört a nyitrai püspök pogrányi birtokaira is.

1521-ben a bencés apát itteni birtokait a nyitrai püspökségnek adta zálogba. Pogrányban birtoka volt az esztergomi érseknek, a nyitrai püspöknek és káptalannak, a garamszentbenedeki konventnek, a Forgáchoknak és kisebb részben más nemeseknek.

A XVI. század második felében a török egyre közelebb nyomult Nyitra vidékéhez. 1576-ig behódolt neki Pográny és környéke is.

A törökök kiűzése után se lett háborítatlan nyugalom az országban. A német elnyomók oldalán harcoló labancok ellen egyre jelentősebb számban tömörültek a szabadságukat követelő kurucok. Egyik híres ütközetük Pogrányt is érintette.

A háborús idők után a tényleges béke időszakában is nehéz volt a jobbágy sorsa.

A Mária Terézia-féle urbárium egységesíti a község jobbágyainak tartozását földesuraikkal szemben.

1837-ben a pogrányiak pereskedésbe kezdtek a geszteiekkal, akik nagyban pusztították a pogrányi erdőket.

A XIX. század 70-es éveiben Pogrányban egy téglagyár és négy malom működött. A parasztság életét sok természeti és más csapás is keserítette pl.: az 1883. március 24-i tűzvész. Az I. világháború Pogrányt is érintette, és a különböző frontokon 27 lakos esett el.

Szalakusz

1773 Szalakasz; 1786 Salasz, Salakasz, Salakút; 1808 Szalakúsz, Salakúz; 1863, 1888–1913 Szalakusz; 1873–1882 Szalakuz; 1920 Salakúz, Salakúzy; 1927–1948 Salakúzy; 1848–1960 Sokolníky. (MAJTÁN 1972: 320)

„Szalakusz, nyitravölgyi község a Zoborhegy északi odalán, Béd és Menyhe között. Lakosainak száma 391, kik közt 73 magyar és 23 német van, a többi tót. Vallásuk r. kath. Postája van, táviró- és vasúti állomása Szomorfalú. Kath. templomát 1853-55 közt Bartakovich Béla egri érsek építtette. Volt itt egy másik templom is, mely 1736-ban a régi temetőben fennállott, de azután romba dőlt. Egy elpusztult várkastélynak is megvannak még az alapfalai. Ez 1668 előtt Keresztury András birtokához tartozott és 1767-ben még fennállott. A faluban több régi és újabb nemesi kuria és urilak van. Az egyik Bartakovich Árpádé, a másik Kovách Józsefé, de ezt szintén a Bartakovich család építtette és végre Kochanovszky Lászlóé. A község földesurai 1275-ben a nyitra vár urai voltak, 1635-ben és később a Kereszturyak, 1668 után a Bartakovichok és Kochanovszkyak. A községben nyári menedékházat tartanak fenn, melyet a F.M.K.E. is segílyez.” (BOROVSKY 1907: 101-102)

Vicsápapáti

A: 1773: Nitra-Vicsap, Nitr[anske] Viczapy; 1786 Nitra-Wicschap; 1808 Nyitra-Vicsáp, Výchapy, 1863–1882 Nyitravicsáp;

B: 1773 Nitra-Apathy, N[eutra] Opatowitz, N[itrianske] Opatowcze; 1786 Nyitra-Apáthi, Nitrianske Opatowce; 1808 Nyitra-Apáthi, Nitrianské Opátowce; 1863 Nyitra-apáthi; 1873-1882 Nyitraapáthi; 1888–1913 Vicsápapáti; 1920 Výchapy-Opatovce; 1927–1948 Výchapy-Opatovce, Vicsáp-Apáti; 1948 Výchapy-Opatovce. (MAJTÁN 1972: 464)

A falu Nyitrától északra kb. 14 km-re fekszik. 1888-ban jött létre két község, Vicsáp és Apáti egyesítésével. Lakosainak száma 2336, ebből mindössze 171 magyar. (ORISKÓ 1993: 210)

A falu határában több régészeti lelőhely is található, a leletek bizonyítják, hogy a környék az újkőkortól kezdve folyamatosan lakott volt. Jelentősek azoknak a vaske-mencéknek a maradványai, amelyek a késői latén korból származnak. Kiemelkedően fontosak a római korból és a népvándorlás idejéből ránk maradt kerámiák és temetkezési helyek.

Vicsáp első írásos említése 1239-ből származik. A település eredetileg a Hont-Pázmány nemzetség tulajdona volt, akik később birtokuk egy részét a zabori apátságnak adományoz-

ták. A XIV. század elején Csák Máté ugyan elfoglalta ezeket a területeket is, de a falu később visszatért eredeti tulajdonosához. Vicsápon voltak elszállásolva a nemesi birtokok jegyzői. A XIV. század második felétől Magyarország néhány főnemesi családja osztozott a község területén. Ilyen volt pl. az Apponyi, a Sándorf (Sellendorf) és később a Pongrácz család. (*Honismereti Kiskönyvtár* 1999: 1)

A birtokviszonyok ebben az időben elég összetettek voltak. A falunak több földesura is volt, ami annak köszönhető, hogy a főnemesség birtokokkal jutalmazott különböző szolgáltatásokat. A köznemesség így földhöz juthatott, míg Vicsáp határa feldarabolódott. 1496-tól a birtokrészek a felsőlefánti Keresztelő Szent János-kolostor tulajdonába kerültek. A török idők nem okoztak különösebb izgalmat a falu lakosságának. Az 1664-es török adóösszeírás nem említi a község nevét, feltételezhető, hogy a török meg sem szállta.

Vicsáp későbbi tulajdonosai is különböző földesúri családok voltak. Birtoka volt itt többek között a Torday, a Solymosy, a Hohenzollner, az Emődy és a Karácsonyi családnak (*Honismereti Kiskönyvtár* 1999: 2). 1717-ben a jobbágyok fellázadtak a földesúri terhek nagysága miatt. Az egyik legnagyobb birtokos, a Hohenzollner család az 1848/49-es események hatására eladja itteni birtokait a Nozdroviczkyeknek.

A falut 1888-ban Apátival egyesítették.

Apátit első ízben 1389-ben említik a krónikák. A XIV. század első felében a falu a Hont-Pázmány nemzetség tulajdonába tartozott, akik elajándékozták a zabori apátság-nak. Ettől az időtől kezdve Apáti története megegyezik Vicsápéval, s az egyesítésükben csúcsosodik ki.

Apáti a török háborúkat nem vészelte át olyan egyszerűen, mint szomszédja. Az 1664-es adóösszeírás szerint 5194 akcse adót fizetett a búza, a méhkas és a must, valamint a földhasználati jog után. (BLASKOVICS 1993: 265–266)

1888-tól a két falu fejlődését közösen figyeljük.

Az I. világháborút követően szétesik az Osztrák–Magyar Monarchia, Vicsápapáti az első Csehszlovák Köztársasághoz kerül. A két világháború közti időben élénk volt a falu kulturális élete. A színjátszó csoport rendszeres előadásokat tartott.

A II. világháború sok szenvedést okozott a lakosságnak, harcterein több helyi katona is elesett. A '45 utáni időszak gyökeres változást hozott a falu életében. 1949-ben megalkult az állami birtok, '52-ben a szövetkezet. Több új épület is felépült, pl. a kultúrház, az iskola.

A rendszerváltás óta – hasonlóan Szlovákia falvainak nagy részéhez – Vicsápapáti is problémákkal küszködik.

Zsére

1773 Zeré, Žirany; 1786 Zscheré, Žirani; 1808 Zsére, Žirany; 1863–1913 Zsére; 1920 Žirany; 1927–1948 Žirany, Zsére; 1948 Žirany. (MAJTÁN 1972: 483)

1300 lélekszámú község, Nyitrától 14-km-re, a Tribecs délnyugati oldalán fekszik. Máiig megőrizte a századforduló parasztfalujának jellegét. Lakossága ápolja az elődök szokásait; őrzi Zoboralja néprajzi sajátosságait.

Az élet legősibb nyomát a régmúltból a mintegy félmillió évvel ezelőtt honos ősló maradványai és bölénycsontok tanúsítják, amelyek a falu feletti kőfejtőből kerültek a felszínre. A Zsibrice csúcsán ma is látható a hallstatti korból származó várvédő sánc romja. A történelmi források szerint Marcus Aurelius római császár idejében római légió (legio fulminatrix) őrizte ezt a vidéket a markomannok támadásaival szemben.

Úgy tartja a hagyomány, hogy a zoboraljai településeket még a honfoglalás korában székelyek alapították. Zsére akkori földesura egy Syra nevű székely hadnagy volt. Zsérét első ízben a Zoboron lévő Szent Hyppolytus-kolostor hatalmas birtokának a vagyonösszeírásai okirata említi *Sire* néven, 1113-ból. A XII. századtól Zsére a zobori kolostor birtoka. A község sokat szenvedett a török háborúk idejében. Ebben az időben az okiratok már *Zsére* néven említik; a szlovák *Žirany* név 1773-ból maradt fenn. Lakossága nagyjából mezőgazdasági munkával és mészégetéssel foglalkozott. Ocskay László kuruc (1708-ban) előbb Zsérere menekültek, innen az útjuk Pogrányon át az érsekújvári erődbe vezetett. 1790-ben Zsére népe föllázadt az úrbéri túlkapások ellen. Az ezt követő években tűzvész pusztított a faluban, az iskola és a katolikus templom is megsemmisült. A XIX. században ismét lázadás tört ki a felsőbbség ellen. A két tantermes iskola a századfordulón (1901) épült. Maga az I. világháború ugyan nem nagyon érintette Zsérét, ám a lakosság soraiból számos áldozatot szedett.

Az első Csehszlovák Köztársaság megalakulását a zséreiek nyugalommal fogadták. A mezőgazdálkodás mellett a lakosság, kivált a téli hónapokban, erdőirtással is foglalkozott; az asszonyok munkája meg a csipkeverés volt. Évenként kétszer-háromszor táncmulatságot is rendeztek. A római katolikus templom alapkövét 1938-ban tették le. Az I. bécsi döntésnek azt a határozatát, hogy Zsére Csehszlovákiában marad, s nem csatolják Magyarországhoz, a lakosság belenyugvással fogadta, noha az egész falu szintiszta magyar volt.

1945-ben megválasztották a helyi nemzeti bizottság tisztségviselőit. 1948 után a falu fejlődésében új szakasz kezdődött. 1968-ban letették az új iskolaépület alapkövét; az épületben az óvoda is helyet kapott.

A falu jelenleg nehézségekkel küzd, de keresi a fejlődés útját; e cél elérését a falu lakosságának apadása és elöregedése is nehezíti. Jó megoldás a falusi turizmus élénkítése.

A FÖLDRAJZI NÉV FOGALMA

Földrajzi neveink számos okból különös figyelemre tarthatnak számot. Szókincsünknek lényeges, igen gyakran használt elemei, mivel nélkülük a térben való mozgás, tájékozódás elképzelhetetlen. Több tudományág is kutatja a földrajzi neveket, hiszen történeti, néprajzi, nyelv tudományi vizsgálatuk számos dologra fényt deríthet.

A földrajzi neveket az ember a körülötte levő környezet, ill. ennek egyes részei megnevezésére használja. Megnevezi a vizeket, a földet és a rajta levő alakulatokat (erdőket, építményeket stb.). A megnevezésen kívül segítik a térbeli orientációt. E nevek vizsgálata sokféle tanulsággal járhat, mivel nyelvünk értékes elemei.

Vizsgálatunk azonban csak akkor lehet eredményes, ha tisztában vagyunk a földrajzi név fogalmával, a magyar nyelvben betöltött szerepével, a földrajzi nevek szerkezetével, típusaival és helyesírásával.

„Földrajzi névnek nevezünk minden olyan nyelvi alakulatot, amelyet a földfelszín természetes (hegy, patak, sziget stb.) vagy mesterséges (csatorna, út, település stb.) részleteinek azonosítására kisebb vagy nagyobb közösségek használnak. A földrajzi nevek (...) mind tulajdonnevek.” (FÁBIÁN–FÖLDI–HÖNYI 1998: 15)

Annak ellenére, hogy a tulajdonnév ugyanazokat a ragokat és jeleket veheti fel, mint a többi főnév, a nyelv életében elfoglalt helye mégis más, mint a közneveké.

A köznév – mint tudjuk – általánosít, kiemeli a fogalomhoz tartozó minden egyed azonos vonásait. Viszont „a tulajdonnevek elsőrendű funkciója az egyénítés, identifikálás...” (KÁLMÁN 1989: 9)

A köznév és tulajdonnév nem mindig válik el élesen egymástól. Sok tulajdonnév több személyt, helységet, utcát stb. jelöl, mégis megtartja egyénítő funkcióját. Szabó István vagy Kovács József több ezer él szerte a világon, *Erdő, Major* több is lehet a környéken, mégis az adott beszédhelyzetben rendszerint egyetlen személyre, lokalizációs pontra értjük.

A tulajdonnevek osztályozása általában gyakorlati szempontok alapján történik: személynév, földrajzi név (helynév), állatnév stb. Tulajdonnév nem válik névutóvá, kötőszóvá, képzővé, jellé, raggá, tehát nem grammatizálódik.

A földrajzi név tehát a tulajdonnevek egyik fajtája.

„A földrajzi nevek keletkezésének (..) két feltétele van: az ember, mint elnevező és a táj, illetőleg annak részei, (...) az elnevezendő.” (LÖRINCZE 1947: 5)

A földrajzi nevek egymástól – többek között – abban is különböznek, hogy „természetes” vagy „mesterséges” úton keletkeztek-e. „A földrajzi alakulatok túlnyomó többsége természetes úton kapta a nevét. Valaki, egy kisebb csoport vagy család tagja elnevezte a táj valamelyik részét annak jellegzetes vonásáról. A kisebb közösség ezt a nevet jellemzőnek találta, és a továbbiakban a csoporton kívüliek előtt is így nevezték. Egy-egy tájegység kezdetben több nevet is kaphatott, míg végre az egyik megszilárdult és általános lett.” (KÁLMÁN 1989: 111)

A természetes névadástól eltér a mesterséges névadás. Ebben az esetben a hatóság a névadás tudatos szándékával nevez el vagy át valamilyen települést, utat, de a leggyakrabban utcát.

Földrajzi neveinket leggyakrabban szóösszetétel és szóképzés útján alkotjuk, azonban a földrajzi nevek alkotásának sajátos vonásai is vannak.

INCZEFI alaktani szempontból megkülönböztet egyszerű és összetett földrajzi nevet.

„Egyszerű földrajzi névnek azt tartjuk, amelynek kisebb, önálló egysége nem lokalizálható önálló földrajzi névként (...), hanem a két vagy több tag csak együttesen alkot egyetlen helyre lokalizálható földrajzi nevet.” (INCZEFI 1970: 22–23) Pl. P: *Szólló* (1/3) K3: *Egri part* (1/16);

„Összetett földrajzi névnek azokat tekintjük, amelyek egy vagy több tagból álló egyszerű földrajzi néven kívül még egy köznévi tagot tartalmaznak.” (INCZEFI 1970: 23) Pl. K3: *Kiklei határ mellett* (9/28); P: *Alsó Malántkai major* (10/29).

Ezen kívül megkülönböztetünk még többszörösen összetett földrajzi neveket, melyek az összetett földrajzi név újabb köznévvvel való bővülésével keletkeznek. Pl. K2: *Barisori Rét aljai düllő* (7/33); P: *Menyhei Templom egy kerekü malma* (8/4);

Földrajzi neveink lehetnek még:

1. köznévi eredetűek – ezek a terület egyszerű köznévi megjelölései, pl. K3: *Kenderes* (1/24), K3: *Szilas* (2/6);

2. személynévi eredetűek – valamilyen keresztnév vagy családnévből keletkeztek, pl. K2: *Kozma haraszt* (11/5); P, K3: *Bahorecz* (12/21).”

ZOBORALJA TÖRTÉNETI HELYNEVEINEK VIZSGÁLATA

Helyesírás

Helyesírás és írásbeliség elválaszthatatlanok egymástól. „A helyesírás eredete az írásbeliség forrása” – állapítja meg Kniezsa is (KNEZSA 1952: 5). Fejlett irodalmi élet csak azt követően alakulhatott ki, hogy egységessé vált a helyesírás. A helyesírás történetének kutatása elsősorban az irodalomtörténet szempontjából fontos, hiszen számos, a régi irodalommal kapcsolatos problémára deríthet fényt. Nélkülözhetetlen azonban a nyelvészet számára is, hiszen a régi emlékek helyes értelmezése, elolvasása lehetetlen a helyesírás történetének kutatása nélkül.

Noha írásbeliségünk története hosszú évszázadokra nyúlik vissza, és vele együtt helyesírásunk jellegzetességei is megjelentek, a XX. század közepéig nemigen foglalkoztatta ez a problémakör nyelvészeinket. Az első összefoglaló munkák, amelyek már magával a helyesírás történetével foglalkoztak, Kniezsa István tollából származnak. 1952-ben megjelent művei a „Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig” és „A magyar helyesírás története” csaknem egy évezred magyar helyesírásának alakulását tekintik át. E nagyértékű munkák egyoldalúsága azonban, hogy pusztán a hangjelölések történetét tárgyalják.

Helyesírásunk történetét számos nyelvész kutatta-kutatja Kniezsa óta is. Kutatási eredményeiket számos cikkben, tanulmányban és monográfiában tették közzé. Ezek közül kettőt emelnék ki, mivel e két mű céljaival és eredményeivel méltán vált folytatójává a Kniezsa által kijelölt iránynak.

1967-ben jelent meg Fábián Pál munkája. A szerző az 1772 és 1832 közti időszak azon tudatos törekvéseit vizsgálja, amelyek a magyar helyesírás megváltoztatására irányultak. „Az akadémiai helyesírás előzményei”-ben felvázolja a korszak helyesírási sajátosságait.

E mű folytatásaként is értelmezhető Szemere Gyula „Az akadémiai helyesírás története (1832–1954)” című munkája, amely 1974-ben jelent meg. Szemere a Magyar Tudós Társaság első szabályozásától kezdve 1954-ig tekinti át helyesírásunk változásait. Ebben az időszakban több akadémiai szabályzat is megjelent, de egyik sem volt akkora horderejű, mint az 1954. évi. Ezért természetesnek tartotta a mű szerzője, hogy ezt az időpontot vegye határköül kutatása befejezéséhez. Szemere átfogó munkát végzett, amelynek eredményeit a mű több fejezetében tárgyalja. Elemzi az egyes helyesírási alapelveket, a kezdőbetűk, a külön- és egybeírás, a tulajdonnevek és az idegen szavak írásának kérdéskörét. Külön foglalkozik az elválasztással, az írásjelekkel és a rövidítésekkel.

Mivel vizsgálatom a földrajzi nevek helyesírásával foglalkozik, célszerűnek tartom megemlíteni az ezzel kapcsolatos legfontosabb szakirodalmat és kutatásokat.

Két kiemelkedő munkát említenék meg, amelyek a földrajzi nevek helyesírásával foglalkoznak. Az első a már fent említett Szemere-féle helyesírás-történet, mely külön alcímet szentel a tulajdonnevek s ezen belül a földrajzi nevek helyesírásának. Szemere aprólé-

kosan és tudományos pontossággal tekinti át földrajzi neveink helyesírásának alakulását az első szabályozástól egész 1954-ig. A másik jelentős mű Fábián Pál, Földi Ervin és Hónyi Ede munkája. „A földrajzi nevek helyesírása” tulajdonképpen egy szabályzat, amely segítséget nyújt a legbonyolultabb név leírásához is.

Az elkövetkezőkben nézzük meg közelebbről a földrajzi nevek helyesírásának történetét.

Földrajzi neveink helyesírását még a XIX. század közepén is nagy tarkaság jellemezte. Az első akadémiai helyesírás ugyan már szabályozta – igaz nagy általánosságban – a helynevek írását, de ezen szabályzat elfogadtatása, a köztudatba való átültetése hosszú évtizedekig váratott magára.

Az akadémiai helyesírás története két szakaszban tekinti át a földrajzi nevek írásának történetét. Az első szakaszban az egyelemű földrajzi nevek ortográfiáját tárgyalja, míg a másodikban a többelemű földrajzi nevekkal foglalkozik. Megállapítja, hogy az egyelemű földrajzi nevek helyesírásánál két probléma adódott: a kezdőbetűé és az -i képzős származék írásmódjái.

„A kezdőbetűi kezdését már az AkH. 1832. szabályozta...” (SZEMERE 1974: 189). Földrajzi névi példával szemlélteti a tulajdonnevek nagy kezdőbetűs írását (Pest). Az 1954-ig megjelenő szabályzatok már csak érintőlegesen szólnak a földrajzi nevek nagy kezdőbetűjéről. Az 1832-es szabályozás és valamennyi újabb kiadása rendelkezik a tulajdonnévből képzett melléknév kis kezdőbetűjéről is (pesti).

Problémát okozott az *i* végű helységnevek *-i* melléknévképzős származékának írása. Az *i* megkettőzését legelőször az 1915-ös szabályzat tiltja. Nyelvészeink hosszan vitáznak erről a kérdéstről, megnehezíti a megoldást az idegen földrajzi nevek írása (helsinki v. helsinki). „Kétségtelen, hogy az *i* kettőzésének megtiltása általában nehézzé /.../ teszi a név alapformájának a melléknévi alakból való rekonstruálását...” (SZEMERE 1974: 191).

A többelemű földrajzi nevek helyesírásának egységesítésekor főleg a fogalmi és jelentéskategóriák meghatározása okozott problémát. Végül is a következő kategóriák kristályosodtak ki: országnevek, országrészek és tájegységek, megyenevek, közigazgatási egységek nevei, helységnevek, városrészek, utcanevek, hegyek, vizek, szigetek és egyéb földrajzi fogalmak.

Földrajzi neveink helyesírásában forradalmi változást hozott az 1954. évi szabályozás. Az Akadémia ezen új szabályzata sokkal részletesebb útmutatásokat tartalmazott a földrajzi nevek különféle típusainak írására nézve. Kidolgozásában részt vettek a földrajztudomány és térképészet képviselői is. Ez a szabályzat ugyan néhány kiegészítéssel bővült, de mind a mai napig érvényben van. (FÁBIÁN–FÖLDI–HÖNYI: 1998: 5–6).

Zoboralja névanyagának helyesírási sajátosságai

A fenti cím félrevezető lehet, mert arra enged következtetni, hogy Zoboralja névanyagának írására más helyesírási szabályok vonatkoznak. Ez természetesen nem igaz. Gyűjtőmunkám során jelentős mennyiségű névanyag gyűlt össze a Zoboraljával foglalkozó telek- és birtokkönyvekből, kataszteri térképekről és nem utolsósorban a Pestyféle helynévtárból. Az összegyűlt névanyag helyesírási sajátosságait a már említett források írásmódja adja.

Vizsgálatom célja nem az volt, hogy helyesírási hibákat találjak, és osztályozzam a térképek, birtokösszeírások készítőinek helyesírását. Egy 100–150 évvel ezelőtti nyelvállapotra értelmetlen lett volna rákényszeríteni a mai helyesírás szabályait. Amint azt már említettem, a korabeli szabályok gyakorlatban való alkalmazása sem volt zökkenőmentes,

így természetes, hogy a zoboralji névanyag írásmódja nemcsak a mai írásmódtól tér el, de két korabeli térképkészítő jelölése közt is akadnak számottevő különbségek.

A legnagyobb problémát a nyelvjárásiasság okozta. A lejegyző írásmódjában sem tudja elhagyni nyelvjárásiasságát. A köztudatban még nem rögzült, hogy a népnyelvi alakokat vagy a köznyelveket jegyezzék-e le.

A zoboralji névanyag jelölésének vizsgálatakor két nagy osztályt alakítottam ki. Az első osztályban a hangok jelölését vizsgáltam, míg a másodikban a helynevek helyesírásával foglalkoztam.

Hangok jelölése

A hangok jelölésének tanulmányozásához két alosztályt alakítottam ki: a magánhangzók és a mássalhangzók alosztályát. Ezután külön-külön megvizsgáltam, hogy az egyes alosztályokon belül milyen sajátosságok figyelhetők meg. Ezek alapján új csoportok kialakítása vált szükségsszerűvé.

A magánhangzók jelölésének vizsgálatakor három fő sajátosságra figyeltem fel. Ezeket a következő fogalmakkal jelöltem: a) időtartam jelölése; b) magánhangzócsere; c) archaikus íráskép. Az egyes kategóriákról később bővebben szólok.

Hasonló módon vizsgáltam meg a mássalhangzók jelölésénél felbukkanó sajátosságokat. Ezek szintén több kategória létrehozására adtak lehetőséget. Öt fő kategóriába sikerült ezeket a sajátosságokat besorolnom: a) időtartam jelölése; b) mássalhangzócsere; c) mássalhangzókieés; d) palatalizáció; e) archaikus íráskép.

Magánhangzók

Amint azt már említettem, a magánhangzók területén jelentkező jelölési sajátosságokat három csoportban vizsgálom. Lássuk az elsőt!

a) időtartam jelölése

Általános bevezetőmben említést tettem arról, hogy a jelölési sajátosságok zöme a nyelvjárási alakok használatából adódik. Magától értetődik tehát, hogy a magánhangzók időtartamának jelölésénél felbukkanó jellegzetességeket össze kell vessük Zoboralja nyelvjárási alakjainak ide vonatkozó sajátosságaival.

Mind a korabeli, mind a XX. század végi nyelvjárási gyűjtések megegyeznek abban, hogy az északnyugati palóc (ide tartozik kisebb eltérésekkel Zoboralja is) nyelvjárás a köznyelvi í, ú, ü helyén – szerény mértékben ugyan, de – a rövid megfelelők jelentkeznek. (KISS 2001: 284) Zoboralja földrajzi neveinek írásmódja – a vizsgált időszakban – is alátámasztja ezt az állítást. A következő magánhangzók rövidülésével találkoztam:

1. ö → ő: *Szöllő hegyek* (2/6); *Csergető Düllő* (6/49);
2. ü → ü: *Árkosi düllő* (7/8); *Cseresi düllő* (10/16);
3. ú → u: *Nagy utnál* (5/44); *Kőkuti* (14/9);
4. ó → o: *Mogyoróskai düllő* (5/29);
5. í → i: *Kőhid* (8/42); *Kosahid* (12/12);
6. é → e: *Prezok alja* (14/12); *Gálmátei* (14/19);
7. á → a: *Kakai kúti* (11/38); *Kovácsi* (5/45).

Ellentétben a nyelvjárási gyűjtésekkel, amelyek állítása szerint a fent említett magánhangzók rövidülése csak szerény mértékben jelentkezik az adott nyelvjárásban, a kataszteri térképek névanyagában néhány hang rövidülése szinte tendenciaszerű pl. ő → ö, ű → ü. Ennek két okát látom:

1. a lejegyzőre, illetve az adatközlőre a megszokottnál nagyobb mértékben volt jellemző a nyelvjárásiasság;
2. ugyanazon szavak ismétlődése kelti a tendenciaszerűség látszatát, mivel az említett hangok rövid változata túlnyomó többségben a dülő – dülő/düllő, szülő – szülő/szöllő szavakban fordul elő.

Nyelvjárási gyűjtéseink Zoboralja nyelvjárásának leírásakor nem említik a magánhangzók nyúlását mint nyelvjárási sajátosságot. Kivételt képez Sándor Anna munkája, mely *hosszúmagánhangzós tendenciáknak* nevezi meg a szórványosan előforduló jelenséget (SÁNDOR 2000:75). Az összegyűjtött névanyagban azonban találtam néhány példát az ő magánhangzó nyúlására. Ezek a következők: *Völgypart* (8/24); *Kővesi* (11/23); *Völgy kút felett* (811/29). E jelenség magyarázatát én szintén a nyelvjárásban keresném:

Kővesi: többszörösen képzett szóalak, amelyben a *kő* a szótő. A lejegyzett alakban nem érvényesül – szerintem nyelvjárási hatásra – a tövégi magánhangzó szóbelseji rövidülése, pl. tűz – tüzes, víz – vizes stb.

Völgy kút felett, *Völgypart*: a *völgy* szó nyelvjárási alakjában – *vögy* – kiesik az *l*. A lejegyző érzi, hogy ez nem köznyelvi forma, tehát az adott név leírásakor odaírja az *l* betűt, de a nyelvjárási hatás akkora, hogy az *ő*-t hosszú alakjában hagyja.

- P: *Szöllő hegyek* (2/6);
Nagy utnál (5/44); *Kovácsi* (5/45);
Salga Dülő (6/16); *Szölő hegy* (6/43); *Csergető Düllő* (6/49);
Tótok dülője (7/1); *Kancsahaszti dülő* (7/7); *Árkosi dülő* (7/8);
Nádasi dülő (7/12); *Néveri erdőnél* (7/15); *Urbánkai dülő* (7/19); *Cseresi dülő* (7/37);
Menyhei Templom egy kerekű malma (8/4);
Csitári ut alyai (10/4); *Cseresi dülő* (10/16); *Rakattyai dülő* (10/17);
Mellegbálloki dülő (10/20); *Nyitrai ut alyai* (10/21); *Tormosu ut aljai fordulóki* (10/23); *Deményszugó dülő* (10/25); *Nádasi dülő* (10/28); *Malántkai ut alyai* (10/31);
Tyuk hegy (11/16);
Kőküti (14/9);
- K1: *Új hegyi düllő* (4/4); *Szölő kertek* (4/6), *Sz. Egyházi düllő* (4/8);
Külső düllő (4/12); *Meggyesi düllő* (4/20); *Közép düllő* (4/21);
Temető Dülő (6/9); *Salga Dülő* (6/16); *Kő hídnál* (6/46); *Csergető Dülő* (6/49);
Kővesi (11/23); *Kakai kúti* (11/38); *Hosszúki* (11/43);
Kő Küti (14/9);
- K2: *Geszte ut szeri* (1/5); *Ut alja* (1/12); *Hosszúk* (1/33);
Tótok dülője (7/1); *Barsisori Rét aljai düllő* (7/33); *Dereczei düllő* (7/34); *Köképi düllő* (7/38);
Sűrűki dülő (11/11); *Völgy kút felett* (11/29);
- K3: *Rétre dülő* (1/25); *Ledülő* (1/36);

Réti dűlő (2/41);
Nagyvízi földek (3/1);
Parti dűlő (4/2); *Ujhegyi dűlő* (4/4); *Közép dűlő* (4/13); *Erdő dűlő*
 (4/17);
Mogyoroskai dűlő (5/29); *Kertmegi napkeleti dűlő* (5/35); *Felvégi kert
 megi dűlő* (5/39); *Nagy uti földek* (5/44); *Kertmegi napnyugati dűlő* (5/47);
Szőlő hegy (6/43);
Tótok dűleje (7/1);
Völgypart (8/24); *Kőhid* (8/42);
Urbéri legelő (9/22);
Tormosi ut alja (10/23);
Sűrűki (11/11); *Alsó Sűrűki* (11/20);
Kosahid (12/12);
Preszok alja (14/12); *Gálmátei* (14/19);

b) magánhangzócsere

Olyan neveket soroltam ebbe a csoportba, melyek lejegyzésekor eléggé sajátos alakok keletkeztek. Ennek oka részben újra csak a nyelvjárás és a régies betűkapcsolatok hatása, részben pedig a lejegyző helyesírási ismereteinek hiányossága.

1. nyelvjárási hatás érzékelhető a következő esetekben:

P: *Hosszóki felső* (10/12);
 K1: *Pap Rittyé* (6/32);
Zöldes part megett (14/3);
 K2: *Tótok dűleje* (7/1);
Zöldes part megett (14/3); *Jelenka bukor* (14/20);
 K3: *Kertmegi napkeleti dűlő* (5/35); *Felvégi kertmegi dűlő* (5/39); *Kertmegi
 napnyugati dűlő* (5/47);
Tótok dűleje (7/1);
Kert megett (12/13); *Malomszeg* (12/15);
Csetertek (13/7).

A fenti példák nagy többségében az ö → e, ő → e, ill. az ü → e hangzócsere figyelhető meg. Köztudott, hogy az északnyugati palóc nyelvjárás egyik sajátossága a zárt *ě* használata. Az előbbi hangzócserek döntő része a beszélt nyelvben nem ö → e, ü → e, hanem ő → ě, ü → ě. A korabeli térképkészítők maguk is ezt a nyelvjárást beszélték, pontosabban a XIX. századi változatot. Ösztönösen írták az *e* (*ě*) betűt a „megfelelő” helyre – főleg, ha az adatközlő is ebben a formában mondta a nevet –, csak nem használták a fonetikus jeleket.

A *Pap Rittyé* (6/32) esetében összetettebb a kérdés. Véleményem szerint a név beszélt nyelvi alakja *Pap Rittyé*, a nyelvjárárra jellemző zárt *í*-zésnek megfelelően. Az *í* rövidülését lejegyzési „hibának” tartom.

2. helyesírási „rendellenességek”:

K1: *Cserallai dulló* (4/23);
Serfűző Tábla (6/8).

E két földrajzi név esetében arra merek következtetni, hogy a lejegyzett változat a térkép készítőjének figyelmetlenségével keletkeztek, pl. elhagyott ékezetek, véletlenül

fölcserélt betű. Esetleg az is előfordulhatott, hogy a földrajzi nevek jegyzéke, amely alapján a térkép készült, olvashatatlan volt ezekben az esetekben, és a térkép készítője helytelenül következtetett egy-egy betű kérdésében.

c) archaikus íráskép

Ebbe a csoportba csak egy név különböző változatai kerültek. Az *i*-t *y*-val jelölik a térképek a következő esetekben:

- P: *Ghymes Erdők* (5/19); *Ó vagy Pusztá Ghymes* (5/26);
K3: *Ghymes várrom* (5/8); *Pusztá Ghymes* (5/26).

Az *y*-os forma alkalmazására erőteljes hatással lehettek a község (Gímes) nevének régies változatai: 1773: Ghymes, 1786: Ghymesch, 1808 Gýmes, 1892–1913 Ghmyes (MAJTÁN 1972: 175).

Az *y* használatának lehetőségéről *i* helyén már az első helyesírási szabályozás is szól, „mint idegen szavakban és régi magyar családnevekben használatos” betűről (SZEMERE 1974: 47).

Mássalhangzók

A mássalhangzók jelölési sajátosságait öt kategórián belül vizsgálom.

a) időtartam jelölése

A magánhangzóktól eltérően mindössze egy mássalhangzó esetében találtam az időtartam jelölésével kapcsolatos eltérést a köznyelvi forma és a térképen megjelenő forma között. Ez a mássalhangzó az *l*, ami nem véletlen. Ha közelebről megnézzük a Zoboralján beszélt nyelvjárást (nyelvjárásokat), kiderül, hogy jellemző az *l* fonéma nyúlása intervokális helyzetben, pl. *szöllő*, *düllő*. Példaanyagom is azt mutatja, hogy az említett jellegzetesség egy eset kivételével e két szó valamelyikében fordul elő.

- P: *Szöllő* (1/3) 1/43);
Szöllő hegyek (2/6);
Középső düllő (4/13);
Csergető düllő (6/49);
Szöllőhegy (9/6);
Mellegbálloki düllő (10/20);
- K1: *Új hegyi düllő* (4/4); *Sz. Egyházi düllő* (4/8); *Külső düllő* (4/12);
Meggyesi düllő (4/20); *Közép düllő* (4/21);
Szöllők (11/59);
- K2: *Barsi Szöllők* (7/3) *Kanicsa haraszi düllő* (7/7); *Stepniczei düllő* (7/14); *Tökényei düllő* (7/16); *Parti düllő* (7/18); *Vágási düllő* (7/22); *Deredze düllő* (7/23); *Kertaljai düllő* (7/26); *Cserekistyei düllő* (7/27); *Barsisori Rét aljai düllő* (7/33); *Derecei düllő* (7/34); *Szöllők* (7/35); *Cseresi düllő* (7/37); *Kőképi düllő* (7/38); *Nyitrasori Rétaljai düllő* (7/41); *Néveri képnéli düllő* (7/45); *Hora düllő* (7/46); *Falu földi düllő* (7/49);
Út a szöllők fölött (9/3); *Út a szöllők alatt* (9/5);
Sósaki düllő (11/22); *Kertmegi düllő* (11/24); *Parti düllő* (11/28); *Tói düllő* (11/33); *Dombi düllő* (11/40); *Kurdoki düllő* (11/46);

K3: Szőlőhegy (5/24); Szőlők alatt (5/28)
 Barsi Szőlők (7/3) Parti dűllő (7/18); Vágási dűllő (7/22); Deredze
 dűllő (7/23); Cserekistyei dűllő (7/27); Nyitra sori Szőlők (7/35); Cseresi dűllő
 (7/37); Néveri képnéli dűllő (7/45);
 Öreg szőlő (13/4).

Egy földrajzi név esetében talákoztam a hangzórövidülés esetével: *Eletések mellett* (13/12), amire nem nagyon találtam magyarázatot.

b) mássalhangzócsere

Ezzel a címszóval jelöltem azt a kategóriát, amelybe olyan földrajzi nevek kerültek, amelyek köznyelvi alakjuktól csak egy-két mássalhangzóval „különböznek”. Azért választottam a *mássalhangzócsere* fogalmat, mivel az esetek nagy többségében tendenciásként cserélődik egyik mássalhangzó a másikkal.

15 esetet vizsgálok a kategóriában, ebből 11 az *l-ly-j* fonémakapcsolattal, illetve *-cse-*rével van összefüggésben:

P: Cseres alyja (4/23);
 Csitári ut alyai (10/4); Nyitrai ut alyai (10/21); Malántkai ut alyai
 (10/31);
 Prénokallai (14/12);
 K1: Cserallyai rétek (4/22); Cserallai dullő (4/23);
 Kert alyai (6/14);
 Csitári ut allya (10/4); Gát allya (10/7); Sűrűk allya (10/13).

Az északnyugati palóc egy részében megtalálható a *ly* fonéma, de a nyugati palócra inkább az *l*-ezés jellemző (KISS 2001: 284). A *j* → *ly* fonémacseréje véleményem szerint nyelvjárási hatásra történt, pl. K1: *Csitári ut allya* (10/4); *Gát allya* (10/7). Ide sorolnám azokat az eseteket is, amelyeknél *l-j* fonémakapcsolat a lejegyzésben *ly*-re cserélődik pl. P: *Csitári ut alyai* (10/4); *Nyitrai ut alyai* (10/21). A *j* hasonítása ezekben az esetekben a lejegyzésben is megjelenik, sőt a nyelvjárás hatására palatális változata kerül papírra.

Két esetben a *t-j* fonémakapcsolat lejegyzése volt rendhagyó. K1: *Szarkák kútya* (6/3); *Pap Rittyé* (6/32); A térkép készítője ezeknél a neveknél a kiejtés szerinti írásmódot alkalmazta. A kiejtésben ugyan *ty*-vé olvad össze a *t+j*, de ezt írásban a korabeli szabályok szerint sem kellett volna jelölni. Már az 1832-es szabályzat megjegyzi, hogy a *cs*, *gy*, *ly*, *ny*, *ty* betűket csak „törzsökiszavakban” használjuk, hangjukat a „ragasztott szavakban” *ts*, *dj*, *lj*, *nj*, *tj* kapcsolattal kell jelölni. (SZEMERE 1974: 117)

c) mássalhangzókieés

Az északnyugati palóc nyelvjárásban az *l*-re végződő toldalékok nagy részénél *-ból/-ből*, *-ról/-ről*, *-tól/-től*, *-nál/-nél* az *l* kiesik *-bó/-bö*, *-ró/-rő*, *-ná/-né* stb.

Egy esetet találtam a térképek vizsgálatakor, amikor a nyelvjárás hatása e téren is jelentkezik: K1: *Jelenka bokorná* (14/20).

d) palatalizáció

Nyelvjárás atlaszunk tanúsága szerint Zoboralján a *t*, *d*, *n* és *l* palatalizációja ritka, de előfordul. Ezzel magyarázható az összegyűjtött névanyagban található viszonylag kevés példa a palatalizációra.

- P: *Partyika alatt* (14/10);
 K1: *Kolonyi szög* (11/1);
Partyika alatt (14/40).

Az *l* palatalizációjával kapcsolatban eltérnek a vélemények: „az *l* palatalizációja (...) a Csz-3-on (Nyitragerencsér) eléggé erős” (IMRE 1971: 353), míg „az *l* palatalizációja i hatására ritka” (KISS 2001: 285).

Mindössze három esetet találtam, ahol az *l* palatalizálódik, mindhárom esetben azonos szóban, ugyanazon a lokalizációs ponton:

- K1: *Ojtványos és Szilvások* (14/29);
 K2: *Ojtványos* (14/29);
 K3: *Hosszú megye és Ojtványos* (14/29).

A nyugati palóc *l*-ezésének hatása gyanítható a P: *Prészokallai* (14/12) és a K1: *Topol fai* (6/57) nevek esetében. Ezek a falvak (Zsére, Kolon) nem fekszenek ugyan nyelvjárási határon, de „a nyugatibb részekben (nyugati palócra értve) a névszókban nem ritka az *ll*-es megoldás sem (az *l + j* hangkapcsolat esetében): bellebb, killebb” (KISS 2001: 284).

A zárójelekben található megjegyzések nem az idézetek részei.

e) *archaikus íráskép*

Mindenekelőtt azok a földrajzi nevek kerültek ebbe a csoportba, amelyek leírásánál a térkép készítője a mai nyelvallapothoz képest régies formát alkalmaz néhány mássalhangzó esetében. A következő két mássalhangzóról van szó: *c* → *cz*, *g* → *gh*.

Betűink nagy többségének alakja évszázadok óta rögződött az írásgyakorlatban. Az első szabályozóknak nem volt könnyű dolguk azokban az esetekben, amikor egy hang jelölésére évszázadokon keresztül több betűt is használtak. Ilyen volt pl. a *c* hang is, melynek jelölésére a *c* és a *cz* betűk voltak használatosak.

A *cz* a XV. század környékén jelenik meg kódexeinkben, valószínűleg a korabeli cseh írásbeliségből származik. A Huszita Biblia mellékjeles írásmódja egy időben nálunk is meghonosodott, átmeneti megoldást hozva olyan hangok jelölésére, amelyekre a latin betűsorban nincs jel (KNIEZSA 1952: 185).

Az első szabályzat megjelenése sem hozott változást e kérdésben, ugyanis mindkét lehetőséget kodifikálta. Ez a rendszer aztán 1856-ban változott, amikor is a *cz*-t az egyszerű *c* váltotta fel. Nem sikerült azonban ezt a változást átültetni a gyakorlatba, sőt az újabb szabályozás vissza is állította a *cz* használatának lehetőségét. Nyelvészeink vitája csak 90 évvel az első helyesírási szabályzat megjelenése után zárult le, amikor is 1922-ben végleg a *c* mellett döntöttek. (SZEMERE 1974: 48–60)

A fentiekből kiderül, hogy abban az időszakban, amikor a vizsgált térképek készültek, a *c* hang jelölésére kétféle lehetőség is volt. A következő esetekben tehát e hang jelölésénél az érvényben levő szabályzatnak megfelelően járt el a lejegyző.

- P: *Derecze* (7/34);
Zsibricze (8/27) *Meczkehegy* (8/36);
Teplicza (12/10); *Bahorecz* (12/22);
Peczke parti (14/41); *Boczegai* (14/42); *Zsibricze* (14/44);
 K1: *Ferencz Oldal* (6/28); *Gadóczy* (6/54);

- K2: *Szuticz*kai szoros (14/32); *Szuticz*kai földek (14/36); *Vericzi* lápa (14/39); *Peczke part* (14/41); *Boczega* (14/42); *Zsibricza* hegycsúcs (14/44); *Stepniczei* düllő (7/14); *Dereczei* düllő (7/34); *Szutuczka* (8/38); *Czéczés* (8/47); *Szuticz*kai szoros (14/32); *Szuticz*kai földek (14/36); *Vericzi* lápa (14/39); *Peczke part* (14/41); *Boczega* (14/42); *Zsibricza* hegycsúcs (14/44);
- K3: *Czéczés* (8/3); *Verőcze* (8/16); *Verőcze* hegy (8/20); *Zsibricza* (8/27); *Meczkehegy* (8/36); *Meczke* alatt (8/43); *Perpácza* (8/45); *Petreczes* (9/17); *Prez hradczku* (9/21); *Cez hradczku* (9/24); *Toplicza* (12/10); *Toplicza* sás (12/11); *Bahorecz* alatt (12/16); *Bahorecz* (12/22); *Meczkahegy* (12/37); *Vericzi* lápa (14/39); *Peczke part* (14/41); *Boczega* (14/42).

Jóval kevesebb esetben fordul elő a g hang *gh* betűpárossal való jelölése: P: *Ghymes*i Erdők (5/19); *Ó* vagy *Puszt*a *Ghymes* (5/26); *Versegh* (12/29); K3: *Ghymes*i várrom (5/8); *Puszt*a *Ghymes* (5/26).

A felsorolásból kiderül, hogy a g hang efféle jelölése 1 eset kivételével a Ghymes(-i) szóban fordul elő. Valószínűnek tartom, hogy itt a helységnév régies írásmódja volt hatással a lejegyzőre (ezeket már korábban felsoroltam).

A *Versegh* (12/29) földrajzi név nagy valószínűség szerint családnévi eredetű, és itt is a régies írásmód volt befolyásoló.

Helynevek helyesírása

A hangok jelölésének vizsgálata után a helynevek helyesírásával foglalkoztam. Itt a földrajzi nevet nem elemenként, betűnként vizsgáltam, hanem mintegy egységet, az egyes elemek szorosan összefüggő egészét. Arra voltam kíváncsi, hogy az írásmód mennyire tükrözi az egyes elemek összetartozását, kiemeli-e a meghatározó elemet vagy sem, használ-e kötőjelet. Négy kategória köré csoportosultak a főbb jelölési sajátosságok: 1) egybeírás-különírás; 2) kis és nagy kezdőbetű; 3) nyelvjárási alak; 4) szlovák nyelvű lejegyzés.

A névanyagot a források szerinti lebontásban vizsgálom, így lehetőség van két korszak, két térképkészítő jelölési sajátosságainak összehasonlítására is.

Egybeírás – különírás

A több elemből álló földrajzi nevek tagjainak kapcsolása mind a mai napig problémás kérdése helyesírásunknak. Természetesen a jelenleg érvényes szabályzat sokkal egyértelműbb, mint a XIX. század végén keletkezett, de tökéletes megoldást ez sem nyújt.

Miközben a zoboralji névanyag e sajátosságát vizsgáltam, feltűnt, hogy tendenciaszerűséget szinte egyik korszakban sem lehet felismerni. Kíváncsivá tett a probléma, ezért megnéztem helyesírás-történetünk idevágó fejezetét. Szemere világosan leírja, hogy a különírás–egybeírás kérdésköre az egyik legproblémásabb helyesírásunk történetében. Mindez annak ellenére így van, hogy az első helyesírási szabályzat megjelenése óta mindegyik szabályozás megkísérelt rendet teremteni e téren. Hosszú évtizedekig folyt a vita „az összetétel fogalmának és fajtájának az egybeírás (...) szempontjából való tisztázásá”-ról (SZEMERE 1974: 146).

A XX. század eleji szabályzat teret engedett a kötőjel használatának anélkül, hogy különösebb módon meghatározta volna alkalmazásának szabályszerűségét: „Általában, mikor kétségünk van, összeírjuk-e a szókat vagy ne, kényelmes kiegészítő eszközül kínálkozik a kötőjel” (AKH 1902: 163). Ez „olyan szókapcsolatok tömbösítéséhez vezetett, amelyekben a tagok összefűzését semmiféle tárgyi ok sem teszi megokolttá. (SZEMERE 1974: 149)

Ezek után már szinte „természetesnek” tűnt a zoboralji névanyag írásmódjának sokszínűsége, ami a fent említett kérdéskörben megmutatkozott. Mikor az egyes összeírások (Pesty-féle) és térképek írásmódját külön-külön vizsgáltam meg, akkor sem találtam tendenciaszerűséget a többtagú földrajzi nevek egybe- ill. különírására.

A Pesty-féle névanyagban szinte azonos arányban fordult elő a nevek egybeírása és különírása, sőt ugyanannak a névnek kétféle írásmódja is előfordul pl. *Szőllő hegyek* (2/6), de *Szőllőhegy* (9/6) megállapítható, hogy a nevek ortográfiája inkább a lejegyző személy egyéni írásmódját tükrözi, mint valami szabályszerűséget. Felismerhető a hosszú ideig hivatalos német nyelv hatása, valamint a lejegyző ösztönössége a helyesírás területén. Az sem elhanyagolható tény, hogy hallás útján gyűjtötték a névanyagot, így nehéz volt elkülöníteni – megfelelő szabályozás hiányában – a szorosan összetartozó tagokat és a lazább szerkezeteket pl. *Budamegye* (7/20), *Belsőtelek* (14/22). Meg kell még említenünk, hogy ezt a gyűjtést nem szakemberek, nyelvészek vagy geográfusok végezték, hanem nagyrészt egyszerű emberek. Ez természetesen rányomta bélyegét a gyűjtés minőségére.

A Pesty-féle gyűjtést követő kataszteri térképek névanyagára is inkább az írásmód tarkasága jellemző, mint egy szabály követése. Előfordul ugyanazon lokalizációs pont kétféle írásmódja, pl. K3: *Bartoskút/Bartos kút* (8/30), K3: *Geszti hegyalja/Geszti hegy alja* (11/26).

- P: *Szőllő-hegyek* (2/6);
Szár-hegy (5/6); *Szabó-part* (5/30); *Kopott-hegy* (5/42); *Alsó-Rétek* (5/48);
Salga-Dülő (6/16); *Szölő-hegy* (6/43); *Csergető-Düllő* (6/49);
Barsi-sori szőlőhegy (7/3); *Kancsa-haraszti dülő* (7/7); *Buda-megye* (7/20); *Nyitra-sori szőlőhegy* (7/35); *Felső-hora* (7/46); *Alsó-hora* (7/47);
Meczke-hegy (8/36);
Szőllő-hegy (9/6); *régi-Nyitra* (9/16);
Deményszugó-dülő (10/25); *Alsó-Malántkai major* (10/29); *Felső-Malántka* (10/30);
Kő-kuti (14/9); *Prészok-allai* (14/12); *Nagy- és Kis-Domb* (14/13, 14/18); *Belső-telek* (14/22); *Pusztakoloni* (14/23); *Halas-tói* (14/27); *Kis-erdő alatt* (14/37);
- K1: *Serfűző-Tábla* (6/8); *Temető-Dülő* (6/9); *Kis-Erdő* (6/21); *Salga-Dülő* (6/16); *Hideg-Völgy* (6/23); *Matyó-Szeg* (6/26); *Ferencz-Oldal* (6/28); *Csergető-Dülő* (6/49);
Mál-hegy (11/7); *Kert-megi* (11/24); *Völgy-kút fölött* (11/29);
Segics-éri (11/34);
Kecske-nyitvány (14/6); *Halas-tói-dülő* (14/27); *Büdös-kúti-forrás* (14/28); *Új-Szőlő* (14/48); *Rigó-völgy* (14/50);
- K2: *Pirosalmi-szer* (1/40);
Hosszú-rétek (3/3); *Király-szeri* (3/8)

Barsi-Szőllők (7/3); Hajnal-gyep (7/5); Napnyugati-Nádas (7/9); Napkeleti-Tökinye (7/28); Deredze és Napnyugati-Tökinye (7/29); Decse-völgy és Napkeleti-Tökinye (7/30); Barsi-sori Rét aljai düllő (7/33); Kender-földek (7/36); Nyitra-sori Rét aljai düllő (7/41); Széles-zsélye (7/43); Keskeny-zsélye (7/44);

- Száraz-patak (8/53);
Kétút-közi (9/7);
Mál-hegy (11/7); Alsó-Sűrűki-földek (11/20); Kert megi düllő (11/24);
Gál mátei (14/19); Halas-tói-düllő (14/27); Alsó-Kert megetti (14/34);
Új-Szőlő (14/48); Rigó-völgy (14/50);*
- K3: *Kő-határ (4/11);
Szárhely (5/6); Szabó part (5/30);
Pásztor-völgy (5/31); Kopott-hegy alatt (5/40); Kopott hegy (5/42);
Szőlő-hegy (6/43);
Barsi-Szőllők (7/3); Napnyugati-Nádas (7/9); Napkeleti-Tökinye (7/28);
Decse-völgy és napkeleti-Tökinye (7/30); Nyitra-sori-Szőllők (7/35); Kender-földek (7/36); Keskeny-zsélye (7/44);
Kender-földek (8/21); Csente kút (8/22); Bartos kút/Bartos kút (8/30);
Meczke-hegy (8/36);
Nagy-hegy (10/2); Malántai-hegy (10/8); Határ-megyei düllő (10/27);
Hornia-Malanta (10/30); Dolnia-Malanta (10/31);
Maly-hegy és haraszt-erdő (11/7); Tyúk-hegy (11/16); Alsó-Sűrűki (11/20); Geszti-hegyalja: Geszti-hegy alja (11/26);
Kosa híd (12/12); Malom-szeg (12/15); Sás rét (12/23); Meczka-hegy (12/37);
Gál mátei (14/19); Új-Szőlő (14/48).*

Kis és nagy kezdőbetű

Ami ezt a kérdéskört illeti, a tulajdonnevek és ezen belül a földrajzi nevek kezdőbetűjének problémáját már az 1832-es első szabályozás tisztázza. Egyértelművé teszi, sőt földrajzi névi példával szemlélteti (Pest) a tulajdonnevek „kötelező” nagy kezdőbetűs írását. Ezt az írásmódot egyetlen elkövetkező szabályzat sem módosítja.

Mindezek ellenére a vizsgált területtel kapcsolatos Pesty-féle gyűjtés, valamint a kataszteri térképek írásmódja különbözik a már akkor érvényben lévő szabálytól. A többemű földrajzi nevek túlnyomó többségében minden elemet nagy kezdőbetűvel kezdenek, függetlenül attól, hogy köznévi vagy tulajdonnévi eredetű-e az a bizonyos elem pl. P: *Alsó Rétek (5/48), Salga Düllő (6/16)*; K1: *Serfűző Tábla (6/8), Kis Erdő (6/21)*; K2: *Barsi Szőlők (7/3), Buda Megye (7/20)*; K3: *Napnyugati Nádas (7/9); Új Szőlő (14/48)*. Az „állandó” nagybetűs írás két okkal magyarázható: a korábbi térképek írásmódjára még nagy hatással volt a német helyesírás, a többi térkép, valamint a Pesty-féle gyűjtés készítőinek pedig a helyesírási ismeretei lehettek hiányosak.

Érdekességképp megemlíteném a kisbetű megjelenését néhány esetben. Helyesírási hiányosságokra utalnak a következő példák: P: *régi Nyitra (9/16), barakapás (13/2)*. A lejegyző érzi a kisbetűs tag közszei jelentését, még ha néhány esetben nagybetűvel is kellett volna írnia pl.: K2: *Széles zséle (7/43)*; K3: *Malyhegy és haraszt erdő (11/7)*.

- P: *Alsó Rétek (5/48);
Salga Düllő (6/16); Csergető Düllő (6/49);*

- Felső hora (7/46); Alsó hora (7/47);
 Menyhei Templom egy kerekü malma (8/4);
 régi Nyitra (9/16);
 Alsó Malántkai major (10/29)
 barakapás (13/2);*
- K1: *Szent egy Ház megett (6/6); Serfűző Tábla (6/8); Temető Dülő (6/9);
 Kovácsin Felső (6/10); Kovácsin Túl (6/11); Salga Dülő (6/16); Szádi Kert
 (6/18); Kis Erdő (6/21); Hideg Völgy (6/23); Matyó Szeg (6/26); Ferencz Oldal
 (6/28) Pap Rittyé (6/32); Sor körtvély Fáknál (6/38); Csergető Dülő (6/49);
 Új Szőlő (14/48);*
- K2: *Barsi Szőlők (7/3); Napnyugati Nádas (7/9); Buda Megye (7/20); Vágás
 aljai Legelő (7/25); Barsisori Rét aljai düllő (7/33) Nyitrasori Rétaaljai düllő (7/
 41); Széles zsélye (7/43); Keskeny zsélye (7/44);
 Kövecses Hosszú partok (8/35);
 Kő Kúti (14/9); Új Szőlő (14/48);*
- K3: *Barsi Szőlők (7/3); Napnyugati Nádas (7/9); Decse völgy és napkeleti
 Tökinye (7/30); Nyitra sori Szőlők (7/35); Keskeny zsélye (7/44);
 Malyhegy és haraszt erdő (11/7);
 Új Szőlő (14/48).*

Nyelvjárási alak

Irodalmi nyelvünk megteremtése óta az egyes nyelvjárási alakok fokozatosan kiszorultak a köznyelvből, főleg az írott változatából. Természetesen az egyes térszinformák megnevezései már annyira állandósult kifejezései nyelvünknek, hogy az itt megjelenő nyelvjárási alakokat nem érezzük idegennek, nem oda valónak.

Ezért meglepőnek találtam, hogy a teljes zoboralji névanyagban csak két olyan földrajzi nevet találtam, ahol a szó nyelvjárási alakjában fordul elő:

- P: Ø
 K1: *Sor körtvély Fáknál (6/38);*
 K2: Ø
 K3: *Kerejtés (2/17).*

Szlovák nyelvű bejegyzés

Az egyes tájegységek toponimiája nemcsak az ott élő nép életmódjáról, társadalmi összetételéről, de nemzetiségi hovatartozásáról is tanúskodik. Zoboralja már a honfoglalás óta nemzetiségileg vegyesen lakott terület, ez tükröződik az összegyűjtött névanyagban is. Hat olyan lokalizációs pontot találtam a vizsgált területen, amelynek csak (!) szlovák nyelvű bejegyzése ismeretes. Ennek három okát véltem felfedezni: 1) szlovák volt az adatközlő; 2) a lejegyző volt szlovák, és az anyanyelvén írta le a földrajzi nevet; 3) csak szlovák neve volt/van a lokalizációs pontnak.

- P: Ø
 K1: Ø

- K2: *Pod Plisku* (12/34);
K3: *Prez hradczku* (9/21); *Cez hradczku* (9/24); *Od vodi Zseberin* (9/26);
Od vodi Nyitri (9/27);
Za heribom (12/35).

Fordítás

Mivel Zoboralja több mint 80 éve (Cseh)Szlovákiához tartozik, az azóta megjelent térképek névanyaga döntő többségben szlovák nyelvű. Érdeklődésem arra irányult, hogy mennyire befolyásolta a szlovák nyelvű térképek készítőit az eredeti magyar név, annak jelentése, illetve a névadás motivációja.

Vizsgálatom fókuszában az 1960–70-es években megjelent „telektérképek” (Pozemkové mapy – PM), illetve a ’90-es évek végén kiadott kataszteri térképek (Katastrálne mapy – KM) állnak, amelyek névanyaga – néhány lokalizációs pont kivételével – kizárólag szlovák nyelvű. Ezen térképek földrajzi neveit hasonlítottam össze a XX. század elején készült Kataszteri Térképekkel (K3).

A Zoboraljával foglalkozó XIX., illetve XX. századi térképeken összesen 546 földrajzi név szerepel. A Trianon utáni időszak kataszteri térképei ezekből 254 nevet vettek át, 7 lokalizációs pontnak csak szlovák neve van. A fent említett térképek névanyagának párhuzamba állításakor, a fordítási jellegzetességek figyelembevételével 3 fő kategóriát sikerült kialakítanom.

Az első kategóriában szerepelnek azok a nevek (névpárok), melyeknek azonos a jelentésük, pl. *Pod záhradmi* (Kertek alatt) 1/9, *Chrastie* (Haraszt) 9/1. A második kategóriában a megközelítő jelentésű névpárok találhatók, pl. *Bogmajov laz* (Bogmai láz) 9/25, *Telekiho hon* (Teleki dűlő) 10/19. A harmadik kategóriába azokat a névpárokat soroltam, amelyeknél a szlovák elnevezés új motiváción alapul, pl. *Nad Sto jarkami* (Domoczi) 1/35; *Cvičište* (Kontrák) 10/18.

A neveket a következőképpen tüntettem fel. Először a PM jelzésű térképek szerinti névváltozatot írtam le, majd zárójelben közlöm a magyar nyelvű K3-as térkép szerinti alakot. Ezután a lokalizációt megkönnyítő területszám/lokalizációs pont száma következik. Ha az adott lokalizációs pontot a PM térkép nem, de a KM jelzésű térkép jelöli, akkor megkülönböztető jelzésként a KM szerinti névváltozat elé *-ot tettem. Ha mindkét térképen megjelenik az adott név, akkor egy / jellel választom el a neveket, először mindig a PM szerinti névalakot közlöm. Azokban az esetekben, amikor egy térképen egy lokalizációs pontnak többféle névváltozata is van, akkor ezeket a névváltozatokat kettősponttal (:) választom el egymástól. A névváltozatok közül aláhúzással jelölöm azt, amelyik a kategóriába való besorolásnál döntött pl. **Za háhradou: Za háradmi* (Kertek megett) 8/19.

Tükörfordítás (kalk)

Ebbe a kategóriába azok a nevek (névpárok) kerültek, amelyeknek szlovák, illetve magyar jelentése megegyezik. Két alcsoportot sikerült megkülönböztetnem:

- a) „teljesen” azonos jelentés;
- b) számbeli eltérés.

a) „teljesen” azonos jelentés

A vizsgált térképek 254 magyar–szlovák névpárjából 108-nak megegyezik a jelentése, tehát a fordítóknak, a szlovák nyelvű térképek készítőinek sikerült a nevek döntő többségét jelentésbeli változás nélkül átültetni egyik nyelvből a másikba.

Hanisov (Haniszó) 1/1; Lazy (Lázak) 1/2; Pod záhradmi (Kertek alatt) 1/9; Kernianske lúky (Kernyei rétek) 1/14; Jágerský breh (Egri part) 1/16; Vnútorne lúky (Belső rétek) 1/26; Sto jarkov (Száz árok) 1/27; Tekovský vrch (Barsi hegy) 1/29; Bešenov (Besenyő) 1/30;

Panský les a pasienok (Uradalmi erdő és legelő) 2/1; Bangové role (Bangói földek) 2/9; Stará a malá lúka (Öreg és Kis rét) 2/35; Medzi cestami (Két út között) 2/40; Lúčny hon (Réti dűlő) 2/41; Imrichova usadlost' (Imre ülése) 2/47;

Močiar (Mocsár) 3/9; Lazíky (Laziki) 3/11; Sokolnicke (Szalakuszi) 3/17; Cintorínske role (Temetői földek) 3/21; Červené klčovisko (Vörös irtvány) 3/24;

Kamenité (Kövecses) 4/7; Kamenný chotár (Kőhatár) 4/11; Stredný hon (Közép dűlő) 4/13; Grundál (Grundál) 4/15; Lesný hon (Erdő dűlő) 4/17; Líščia diera (Rókalyuk) 4/19; Hanisovo (Hanyiszó) 4/24;

Panský les (Uradalmi erdő) 5/2; Obecny les a pasienok: Obecny les (Községi erdő és legelő) 5/19; Plytký jarok (Sikárok) 5/27; Pod vinicami (Szőlők alatt) 5/28; Pod Piliškom (Piliske alatt) 5/33; Horné lúky (Felső rétek) 5/34; Hon za záhradami na východe: Za háradami (Kertmegi napkeleti dűlő) 5/35; Studená pažit (Hideg pázsit) 5/43; Hon za záradami na západe (Kertmegi napnyugati dűlő) 5/47; Dolné lúky: Lúky (Alsó rétek) 5/48; Prvosiatie (Első vető) 5/49;

Pasienky (Legelő) 6/6, 6/21, 6/58; Vonkajšia držba (Külbirtok) 6/9; Lúky (Rétek) 6/16; Gazdovské lúky (Gazdák réjjei) 6/20; Mimourbánska držba (Úrbér nélküliek birtoka) 6/23; Konopnice (Kenderesek) 6/27; Pod rubaniskom (Vágás alatt) 6/49;

Kopaniská (Kapások) 8/8; Polovčan/ Polovčan (Polovcsány) 8/11; Mlynská cesta/ Mlynská cesta (Malomút) 8/13; *Verice (Verőcze) 8/16; Úbočie doliny (Völgypart) 8/24; *Za záhradou: Za záhradmi (Kertek megett) 8/19; Úbočie doliny (Völgypart) 8/24; Hôrka/Hôrka (Horka) 8/25; Žibrica/Žibrica (Zsibricza) 8/27; Bartošová studňa/Bartošova studňa (Bartoskút: Bartos kút) 8/30; Za hôrkou/Za hôrkou (Horka megett) 8/31; Meskov vrch (Meczkehegy) 8/36; Čereška (Csereske) 8/37; Korytnica (Tekenyős) 8/40; Kamenný most (Kőhid) 8/42; Jarmočná cesta (Vásárút) 8/46;

Chrastie (Haraszt) 9/1; Horné dlhé/Horné dlhé (Felső hosszúk) 9/4; Pri kiklovskom chotári (Kiklei határ mellett) 9/28; Horné funduše: Medzi cestami (Felső telkek és két út közti) 9/7; Horné lúky/Horné lúky (Felső rétek) 9/12; Za záhradami dlhé role/Za záhradami (Kert megetti hosszú földek) 9/14; Petreceš (Petreczes) 9/17; Dolné funduše (Alsó telkek) 9/20; Urbársky pasienok (Urbéri legelő) 9/22; Dolné lúky/Dolné lúky (Alsó rétek) 9/23; *Pri kiklovskom chotári (Kiklei határ mellett) 9/28;

Veľká hora (Nagy hegy) 10/2; Malantská hora (Malántai hegy) 10/8; Konopnica (Kenderes) 10/24;

Kolinanský klín (Kolonszeg) 11/1; Pod okruhlým hájom (Kerek erdő alatt) 11/4; Kozmova chrast' (Kozma haraszt) 11/5; Lazacké (Lazaki) 11/10; Slepáci vrch (Tyúkhegy) 11/16; Nad mlynom (Malom felett) 11/35; Farský háj (Pap erdő) 11/45; Pri obdokovskej ceste (Bodoki útnál) 11/51; Pod mlynom (Malom alatt) 11/54; Pod Janikovskou cestou (Emőkei út alatt) 11/55;

Jágerská pustatina (Egri puszta) 11/61;

Galoža (Galuzse) 12/7; Teplica/Teplica (Toplicza) 12/10; Za záhradou (Kert megett)

12/13; *Mlynský kút (*Malomszeg*) 12/15; *Pod Bahorcom/Pod bahorcom* (*Bahorecz alatt*) 12/16; *Dolné lúky (*Alsó rétek*) 12/19; *Nad lúkami (*Rétek felett*) 12/20; *Bahorecz* (*Bahorecz*) 12/22; *Liščie diery* (*Rókaljukak*) 12/25; *Pažit (*Pázsit*) 12/30; *Dyňová záhrada* (*Dinnyés kert*) 12/33; *Pod Plieškou/Pod plieškou* (*Piliske alatt*) 12/34; *Lápa/Lápa* (*Lápa*) 12/36;

Galagoš (*Galagos*) 13/23; *Horné lúky* (*Felső rétek*) 13/31; *Dolné lúky* (*Alsó rétek*) 13/34; *Urbárske lúky* (*Úrbéri rétek*) 13/37;

Kamenný breh (*Köves part*) 14/8; *Očolomské* (*Ocsolomi*) 14/10; *Dlhé* (*Hosszúk*) 14/30; *Pri šťastinskej studni* (*Sastyini kútnál*) 14/33; *Šalga: Brehy a Latky* (*Salga: Partok és Latka*) 14/46, 14/47.

b) Számbeli eltérés

15 olyan névpárt találtam, amelynél csak számbeli az eltérés. A szlovák változat többes számban van, míg magyar megfelelője egyes számban pl. *Brežné hony* (*Dombi dűlő*) 11/40; vagy fordítva *Za háradou: *Za záhradmi* (*Kertek megett*) 8/19.

Konopnice (*Kenderes*) 1/24;

Okrúhle vinice (*Kerek szőlő*) 2/6;

*Klinové (*Szeges*) 3/6;

Šidovské horné a dolné lúky (*Sídi alsó és felső rét*) 6/37;

Galože (*Galozsa*) 8/1; *Za záhradou: *Za záhradami* (*Kertek megett*) 8/19;

Pod vinicami (*Szőlő alatti*) 9/9;

Brežné hony (*Dombi dűlő*) 11/40; *Lefantovské úhony* (*Lefánti pallag*) 11/58;

Teplické rákosy (*Toplicza sás*) 12/11; *Rákosové lúky* (*Sásrét*) 12/23;

Za záhradami (*Kert megett*) 13/27;

Brehy a Latky (*Partok és Latka*) 14/44; *Šalga: Brehy a Latky* (*Salga: Partok és Latka*) 14/46; 14/47.

A felsorolt névpárok közül bizonyos esetekben felmerülhet a párhuzamos névadás kérdése is. Mivel a felhasznált források egyike sem nyújtott igazi támpontot a probléma megoldásához, ezért nem kezelem külön a párhuzamos névadás eseteit. (KNIEZSA 1944: 59)

Részfordítás (transzliteráció)

A második kategóriába olyan neveket soroltam be, melyek fordításánál a név jelentését, illetve a névadás eredeti motívumát csak megközelíteni sikerült. Összesen 118 név került ide, amelyek 5 csoportot alkotnak.

a) a fordítás todalékkal jelölt birtokos alakot használ

6 olyan névpárt találtam, ahol a magyar nyelvű változat nincs todalékolva, de szlovák megfelelője már igen. Tulajdonképpen jelentésbeli eltérésük szinte elhanyagolható, különbség csak alaktanilag fedezhető fel. A magyar név todalék nélküli alakja természetesen nem jelenti azt, hogy nincs/nem volt todalékoltság annak a földrajzi névnek, viszont a K3-as térképen szereplő névalakban a különböző viszonyok, pl. a birtokviszony jelöletlenek.

Hanisovo (*Hanyiszó*) 4/24;

Bartošova studňa/Bartošova studňa (*Bartoskút: Bartos kút*) 8/30;

Telekiho hon (Teleki dűlő) 10/19;
Košov most (Kosahid) 12/12; *Vrch Mecky (Meczkahegy)* 12/37;
Kozie rúbanisko (Kecske irtvány) 14/6;

b) *toldalék nélküli formát alkalmaztak a melléknévi alak fordításakor*

Ezen alcsoport tagjainál a magyar elnevezés melléknévi alakban szerepel. Ezt a szlovák változat nem tükrözi, ellenben todalék nélküli formát alkalmaz. Ebben az esetben figyelmen kívül hagyom a többes szám jelét, ez a todalékfajta ennél a vizsgálatnál elhanyagolható.

A csoport 11 névpárt tartalmaz.

**Málok (Máli)* 4/5;
Horanča (Horancsai) 8/39;
Pod lesom (Erdő alatti) 9/2;
Húštiny (Sűrűki) 11/11; *Štvrkova studňa (Csütörtök kúti)* 11/12; *Spodné húštiny (Alsó Sűrűki)* 11/20;
Kamenná studňa (Kőkúti) 14/9; *Horné konce (Felső faluvégi)* 14/11; *Okruhlá pážiti (Kerek pázsiti)* 14/17; *Vel'ký kopec (Nagy dombi)* 14/18; *Dolné konce (Alsó faluvégi)* 14/31.

c) *a szerkezetes elem egyik/néhány tagját emeli ki a fordítás*

E csoportba tartozó földrajzi nevek magyar eredetije több elemből álló földrajzi név. Ebből a szerkezetből emel ki a szlovák fordítás egy, pl. *Majer (Forgács major)* 6/8, vagy több, pl. *Úzke pobrežné lúky (Derék keskeny parti rétek)* 14/25 tagot. 27 esetet soroltam ide.

Sudcovské (Bíróság és Fehércse) 1/10; *Kopanica (Baba irtvány)* 1/11;
Majerské (Majori dűlő) 2/20;
Obecný les: Obecný les a pasienok (Községi erdő és legelő) 5/19; *Lieškové: Lieškovce (Mogyoroskai dűlő)* 5/29; *Za záhradami: Hon za záhradami na východe (Kertmezi napkeleti dűlő)* 5/35; *Za záhradami: Na hornom konci za záhradami (Felvégi kertmezi dűlő)* 5/39; *Lúky: Dolné lúky (Alsó rétek)* 5/48;
Majer (Forgács major) 6/8; *Vinica (Szőlő hegy)* 6/43;
Hunták/Hunta (Hunta patak) 8/15; **Pešinka (Gyalogút szeri)* 8/17; *Verice (Verőcze hegy)* 8/20; *Klčovisko/Klčovisko (Korpa irtvány)* 8/32; **Hôrka (Horka hegy)* 8/33;
*Horné funduše: Medzi cestami (Felső telkek és két út közti) 9/7; **Nitra (Nyitra folyó)* 9/11; *Za záhradami dlhé role/Za záhradami (Kert megetti hosszú földek)* 9/14;
Rakot'aš (Rakottyási dűlő) 10/17; *Trstie (Nádasi dűlő)* 10/28;
Višok a hrastina (Malyhegy és haraszt erdő) 11/3; *Višok (Malyhegy és haraszt erdő)* 11/7;
Hunták (Hunta patak) 12/9;
Nitra (Nyitra folyó) 13/17;
Horné Lúky (Felső kert megetti) 14/15; *Úzke pobrežné lúky (Derék keskeny parti rétek)* 14/25; *Verice (Vericzi lápa)* 14/39.

d) *a szlovák névben további megnevezési motívum is megjelenik*

13 név esetében a szlovák fordítás jelentésmódosulást okozott. A magyar egy/két tagú földrajzi név szlovák változata új jelentést hozó elemmel bővült.

Slobodné pole (Szabadosok) 1/4; Pod Hanisovom: Pod Kanisovom (Hanyiszó) 1/13; Pod Zakázaným hájom (Tilalmas alatt) 1/17; Zakázaný háj (Tilalmas) 1/37; Silašské (Szilasi) 2/15; Ohradené zeme (Kerejtés) 2/17; Pod Silašským (Szilas alatt) 2/18; Gazdovské lúky (Rétek) 6/15; Pod Meskovým vrchom (Meczke alatt) 8/43; Staré rameno Nitry (Régi Nyitra) 9/16; Dlhé hony (Hosszúk) 11/25; Za trat'ou Četerty: Za trat'ou (Csetertek) 13/7; Výčapské spoločné pasienky (Közös legelő) 13/26.

e) a magyar név eleme csak megközelítő jelentéssel van jelen a szlovák változatban

Az alábbiakban felsorolt 61 névpár jelentése csak árnyalatnyi különbséget mutat. Ennek ellenére nem soroltam őket az első kategóriába. Az eltéréseket elsősorban a két nyelv szókészletbeli különbsége és a tökéletes fordítás lehetetlensége okozza. A szlovák változatban nem sikerült visszaadni a magyar szó eredeti jelentését, nyelvjárás adta ívét, archaizáló formáját. Természetesen ezen követelményeknek lehetetlen eleget tenni úgy, hogy egy jól alkalmazható, a térképészek által is használható földrajzi név legyen az eredmény.

Malé vinohrady (Kis szőlő) „Kis szőlőskertek” 1/3; Pri host'ovskej ceste: Gesztei út szeri „Gesztei útnál” (Gesztei út szeri) 1/5; Pri potoku: Patak melléki „Pataknál” (Patak melléki) 1/6; Pod vinohrady „Szőlőskertek alatt” (Szőlők alatt) 1/7; Pod Hanisovom: Pod Kanisovom (Hanyiszó) 1/13; Nad lúkamy: Nad lúkami „Rétek felett” (Rétre dülő) 1/25; Vnúťorné studne „Belső kutak” (Kebelkút) 1/31; Vyklčovaný les „Kiirtott erdő” (Gány irtvány) 1/32; Doliny „Völgyek” (Ledülő) 1/36; Panský diel „Úri rész” (Uradalmi tag) 1/39;

Medzi cestami „Utak között” (Két út közti) 2/13; Suché lúky „Száraz rétek” (Pusztarétek) 2/27; Horné mokriny „Felső nedvesek” (Felső Mocsolak) 2/28; Terkelové „Törkölyös(ök)” (Söprős) 2/37, (Söprős ároknál) 2/48;

Pod vinohradmi „Szőlőskertek alatt” (Szőlők alatt) 3/4; *Dubina „Tölgy, Tölgyes” (Cseres) 3/7; *Kopcovité „Dombos” (Hegyes) 3/20; *Hon pri križi „Keresztnél dülő v. Dülő a keresztnél” (Keresztfa dülő) 3/23;

*Kozmova chrast' „Kozma haraszt” (Kozmai dülő) 4/1; *Nový vršok „Új-domb” (Új-hegyi dülő) 4/4; *Pod cermi „Cserek alatt” (Közép Cseralja) 4/14; (Cseralja) 4/23; Lieškovište (Mogyorós) 4/16;

Vínice „Szőlők” (Szöllőhegy) 5/24; II/1. Na hornom konci za záhradami: Za záhradami „Felvégen a kertek mögött” (Felvégi kertmegi dülő) 5/39; Pod holým vrchom: Pod Holým vrchom „Kopasz-hegy alatt” (Kopotthegy alatt) 5/40; Holý vrch „Kopasz-hegy” (Kopotthegy) 5/42; Role na veľkej ceste „Nagy úton földek” (Nagy uti földek: Nagy uti földek) 5/44; Kováče (Kovácsi) 5/45;

Diel „II/1. Rész” (II/1. Osztás) 6/11, 6/36;

*Stráne „Oldalak” (Partok) 8/18; *Konopnice „Kenderesek” (Kenderföldek) 8/21; *Tichá cesta „Csendes út” (Csentekút) 8/22; Bartošov potok „Bartos patak(ja)” (Bardoskúti patak: Bartoskúti patak) 8/23; Špicíak „Hegyes” (Hegyes) 8/49;

Medzi vinicami/Nad vinicami „Szőlők között/Szőlők fölött” (Szőlő megetti) 9/3; *Svinský pasienok „Disznó-legelő” (Disznó álláska) 9/15; *Bogmajov laz „Bogma láza” (Bogmai láz) 9/25;

Štátne lesy „Állami erdő” (Urasági erdő) 10/1; *Dubový hon* „Tölgyes dűlő” (Cseresi dűlő) 10/10; *Pod hústinou* „Sűrűk alatt” (Sűrűk alja) 10/13; *Pod nitrianskou cestou* „Nyitrai út alatt” (Nyitrai út alja) 10/21; *Pri chrenovskej ceste* „Tormosi útnál” (Tormos ut alja) 10/23; *Pri chotári* „Határnál” (Határmegyei dűlő) 10/27;

Podhost'ovský kopec „Geszte aljai domb” (Geszti hegyalja) 11/26; *Kopecké hony* „Dombi dűlő” (Parti dűlő) 11/28; *Pod poronou* „Poronna alatt” (Poronnák alja) 11/57;

Rákos „Nád” (Nádas) 12/3; *Zátočiny* „Forgók” (Révforgó) 12/5; *Zástava* „Zászló” (Lobogó) 12/17; **Malé diely* „Kis részek” (Kis osztály) 12/26; *Čentov kút* „Csente szöglete/kútja” (Csentekút) 12/27;

Staré vinohrady „Öreg szőlőkertek” (Öreg szőlő) 13/4; *Vel'ké role v doline* „Völgy(bel)i nagy földek” (Nagy földek völgye) 13/16; *Konopnice* „Kenderesek” (Kender földek) 13/36;

Kopcovité „Dombos” (Kis dombi) 14/13; *Hrušové* „Körtés” (Körtvélyesi) 14/16; *Za dolnými záhradami* „Alsó kertek mögött” (Alsó kert mögötti) 14/34; *Pri pastierskej ceste* „Pásztor út mellett” (Pásztor úti) 14/35;

A szlovák elnevezés új motiváción alapul

A két nyelv közti különbségeknek köszönhetően a szlovák térképek készítői találkoztak olyan esetekkel is, amikor a fordításban „lehetetlen” volt még csak megközelíteni is a névadás eredeti motívumát, a név jelentését. 12 név esetében a fordító teljesen elrugaszkodott az eredeti jelentéstől, új motivációt vett alapul a szlovák változat megalkotásában:

Háj horný: Horný háj (Nyárok) 1/28; *Nad Sto jarkami* (Domoczi) 1/35;

Čerge (Czéczés) 8/3; **Dolný háj* (Huntára véggel) 8/5;

Cvičište (Kontrák) 10/18;

*Hunták (Párizsi patak) 12/28; **Hrīb* (Heréb) 12/31;

Za traťou Četerty: Za haťou (Csetertek) 13/7; *Pred riekou* (Tóban innen) 13/14;

Za riekou (Tóban túl) 13/22;

Holý vrch (Zöldes part) 14/1; *Pod Holým vrchom* (Zöldes part mögött) 14/3.

Megállapítható, hogy a magyar–szlovák névváltozatok döntő többsége szoros kapcsolatban áll egymással. A fordítók igyekeztek érzékeltetni, megőrizni az eredeti jelentést és motivációt a szlovák változatban. A két nyelv közti tipológiai különbségek eredményezték azt, hogy a névváltozatok egy részénél szerkezeti különbségek találhatóak (lásd a 2. kategória megfelelő pontjait).

Összefoglalásként annyit, hogy a névanyag változása tükrözi a változást kiváltó okot is. Ez lehet a lakosság kicserélődése, a természeti viszonyok változása, vagy éppen (mint esetünkben) a hivatalos nyelv megváltozása.

A névadás motívuma

Doktori munkám e – talán legbonyolultabb, legösszetettebb – részében azt vizsgálom, hogy milyen tényezők hatottak a névadókra, mi motiválta őket egy-egy földrajzi alakulat megnevezésekor. Kíváncsi voltam arra is, hogy mi az, amit megneveznek egy térszínformán; mérete, alakja vagy valamilyen más tulajdonsága hatott-e ösztönzően a névadásra.

Az egyes kategóriák, csoportok kialakításakor nagy segítségemre voltak nyelvészeink a földrajzi nevek tipológiájának terén elért eredményei. A motívumkutatás és a tipológia szorosan összefüggő dolog, szinte elválaszthatatlanok.

„A nevek tipológiája leginkább jelentéstani rendszerezésen alapul, az alaktani szempont csak másodrendű...” – vallja Inczeffi Géza. (INCZEFFI 1970: 71) A névadás motívációjának feltárásakor is elsődleges szempont a név jelentése és a megnevezett földrajzi alakulat közti viszony. A tipológiai vizsgálathoz hasonlóan én is típusokat hoztam létre a névadási motívációk közös vonása alapján. Az egyes típusok kialakításakor igyekeztem a névtipológiában használt rendszerezést és fogalmakat alkalmazni.

Röviden tekintünk át a főbb földrajzinév-típusokat, osztályozási lehetőségeiket.

A tipológiai vizsgálat a nevekben található közös vonásokat tárja fel, s így módon típusokat hoz létre.

Lőrincze Lajos a földrajzi neveket 3 típusba sorolja aszerint, hogy milyen a tájnak és az embernek a nevek keletkezésében betöltött szerepe:

I. természeti nevek – ezen nevek keletkezésénél az ember csak mint elnevező vesz részt, az elnevezés alapjául az embertől független környezeti adottságok szolgálnak, pl. *Hegy, Völgy, Árok* stb.

A természeti nevek különböző fajtáit ismerjük. Csoportosításuk szempontja, hogy a hasonló felszínformákat milyen módon különbözteti meg egymástól, pl.: nagyság, külső forma, természeti viszonyok – növényzet, állatvilág, talajminőség.

II. műveltségi nevek – az elnevezés alapja nem a természetes, hanem az emberi tevékenység által már megváltozott táj, pl. *Irtás, Vágás, Kenderföld* stb.

III. eseménynevek – keletkezésük alapja a természet, a táj bizonyos pontjához köthető esemény, pl.: *Pálhalála, Asszonyperese*.

Az Inczeffi-féle tipológia alapvetően nem tér el ettől a besorolási módtól. Ő harmadik csoportként az asszociációs neveket vizsgálja, ide az ember szabad képzetársítása alapján keletkezett neveket sorolja. Lényeges viszont, hogy megkülönböztet egy negyedik csoportot is, amelybe a kategorizálhatatlan neveket osztja. (INCZEFFI 1970: 72)

Inczeffi azonban új szempontot is felvet osztályozásával, amikor bevezeti a direkt és az indirekt nevek fogalmát. „A víz, a föld és az utcák megnevezésének természetes módja (...) valamely tulajdonságának, sajátosságának megjelölése. Ezt nevezzük direkt (...) névnek. Azonban gyakran nem maga a víz, a föld, hanem a rajta levő növények, (...) a területen lejátszódó események...” szolgálnak a megnevezés alapjául. Ezek az indirekt nevek. (INCZEFFI 1970: 73)

E rövid tipológiai bevezető után rátérnék vizsgálatom valódi tárgyára: a névadás motívumára. Zoboralja földrajzi neveiben. A kataszteri térképek és a Pesty-féle helynévtár anyagának osztályozásakor négy nagy kategóriát alakítottam ki, ezek alkotják a fő rendszerezési szempontokat.

Az első három kategóriába aszerint soroltam be a neveket, hogy tulajdonképpen mi is az, amit a térszínforma neve valójában megjelöl. Ez lehet:

- I. a földrajzi alakulat valamilyen tulajdonsága;
- II. a lokalizációs pont helye;
- III. a terület tulajdonviszonya.

Az első két kategórián belül két-két alcsoportot is elkülönítettem, melyekbe a természeti, illetve a műveltségi nevek kerültek.

A negyedik kategóriába azok a nevek kerültek, amelyeket nem tudtam besorolni a fent említett kategóriák egyikébe sem.

Az ötödik kategóriában más szempontból vizsgáltam a névadás motivációját. Itt nem az érdekelt, hogy a földrajzi alakulat mely tulajdonsága dominált a név keletkezésekor, hanem hogy a névadás motivációja mennyiben változott az egyes „korszakokban”.

A gyűjtött névanyag vizsgálatokor Lőrincze és Inczeffi módszerét próbáltam ötvözni. Ahhoz, hogy az egyes kategóriákba megfelelő biztonsággal sorolhassam be a neveket, az alapelem és a megkülönböztető elem kapcsolatát vettem alapul. Ez természetesen csak a többtagú neveknel lehetséges, de az egytagúaknál nem is találok problémás kérdéssel.

Az alapelem a név jelölő funkciójának legfőbb hordozója, általában az utótagja. (INCZEFFI 1970: 73) Ez határozza meg, hogy melyik kategóriába kerül. A megkülönböztető elem az alapelem valamely tulajdonságát határozza meg. A műveltségi neveknel az alaptag eleve már más osztályozási lehetőséget is nyújt.

A példaanyag felsorolásakor a neveket az egyes térképek alapján is csoportosítom, ami a névanyag korszakolását is lehetővé teszi. Az egyes falvak helyneveit bekezdések különítik el. Minden egyes név után megtalálható az azonosításra szolgáló számpár, pl. *Fehercsej* (1/10), ami azt jelenti, hogy az adott földrajzi név az 1-es számmal jelölt község 10-es lokalizációs pontját jelöli. A névváltozatokat kettősponttal választom el egymástól. Ha a névváltozat egyike nem sorolható be az adott kategóriába, zárójelbe teszem.

Most pedig nézzük meg közelebbről az egyes kategóriákat és neveiket.

A név a földrajzi alakulat valamilyen tulajdonságára utal

A kategória nevében tulajdonképpen benne van az indoklás is, hogy milyen földrajzi nevek kerültek ide. Ezeknél a neveknel a névadás motivációja a térszinforma valamilyen tulajdonsága volt, pl.: nagyság, méret – P: *Nagy hegy* (10/2); külső forma – K3: *Hegyes* (3/20); növényzet – P: *Nádas* (3/24); állatvilág – K1: *Sólyom hegy* (10/6); talajminőség – K2: *Kövecses* (8/41); mezőgazdasági tevékenység – K1: *Kapás* (13/20); a név valamilyen építményt nevez meg – K1: *Csütörtöki kút* (11/10); stb.

Az első négy kategóriában vizsgált 878 név (nem lokalizációs pont!) közül 471-et soroltam az első kategória valamelyik osztályába. Ez az eredmény megerősíti a névtani kutatások eddigi tapasztalatait, amelyek szerint őseink letelepedésük idején az őket körülvevő természeti alakulatokat, hegyeket, völgyeket, folyókat valamilyen meghatározó, szembeötlő tulajdonságukról nevezték el. Ez minden nép névadásának jellemző sajátossága.

Az itt vizsgált neveket két osztályba sikerült csoportosítanom aszerint, hogy természeti vagy műveltségi névről van-e szó. E két fogalom értelmét már az általános elméleti részben megmagyaráztam, így nem marad más hátra, mint a csoportosítás eredményének közlése.

Amint már említettem, 471 név került az első kategóriába, ebből 234 természeti és 237 műveltségi név. A két majdnem azonos érték nem meglepő, hiszen a földrajzi névadás két legfontosabb motiváló tényezője a térszinforma természetes tulajdonsága, ill. az emberi tevékenység, pl. mezőgazdaság, erdőirtás, különböző épületek által elnyert új minősége.

a) *természeti nevek:*

P: *Fehercsej* (1/10); *Piros szeri* (1/40);
Szilasi (2/6);

- Mocsár rét (3/9); Nádas (3/24); Szárhegy (5/6); Hasas part (5/15); Tó (5/16); Sikárok (5/27); Mogyoróska (5/29); Kopotthegy (5/42); Hideg pázsit (5/43); Salga Dűlő (6/16); Csergető Dűllő (6/42); Árkosi dűlő (7/8); Nádas dűlő (7/12); Cseresi dűlő (7/37); Cseres (7/40); Haraszt (9/1); Disznó álláska (9/15); Nagy hegy (10/2); Sólyom hegy (10/6); Viszalgosi (10/9); Cserhát (10/10); Cseresi dűlő (10/16); Rakattyai dűlő (10/17); Mellegbálloki dűlő (10/20); Nádas dűlő (10/28); Mál hegy (11/7); Cserhát (11/11); Óhegy (13/4); Nagy földek (13/16); Köves parti (14/7); Nagy és Kis Domb (14/12, 14/17); Gyártványosi (14/13); Fanadsági (14/23); Deréki rét (14/24); Halastói (14/26); Hosszúki (14/29); Peczke parti (14/40); Partoki (14/46);*
- K1: *Újhegyi dűllő (4/4) Mogyoróska (6/12); Salga Dűlő (6/16); Kis Erdő (6/21); Hideg Völgy (6/23); Hajlás (6/30); Hosszúk (6/33); Partoki (6/36); Csergető Dűlő (6/42); Topol fai (6/46); Nagy hegy (10/2); Sólyom hegy (10/6); Viszalgosi dűlő (10/9); Hosszú dűlő (10/12); Cseresi dűlő (10/16); Meleg pallagi dűlő (10/20); Nádas dűlő (10/28); Kerek Erdő (11/2); Haraszt erdő (11/3); Málhegy (11/7); Sűrűk (11/9); Mogyorósi (11/17); Sósaki (11/19); Kövesi (11/20); Hosszúk (11/22); Parti (11/24); Tói (11/27); Dombi (11/34); Hosszúki (11/37); Rövidek (11/42); Lapossak: Lapossag (13/6); Rét (13/8); Torkok (13/10); Hosszúk (13/11); Völgy (13/13); Zöldes part (14/1); Mély völgy (14/2); Köves part (14/7); Kis domb (14/12); Gyártványos (14/13); Kerek pázsit (14/16); Nagydombi (és Semmiha réti) dűlő (14/17); Tőkés (14/20); Fanadsági dűlő (14/23); Derék (14/24); Halastói dűlő (14/26); Hosszúk (14/29); Kis erdő (14/36); Hosszú kő (14/37); Peczke part (14/40); Partok (14/46); Rigóvölgy (14/49);*
- K2: *Harasztoki (1/8); Szilfa (1/22); Hosszúk (1/33); Dubos (1/34); Nagy erdő (1/46); Hosszúrétek (3/3); Helyrétek (3/15); Nádas (3/24); Pázsit (3/25); Hajnalgyp (7/5); Harashti legelő (7/6); Árkosok (7/8); Parti dűllő (7/18); Nagy gyp (7/24); Szkala erdő (7/32); Cseresi dűllő (7/37) Cseres erdő (7/40); Hora dűllő (7/46) Sólyom-hegy (10/6); Haraszt erdő (11/3); Málhegy (11/7); Sűrűki dűlő (11/9); Sósaki dűllő (11/19); Kövesi (11/20); Hosszúk (11/22); Parti dűllő (11/24); Tói dűllő (11/27); Dombi dűllő (11/34); Zöldes part (14/1); Mély völgy (14/2); Köves part (14/7); Kis dombi (14/12); Gyártványos (14/13); Kerek pázsiti (14/16); Nagy dombi (14/17); Tőkés (14/20); Fonnyadság (14/23); Derék (14/24); Halastói dűlő (14/26); Hosszúk (14/29); Kis erdő (14/36); Hosszú kő (14/37); Peczke part (14/40); Partok (14/46); Rigóvölgy (14/49);*

K3: *Lázak* (1/2); (*Bírótság és Fehércse* (1/10); *Rétre dülő* (1/25); *Száz árok* (1/27); *Nyárok* (1/28); *Ledülő* (1/36);
Szilas (2/6); *Pusztarét* (2/10); *Felső Mocsolak* (2/11); *Öreg és Kis rét* (2/12); *Réti dülő* (2/15);
Nagyvízi földek (3/1); *Szeges* (3/6); *Cseres* (3/7); *Mocsár* (3/9); *Laziki* (3/11); *Horka* (3/14); *Hegyes* (3/20);
Parti dülő (4/2); *Újhegyi dülő* (4/3); *Máli* (4/4); *Kövecses* (4/6);
Mogyorós (4/15); *Erdő dülő* (4/16); *Rókalyuk* (4/18);
Kövecsespart (5/3) *Szárhegy* (5/6) *Csóványos* (5/9); *Kis tó* (5/10);
Somoshegy (5/14); *Hasas* (5/15); *Nagy tó* (5/16); *Sikárok* (5/27); *Mogyoróskai dülő* (5/29);
Kopotthegy (5/42); *Hideg pázsit* (5/43);
Rétek (6/15, 6/16);
Szkala erdő (7/32) *Cseresi dülő* (7/37); *Cseres erdő* (7/40)
Sásrét (8/9); *Partok* (8/18); *Völgypart* (8/24); *Horka* (8/25); *Horka hegy* (8/33); *Csereske* (8/37); *Tekenyős* (8/40); *Hegyeses* (8/49);
Haraszt (9/1);
Sólyom-hegy (10/6); *Cseresi dülő* (10/10, 10/16);
Rakottvási dülő (10/17); *Nagy hegy* (10/21); *Nádasi dülő* (10/28);
Kerek erdő (11/2); *Malyhegy és haraszt erdő* (11/3, 11/7); *Lazaki* (11/8); *Sűrűki* (11/9); *Cserhát* (11/11); *Hosszúk* (11/22); *Parti dülő* (11/24); *Dombi dülő* (11/34);
Nádas (12/3); *Lobogó* (12/16); *Pázsit patak* (12/20); *Sásrét* (12/22);
Rókalyukak (12/24); *Pázsit* (12/29); *Parti* (12/31); *Lápa* (12/35);
Nagy földek völgye (13/16); *Galagos* (13/23); *Csücskök* (13/29);
Zöldes part (14/1); *Mély völgy* (14/2); *Köves part* (14/7) *Kis dombi* (14/12); *Gyártványos* (14/13); *Kerek pázsiti* (14/16); *Nagy dombi* (14/17); *Tőkés* (14/20); *Fonnyadtság* (14/23); *Derék keskeny parti rétek* (14/24); *Halas tói* (14/26); *Hosszúk* (14/29); *Kis erdő* (14/36); *Hosszú kő* (14/37); *Peczke part* (14/40); *Partok (és Latka)* (14/42); (*Salga*) *Partok (és Latka)* (14/45, 14/46).

b) műveltségi nevek:

P: *Szőllő* (1/3, 1/43); *Bába irtvány* (1/11);
Szőllő hegyek (2/2);
Dudka (3/2);
Hidegvár (5/12); *Ghymes Erdők* (5/19); *Ó vagy Pusztá Ghymes* (5/26);
Szőlő hegy (6/39);
Barsi sori szőlőhegy (7/3); *Urbánkai dülő* (7/19); *Budamegye* (7/20); *Barsi sori rétek* (7/33); *Nyitra sori szőlőhegy* (7/35); *Nyitra sori rétek* (7/39);
Szőllőhegy (9/6);
Zobori erdő (10/5); *Gátyalai* (10/7); *Malántka hegy* (10/8); *Kontrás* (10/18); *Deményszugó dülő* (10/25); *Határ megyei* (10/27);
Tyuk hegy (11/13);
Rév (12/2);
Kecskenyitvány (14/5); *Kőkuti* (14/8); *Pusztá koloni* (14/22); *Pásztor út* (14/34); *Eresztvény* (14/44);

- K1: Szőlő kertek (4/5); Kereszt Mogyorós (4/8); Meggyesi dűllő (4/19); Szarkák kútya (6/3); Kereszt fái (6/5); Sefűző Tábla (6/8); Temető Dűllő (6/9); Szádi Kert (6/18); Nyitványok (6/19); Meggyes (6/22); Büdös kut (6/41); Határ megye (6/45); Vágott erdő (6/47); Malánta úti dűllő (10/8); Kontrák dűllő (10/18); Nyitrai úti dűllő (10/21); Tormosi úti dűllő (10/23); Kender földek (10/24); Deminszegi dűllő (10/25); Pogrányi úti földek (10/26); Határ megyei dűllő (10/27); Kolonyi szög (11/1); Csitári határnál (11/6); Csütörtöki kút (11/10); Gyúrotti (11/12); Kenderes (11/14); Malom úti (11/29); Képi (11/30); Kakai kúti (11/32); Baba fésű (11/33); Istenkei (11/38); Bodoknáli (11/44); Vermeki (11/45); Malomi rétek (11/46); Félúti (11/49); Lefánti pallag (11/51); Szöllők (11/52); Határi (11/53); Egri földek (11/54); Kapás (13/20); Káposztás kert (13/24); Irtvány (13/28); Kecsenyitvány (14/5); Kő Kuti (14/8); Körvélyes (14/15); Beltelki dűllő (14/21); Puszta Koloni dűllő (14/22); Büdöskúti forrás (14/27); Ojtványos és Szilvások (14/28); Szuticzka szoros (14/31); Sastyini kútnál (14/32); Pásztorúti dűllő (14/34); Szuticzka földek (14/35); Eresztvény (14/44); Új Szőlő (14/47);
- K2: Geszte út szeri (1/5); Kenderszer (1/15); Fertályok (1/21); Pirosalmás (1/40); Királyszeri (3/8); Barsi Szöllők (7/3); Urbánkai dűllő (7/10); Kanisa haraszi (7/11); Vágás erdő (7/13); Stepnicei dűllő (7/14); Urbánkai (7/19); Buda Megye (7/20); Lakatok (7/21); Vágási dűllő (7/22); Szöllők (7/35); Kenderföldek (7/36); Köképi dűllő (7/38); Néveri képnéli dűllő (7/45); Vári völgy legelő (7/48); Falu földi dűllő (7/49); Szőlő út (8/15); Káposztás (8/48); Koloni szög (11/1); Csütörtöki kút (11/10); Kákai kúti (11/32); Félúti földek (11/49); Lefánti pallag (11/51); Egri földek (11/54); Forgó (12/4); Nagy osztály (12/7); Káposztás (12/17); Kecse irtvány (14/5) Kő Kúti (14/8); Körvélyesi (14/15); Beltelki dűllő (14/21); Puszta koloni dűllő (14/22); Ojtványos (14/28); Faluvégi dűllő (14/30); Szuticzka szoros (14/31); Pásztorúti dűllő (14/34) Szuticzka földek (14/35); Eresztvény (14/44); Új Szőlő (14/47);
- K3: Kis szőlő (1/3) Szabadosok (1/4); Gesztei út szeri (1/5) Bíróság (és Fehércse) (1/10); Baba irtvány (1/11) Kernyei rétek (1/14); Egri part (1/16); Káposztás (1/19); Kenderes (1/24); Barsi hegy (1/29); Besenyő (1/30); Kebelkút (1/31); Tilalmas (1/37); Zsoldos (1/38); Ásások (1/41); Puszta szőlők (1/43); Ágoston halmi major (1/45); Kerek szőlő (2/2); Kenderes (2/3); Bangói földek (2/4); Kerejtés (2/7); Majori dűllő (2/9); Söprős (2/13); Dutka szőlő (3/2); Kenderföldek (3/12); Szalakuszi (3/17); Szilvás (3/18); Káposztások (3/19); Temető földek (3/21); Keresztfa dűllő (3/22); Vörös irtvány (3/23); Kozmai dűllő (4/1); Kenderes (4/9); Kőhatár (4/10); Baromállás (5/5); Ghymeszi várrom (5/8); Fehér kereszt (5/11); Hidegvár (5/12); Bédi pörös (5/13); Szöllőhegy (5/24); Tyúkhegy (5/25); Puszta Ghymes (5/26); Pásztorvölgy (5/31); Téglaház (5/37); Nagy úti földek (5/44); Családka (5/46);

Legelők (6/6, 6/21, 6/58); II/1. Osztás (6/11); Kenderesek (6/27) II. Osztás (6/29); I/2. Osztás (6/30); II/1. Osztás (6/36); Szőlő hegy (6/39); Barsi Szőlők (7/3); Árkosok (7/8); Vágás erdő (7/13); Parti dűllő (7/18); Urbánkai (7/19); Vágási dűllő (7/22); Nyitra sori Szőlők (7/35); Kenderföldek (7/36); Nyitrai sor (7/39); Néveri képnéli dűllő (7/45); Vári vögly legelő (7/48); Kapások (8/8); Polovcsány (8/11); Malomút (8/13); Gyalogút szeri (8/17); Kenderföldek (8/21); Csentekút (8/22); Bábaraszt (8/28); Korpa irtvány (8/32); Meczehegy (8/36); Kőhid (8/42) Vásárút major (8/44); Vásárút (8/46); Szőlők (9/6); Disznó álláska (9/15); Malántai hegy (10/8); Kontrák (10/18); Kenderes (10/24); Határmegeyi dűllő (10/27); Kolonszeg (11/1); Csütörtök kúti (11/10); Tyúkhegy (11/13); Geszti hegy-alja (11/23); Lefánti pallag (11/51); Egri puszta (11/54); Rév (12/2); Révforgó (12/4); Malomszeg (12/14); Kis osztály (12/25); Csentekút (12/26); Párizsi patak (12/27); Versek (12/28); Dinnyés kert (12/32); Öreg szőlő (13/4); Emőd puszta (13/5); Csetertek (13/7); Elletések (13/18); Kender földek (13/36); Kecse irtvány (14/5); Kőkúti (14/8); Körtvélyesi (14/15); Puszta Kolon (14/22); Hosszú megye és Ojtványos (14/28); Sastyini kútnál (14/32); Új szőlő (14/47).

A név a lokalizációs pont helyét viszonyítással fejezi ki

A földrajzi névadás motivációjának vizsgálatakor több olyan esettel is találkoztam, amikor a névadó nem „külső tulajdonságát” nevezi meg egy adott területnek. Egy térszínforma megnevezésekor motiváló tényező lehet a terület elhelyezkedése a többi földrajzi ponthoz viszonyítva. Ebbe a kategóriába tehát azok a nevek kerültek, amelyek a megnevezett terület, lokalizációs pont helyét valamiféle viszonyítással fejezik ki. 192 ilyen név található a megvizsgált forrásokban.

E kategórián belül is megkülönböztettem természeti (75) és műveltségi (117) neveket. Véleményem szerint ezekből a számadatokból azt a következtetést lehet levonni, hogy viszonyítással való megnevezéshez szükségszerű, hogy a megnevezendő területtel határos térszínformák már el legyenek „keresztelve”, ugyanis ezekhez viszonyítunk. Mivel a vizsgált régióban erős a mezőgazdasági és erdőgazdasági tevékenység, a földrajzi nevek jelentős része az emberi tevékenységgel kapcsolatos műveltségi név. Ha megnézzük a térképek szerinti megoszlást, megállapíthatjuk, hogy az itt vizsgált nevek nagy része a legújabb térképeken szerepel, „új keletű” név. Többségük a parcellázások, földosztások idején keletkezett kisebb-nagyobb új területek megnevezésére szolgál.

Közelebbről megvizsgálva a viszonyítás módját, 3 fő típust különböztethetünk meg:

1. az elnevezés a több, hasonló terület közül egy kiemelése, pl. több szomszédos dűllő közül a P: *Középső dűllő (4/12)*, vagy több rét közül a K3: *Alsó rétek (12/18)*;
2. a név a szomszédos területhez viszonyított elhelyezkedést jelenti, pl. K1: *Galagos feletti (13/15)*; K2: *Csicsók feletti (14/48)*;
3. egy nagyobb terület valamelyik részét nevezi meg, pl. K1: *Nyáras alja (11/36)*, K3: *Kövecsek alja (14/6)*;

A felsorolás előtt még néhány szót ejtenék a természeti és a műveltségi nevek osztályozásáról. Ebben az esetben nem azt vettem figyelembe, hogy maga a név mit jelöl, hanem a név jelentését. Pl. a P: *Hosszóki felső* (10/12) elnevezés jelölhet akár szántóföldet is, tehát emberi tevékenységgel kapcsolatos terület, én mégis természeti névként kezeltem, mivel a név nem tartalmaz olyan tagot, amely egyértelműen emberi tevékenységre utalna.

a) *természeti nevek:*

- P: *Középső düllő* (4/12); *Cseres alyja* (4/22);
Piliske alatt (5/33); *Felső rétek* (5/34); *Alsó Rétek* (5/48);
Felső hora (7/46); *Alsó hora* (7/47);
Hosszóki felső (10/12);
Kiserdő alatt (14/36); *Partyika alatt* (14/39).
- K1: *Külső düllő* (4/11); *Közép düllő* (4/20); *Cserallyai rétek* (4/21);
Cserallai düllő (4/22);
Kert alyai (6/14);
Sűrűk allya (10/13);
Kerek erdő alatt (11/4); *Lázak felett* (11/8); *Nyáras alja* (11/36)
Galagos feletti (13/15); *Középső düllő* (13/21);
Zöldes part megett (14/3); *Köves part felett* (14/4); *Kövecsek alja*
(14/6); *Elő rétek* (14/25); *Partyika alatt* (14/39);
- K2: *Nyárok alja* (1/23);
Napnyugati Nádas (7/9); *Napkeleti nádas* (7/12); *Legalsó hora* (7/47);
Középső hosszúk (9/8);
Lázak felett (11/8); *Alsó Sűrűki földek* (11/17);
Felső rétek (12/13);
Zöldes part megett (14/3); *Köves part felett* (14/4); *Kövecsek alja*
(14/6); *Elő rétek* (14/25); *Partyika alatt* (14/39);
- K3: *Patak melléki* (1/6); *Belső rétek* (1/26);
Szilás alatt (2/8);
Közép düllő (4/12); *Közép Cseralja* (4/13); *Cseralja* (4/22);
Előpart (5/18); *Piliske alatt* (5/33); *Felső rétek* (5/34); *Kopotthey alatt*
(5/40); *Alsó rétek* (5/48);
Sídi alsó és felső rét (6/37);
Napnyugati Nádas (7/9); *Napkeleti nádas* (7/12); *Szkalák aljai legelő*
(7/31); *Rétaljai düllő* (7/33);
Horka megett (8/31);
Erdő alatti (9/2); *Felső hosszúk* (9/4); *Felső rétek* (9/12); *Alsó rétek*
(9/23);
Felső mező (10/12); *Sűrűk alja* (10/13);
Kerek erdő alatt (11/4); *Alsó Sűrűki* (11/17);
Alsó rétek (12/18); *Rétek felett* (12/19);
Tóban innen (13/14); *Tóban túl* (13/22); *Felső rétek* (13/31); *Alsó rétek*
(13/34);
Zöldes part mögött (14/3); *Köves part felett* (14/4); *Kövecsek alja*
(14/6); *Elő rétek* (14/25); *Partika alatt* (14/39).

b) műveltségi nevek:

- P: *Tamás Malmánál* (5/22); *Kertmegi napkeleti* (5/35); *Nagy utnál* (5/44);
Kertmegi napnyugati (5/47);
Néveri erdőnél (7/15);
Csitári út alyai (10/4); *Kertalja* (10/11); *Nyitra út alyai* (10/21); *Tormosi út alyai fordulói* (10/23); *Alsó Malántkai major* (10/29); *Felső malántka* (10/30); *Malántkai út alyai* (10/31);
Faluvégi felső (14/10); *Kertmegi felső* (14/14); *Belsőtelek* (14/21); *Faluvégi alsó* (14/30); *Kertmegetti alsó* (14/33);
- K1: *Szent egy Ház megett* (6/6); *Kovácsin Felső* (6/10); *Kovácsin Túl* (6/11); *Kerek hídnál* (6/15); *Kovácsin innen* (6/17); *Sor körtvély Fáknál* (6/38); *Kőhídnál* (6/40); *Malom előtt* (6/43);
Csitári út allya (10/4); *Gát allya* (10/7); *Belső telek* (10/14);
Kozma haraszt alja (11/5); *Kertmegi* (11/21); *Geszti hegy alja* (11/23); *Völgykút fölött* (11/25); *Családi útnál* (11/26); *Malom úti* (11/29); *Poronnai kútnál* (11/31); *Kereszt útnál* (11/35); *Büdös kútnál* (11/41); *Pap erdő alatt* (11/43); *Malomnál* (11/47); *Emőkei útnál* (11/48); *Gátak alja* (11/50);
Ország útnál (13/3); *Eletések mellett* (13/12); *Ország úton aluli kenderföld* (13/30); *Orbán alatt* (13/32);
Felső faluvégi dűlő (14/10); *Felső kertmegetti dűlő* (14/14); *Alsó faluvégi dűlő* (14/30); *Alsó kertmegetti dűlő* (14/33); *Csicsók felett* (14/48);
- K2: *Út alja* (1/12);
Néveri erdőnél (7/15); *Vágás alja* (7/17); *Vágás aljai Legelő* (7/25); *Kertaljai dűlő* (7/26); *Szkalák aljai legelő* (7/31); *Barsisori Rét aljai dűllő* (7/33); *Nyitrasori Rétaljai dűllő* (7/41);
Csiva part alatt (8/12); *Falu végi* (8/51);
Út a szőlők fölött (9/3); *Úr a szőlők alatt* (9/5); *Kétútközi* (9/7); *Felső telkek* (9/10); *Községi külső rét* (9/19);
Kertmegi dűllő (11/21); *Geszti hegy alja* (11/23); *Völgy kút felett* (11/25); *Malom felett* (11/29); *Pap erdő alatt* (11/43); *Malom alatt* (11/47); *Emőkei út alatt* (11/48);
Felső faluvégi dűlő (14/10); *Felső kertmegetti dűlő* (14/14); *Sastyini kútnál* (14/32); *Alsó Kertmegetti* (14/33); *Csicsók felett* (14/48);
- K3: *Szőlők alatt* (1/7); *Kertek alatt* (1/9); *Tilalmas alatt* (1/17);
Két út közi (2/5); *Két út között* (2/14); *Söprős ároknál* (2/17);
Szőlők alatt (3/4);
Vörös keresztnél (5/1); *Öreg malomnál* (5/22); *Szőlők alatt* (5/28);
Kertmegi napkeleti dűlő (5/35); *Felvégi kertmegi dűlő* (5/39); *Felvég* (5/41);
Kertmegi napnyugati dűlő (5/47); *Első vető* (5/49);
Külbirtok (6/9); *Vágásalatt* (6/42);
Néveri erdőnél (7/15); *Vágás alja* (7/17);
Kertek megett (8/19);
Szőlő megett (9/3); *Felső telkek és két út közi* (9/7); *Szőlő alatti* (9/9);
Kert megetti hosszú földek (9/14); *Alsó telkek* (9/20); *Kikle határ mellett* (9/28);
Gátaljai dűlő (10/7); *Nyitrai út alja* (10/21); *Tormosi út alja* (10/23);
Malom felett (11/29); *Bodoki útnál* (11/44); *Malom alatt* (11/47); *Emőkei út alatt* (11/48);

Kert megett (12/12); *Bahorecz alatt* (12/15); *Versek alatt* (12/23);
Kert megett (13/27);
Felső faluvégi (14/10); *Felső kert megetti* (14/14); *Alsó faluvégi*
(14/30); *Alsó kert megetti* (14/33).

A név a terület tulajdonviszonyát fejezi ki

A harmadik kategóriába kerültek azok a nevek, amelyek szintén valamilyen viszonyt fejeznek ki, csak hogy az előző kategóriához képest nem földrajzi viszonyítás a megnevezés alapja, hanem a birtokviszony. 67 név szerepel ebben a csoportban.

A tulajdonviszonyt kifejező neveket már nem rendszereztem aszerint, hogy természeti vagy műveltségi névről van-e szó.

Csoportosítási lehetőségre ad módot viszont az, hogy milyen tulajdont fejez ki a név, közösségi vagy egyéni tulajdont. Községi tulajdont fejeznek ki azok a nevek, amelyek a község, az egyház vagy valamilyen más csoport tulajdonában levő területet jelölnek úgy, hogy ezt a megnevezésben egyértelművé teszik, pl. P: *Templomföld* (10/22); P, K1: *Pap erdő* (11/39); K2: *Tótok düleje* (7/1); K3: *Községi erdő és legelő* (5/19). Egyéni tulajdont fejeznek ki azok a földrajzi nevek, amelyek megnevezik a területet birtokló személyt:

- a) néven nevezik, pl. P: *Gál Pál irtások* (5/7); K3: *Forgács major* (6/8);
b) utalnak a tulajdonos személyére, pl. K3: *Erdészlak* (5/20), K3: *Csőszlak* (5/21).

- P: *Gál Pál irtások* (5/7); *Szabópart* (5/30); *Kovácsi* (5/45);
Tótok düleje (7/1);
Menyhei Templom egy kerekü malma (8/4);
Templomföld (10/22);
Bahorecz (12/21); *Versegh* (12/28);
- K1: *Uradalmi erdő és legelő* (2/1);
Sz. Egyházi düllő (4/7);
Kis Mika (6/1); *Mika part* (6/2); *Matyó Szeg* (6/26); *Ferencz Oldal*
(6/28); *Pap Rittyé* (6/32); *Gadóczy* (6/44);
Urasági erdő és legelő (10/1); *Telki düllő* (10/19); *Templom düllő*
(10/22);
Pap erdő (11/39);
Gál Máté (14/18); *Vericzi lápa* (14/38); *Csicsók* (14/50);
- K2: *Bene láz* (1/42); *Bene láz part* (1/44);
Tótok düleje (7/1);
Csiva part (8/7);
Közlegelő (9/13);
Kozma haraszt (11/5); *Pap erdő* (11/39);
Gál Mátéi (14/18); *Vericzi lápa* (14/38); *Csicsók* (14/50);
- K3: *Gány irtvány* (1/32); *Domoczi* (1/35); *Uradalmi tag* (1/39);
Uradalmi erdő és legelő (2/1); *Imre ülése* (2/16);
Uradalmi erdő (5/2); *Kovácsi* (5/45); *Zsidó vágás* (5/4); *Gál Pál irtás*
(5/7); *Községi erdő és legelő* (5/19); *Erdészlak* (5/20); *Csőszlak* (5/21); *Szabó-
part* (5/30);

Forgács major (6/8); *Gazdák rétje* (6/20); *Úrbér nélküliek birtoka* (6/23);
Tótok düleje (7/1);
(Badoskúti patak): Bartoskúti patak (8/23); *Bartoskút* (8/30);
Kisbirtokosok földje (9/18); *Úrbéri legelő* (9/22);
Uradalmi erdő (10/1); *Teleki dűlő* (10/19);
Kozma haraszt (11/5); *Pap erdő* (11/39);
Bahorecz (12/21);
Juhászlak (13/1); *Közös legelő* (13/26); *Úrbéri legelő* (13/35); *Úrbéri rétek* (13/37);
Gálmátei (14/18); *Pásztor úti* (14/34); *Vericzi lápa* (14/38); *Csicsók* (14/50);

Egyéb

Az első három kategória megvizsgálása után maradt még néhány név, amelyet nem lehetett besorolni az eddigi csoportokba. Ezek olyan nevek, amelyeknek elhomályosult a jelentésük (80) vagy más okból kategorizálhatatlanok (60). A névváltozatok esetében aláhúzással jelölöm azt a változatot, amelyik alapul szolgált a csoportba való besorolásnál.

a) elhomályosult a név jelentése:

Ebbe a csoportba azok a nevek kerültek, melyeknél homályos a név jelentése és a megjelölt dolog közti viszony. Tisztában vagyunk vele, hogy a *Zsibricze* név egy hegyet, a *Salga* pedig egy patakot jelöl, de csak találgathatunk, hogy vajon mit is jelentenek. Etimológiai szótárak segítségével igyekeztem feleleveníteni keletkezésüket, s így megközelíteni az eredeti jelentést. Azoknál a helyneveknél, amelyek többször is előfordulnak, természetesen csak egyszer utalok az eredeti jelentésre.

P: *Nyitra*¹ (3/16);
*Piliske*² (5/38);
Tökinye (7/16, 7/28); *Zsélye*³ (7/42, 7/43, 7/44);
*Polovcsany*⁴ (8/11); *Zsibricze*⁵ (8/27);
régi Nyitra (9/16); *Zseberén* (9/26);
Nyitra (12/1); *Teplicza*⁶ (12/10);

¹ A folyónév forrása a germán(kvád) *Nitrahwa lehetett. Előtagja bizonyára az indogermán **neid-* ~ *nid „folyik, áramlik”, utótagja gót *ahva* ‘folyó, víz’. A régi szláv alakja (*Nitrava*) a magyarban *Nyitrává* fejlődött, s így került vissza a szlovákba.

² A *Pilis* kicsinyítőképzős változata. Szláv eredetű, lásd. szb.-hv. *Pleš, Pliš*, szlk. *Pleš*. Jelentése ‘kopasz hegytető, növényzet nélküli, kopár hely’.

³ Összefüggés lehet a *Zsély* (*Želovce*) szlovákiai helységnévvel, mely pusztá személynévből keletkezett. Alapjául szolgálhat 1. ném. *Scheel* ‘kancsal’, 2. cseh *Žel*.

⁴ 1. talán a vadászattal kapcsolatos – szlk. *poľovačka* ‘vadászlat’; 2. a *Pol’ov* (*Pólyi*) helységnév (K.-Szl.) a Pál személynév birtoklást kifejező *-i* képzős származéka.

⁵ A szlk. *Žibrica* helynév átvétele. Ez birtoklást kifejező *-ja* képzővel alakult a szlk. *Žibrit* személynévből (vö. cseh *Žibríd*, ném. *Stegfried*).

⁶ szlv. eredetű, jelentése ‘hévíz, meleg vizű forrás’.

⁷ szb.-hv. *bara*, jelentése ‘posvány, mocsár, rét’.

- Barakapás*⁷ (13/2); *Nyitra* (13/17);
*Prézsokallai*⁸ (14/11); *Jelenka*⁹ bokri (14/19); *Tőkési és Hulladi*¹⁰
(14/20); *Szutickai*¹¹ (14/35); *Boczegai*¹² (14/41); *Latkai* (14/42); *Zsibricze*
(14/43) *Salgai*¹³ (14/45).
- K1: *Hóták*¹⁴ (6/20); *Pelis oldal* (6/35);
*Segicséri*¹⁵ (11/28); *Kúrdok*¹⁶ (11/40);
*Gribi*¹⁷ (13/33);
Prézsok alja (14/11); *Jelenka bokorná* (14/19); *Boczega* (14/41); *Felső*
és Alsó Latka (14/42); *Zsibricza hegycsúcs* (14/43); *Salga* (14/45);
- K2: *Barnád*¹⁸ (1/20);
*Szurgyinka*¹⁹ (3/10);
*Sztrány*²⁰ erdő (7/2); *Kancsa haraszt* (7/4); *Zsélyei rétek* (7/42); *Széles*
zsélye (7/43); *Keskeny zsélye* (7/44);
*Gurgó*²¹ (8/26); *Czéczés*²² (8/47); *Szutuczka* (8/38);
Kurdoki dűllő: Kurdok (11/40);
Pod Plisku (12/33);
Prézsok alja (14/11); *Jelenka bukor* (14/19); *Boczega* (14/41); *Latka*
(14/42); *Zsibricza hegycsúcs* (14/43); *Salga* (14/45);
- K3: *Ragyos* (1/18);
*Kósa*²³ (3/5); *Taristya*²⁴ (3/13); *Régi Nyitra* (3/16);
*Remilá*²⁵ (5/23); *Kis Piliske* (5/32); *Sindelka*²⁶ (5/36); *Nagy Piliske*
(5/38);
Sztrány erdő (7/2); *Keskeny zsélye* (7/44);
Czéczés (8/3); *Verőcze*²⁷ (8/16); *Verőcze hegy* (8/20); *Zsibricza* (8/27);
*Horancsai*²⁸ (8/39); *Piliske* (8/52);

⁸ szb.-hv. *prijeslop*, szlk. *príslop* 'hegynyereg'.

⁹ szlk. *jelen* 'szarvas'+ *-ka* kicsinyítőképző.

¹⁰ *Hull* helység Szlovákiában Surány mellett. Puszta személynéből keletkezett magyar helynévadással.

¹¹ Szláv eredetű, köznévi előzménye az ősszláv *sňteska 'szurdok'.

¹² Feltehetően személynévi eredetű, a névadás alapját a *Boc-Buc* személynév adta.

¹³ A sajjó 'fénylő, ragyogó' mn.-ből keletkezhetett.

¹⁴ m. *hóttó* < holt-tó > 'gödrös, bokros, kavicsos terület'.

¹⁵ m. *seg-ség* 'domb'.

¹⁶ Puszta személynéből keletkezett magyar névadással, melynek alapját török személynév szolgáltatta, vö. tör. *qurt* 'féreg, farkas'.

¹⁷ Vö. szlk. *hríbi* 'gombák'.

¹⁸ Valószínűleg a m. *barna* mn.-ből származik + *-d* képző. Elképzelhető, hogy a m. *Barna* (*Barnabás*) személynévvél is összekapcsolható.

¹⁹ Lásd. *Szuticka*

²⁰ A szlk. *strana* – 'oldal, hegyoldal' a magyarba a szóvégi hang lekopása és az *-n* palatalizációja után *Sztrány* alakban maradt fenn.

²¹ Vö m. *gurgyal* 'kunyhó, viskó, bozótos, gazos terület' vagy 'zegzugos utcából, ütött-kopott házakból álló faluvég'.

²² Vö. *Cece* helység Fejér megyében, puszta személynéből keletkezett magyar névadással.

²³ Talán összefügg a *Kós* helynév (Szlovákia) eredetével, amely puszta személynéből keletkezett magyar névadással. Alapját a török eredetű magyar *kos* 'juh hímje' adta.

²⁴ Vö. m. *tariska* 'tar, kopasz'.

²⁵ Vö. m. *remíz~remiz~remic* 'fiatal, még nem ritkított erdő' vagy 'sűrű, bozótos rész'.

²⁶ Puszta személynéből keletkezhetett, melynek alapjául a ném. *Schindler* 'zsindelekészítő' szolgálhatott;

²⁷ Szláv szó átvétele, jelentése: olyan víz, amelyben sok az őrvény.

²⁸ Vö. m. *horó* 'szakács', királyi szolgálatban levő szakácsok településére, földjére utalhat.

Nyitra folyó (9/11); *Régi Nyitra* (9/16); *Petreces*²⁹ (9/17);
*Hornia Malanta*³⁰ (10/30); *Dolnia Malanta* (10/31);
Régi Nyitra (12/1); *Toplicza* (12/9); *Toplicza sás* (12/10); *Kosahid*³¹
(12/11); *Piliske alatt* (12/33);
Barakapás (13/2); *Nyitra folyó* (13/17); *Régi Nyitra* (13/25);
Jelenka bokor (14/19); *Partok és Latka*³² (14/42); *Salga : Partok és
Latka* (14/45; 14/46).

b) kategorizálhatatlan nevek:

97 megnevezés esetében tanácstalan voltam mind a név jelentésével, mind a névadást
motiváló tényezőkkel kapcsolatban. Kategorizálhatatlan jelzővel láttam el őket.

- P: *Hanyiszó* (1/1);
Eremitás (5/20); *Togying* (5/50);
Kancsahaszti dűlő (7/7); *Deredze* (7/23); *Cserekesznyi* (7/27);
Decsevölgy:Tökinye (7/30); *Derecze* (7/34);
Meczkehegy (8/36);
Ocsolomi (14/9);
- K1: *Csauleta* (6/25); *Ganebe fa* (6/27);
Gódomi (11/15); *Ankódai* (11/18); *Gresztény* (13/9); *Prosztály* (13/19);
Ocsolomi dűlő (14/9);
- K2: *Kancsa hasaszt* (7/4); *Kancsa haszti dűllő* (7/7); *Tökényei dűllő*
(7/16); *Deredze dűllő* (7/23); *Cserekistyei dűllő* (7/27); *Napkeleti Tökinye*
(7/28); *Deredze és Napnyugati Tökinye* (7/29); *Decse völgy és Napkeleti Tökinye*
(7/30); *Derezei dűllő* (7/34);
Gódomi (11/15); *Ankódai* (11/18);
Ocsolomi (14/9);
- K3: *Hanyiszó* (1/1); *Hanyiszó* (1/13);
Grundál (4/14); *Hanyiszó* (4/23);
Nagy Parbán (5/17); *Tolding* (5/50);
Deredze dűllő (7/23); *Cserekistyei dűllő* (7/27); *Decse völgy és napke-
leti Tökinye* (7/30);
Galozsa (8/1); *Hunta malom* (8/4); *Huntára véggel* (8/5); *Hunta patak*
(8/6); *Meczke alatt* (8/43); *Perpácza* (8/45); *Orna hegy* (8/54);
Prez hradczku (9/21); *Cez hradczku* (9/24); *Bogmai láz* (9/25); *Od vodi
Zseberin* (9/26); *Od vodi Nyitri* (9/27);
Poronnák alja (11/50); *Poronna* (11/52);
Galuzse (12/6); *Hunta patak* (12/8); *Heréb* (12/30); *Za heribom*
(12/34); *Meczkahegy* (12/36);
Ocsolomi (14/9); *Preszok alja* (14/11); *Boczega* (14/41);

²⁹ L. *Petre-cser* – erdő a Vértesben, mely a *Péter* személynév és a *cser* összetételéből keletkezett.
2. Vö. *petrence* ‘szénából összerakott halom’;

³⁰ Pusztaszemélynévből keletkezett magyar névadással, a szláv *Maleta* személynév átvételével.

³¹ Lásd. *Kósa*

³² Az elsődleges *Latk* helynév pusztaszemélynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév szláv eredetű, vö. szb.-hv. *Latko*, *Vlatko*.

A névadás motivációjának változása

A Zoboraljával foglalkozó kataszteri térképek, birtokösszeírások és a Pesty-féle helynévtár anyagának tanulmányozása során feltűnt, hogy az egyes területek, lokalizációs pontok elnevezése térképenként változik. Előfordult, hogy csak árnyalatnyi különbség volt a két megnevezés között, pl. P: *Szólló* → K3: *Kis szőlő* (1/3), P: *Nyitra* → K3: *Régi Nyitra* (3/16). Nem voltak azonban ritkák azok az esetek sem, amikor két különböző térképen teljesen más névvel jelölték ugyanazt a területet pl. K1: *Szent egy Ház megett* → K3: *Legelő* (6/6), P: *Óhegy* → K3: *Óreg szőlő* (13/4).

Kíváncsivá tett a helynevek ezen változása, ezért elhatároztam, hogy megvizsgálom a jelenséget.

Egyszerűbb és bonyolult esetekkel is találkoztam, lehetőség szerint megpróbáltam őket csoportokra bontani. Azokban az esetekben, amikor a térképen nem szerepel az adott terület neve a Ø jelet használtam. A gyűjtési területen 114 névnél fedeztem fel valamilyen változást. A változások 4 fő típusát különböztettem meg.

a) A movitáló tényezők bővülése

44 névnél találkoztam azzal az esettel, amikor a korábbi térképen szereplő név később új taggal bővül, tehát gazdagodik a névadást befolyásoló tényezők halmaza. Ez a változás pusztán mennyiségi jellegű, pl. egytagú névből kéttagú név lesz. A változás okára többféle magyarázat adható. A legvalószínűbb ok a megkülönböztetés (egyazon határban több azonos nevű terület is volt), pl. P: *Nyitra* → K3: *Régi Nyitra* (12/1), illetve a terület helyének pontosabb meghatározása, pl. P: *Alsó hora* → K2: *Legalsó Hora* (7/47).

P: *Szólló* → K1, K2: Ø → K3: *Kis szőlő* (1/3); P: *Fehercsej* → K1, K2: Ø → *Bírótság és Fehercse* (1/10); P: *Piros szeri* → K1: Ø → K2: *Pirosalmászer* → K3: Ø (1/40);

P: *Dutka* → K1, K2: Ø → K3: *Dutka szőlő* (3/2); P: *Nyitra* → K1, K2; Ø → K3: *Régi Nyitra* (3/16);

P: *Tó* → K1, K2: Ø → K3: *Nagy tó* (5/16); P: *Mogyoróska* → K1, K2: Ø → *Mogyoróskai dűlő* (5/29); P: *Kertmegi napkeleti* → K1, K2: Ø → K3: *Nagy Piliske* (5/38); P: *Nagy utnál* → K1, K2: Ø → K3: *Nagy uti földek: Nagy úti földek* (5/44); P: *Kertmegi napnyugati* → K1, K2: Ø → K3: *Kertmegi napnyugati földek* (5/47);

P: *Tökinye* → K1: Ø → *Tökényei dűllő* → K3: Ø (7/16); P: *Deredze* → K1: Ø → K2, K3: *Deredzedűllő* (7/23); P: *Cseresznyei* → K1: Ø → K2, K3: *Cserekistyei dűllő* (7/27); P: *Tökinye* → K1: Ø → K2, K3: *Napkeleti Tökinye* (7/7); P: *Decsevölgy: Tökinye* → K1: Ø → K2: *Decse völgy és Napkeleti Tökinye* → K3: *Decse völgy és napkeleti Tökinye* (7/30); P: *Derecse* → K1: Ø → K2: *Derecsei dűllő* → K3: Ø (7/34); P: *Cseres* → K1: Ø → K2, K3: *Cseres erdő* (7/40); P: *Zsélye* → K1: Ø → K2: *Zsélyei rétek* → K3: Ø (7/42); P: *Zsélye* → K1: Ø → K2: *Széles zsélye* → K3: Ø (7/43); P: *Zsélye* → K1: Ø → K2, K3: *Keskeny zsélye* (7/44); P: *Alsó hora* → K1: Ø → K2: *Legalsó Hora* → K3: Ø (7/47);

P, K1: Ø → K2: *Kétútközi* → K3: *Felső telkek és két út közi* (9/7);

K1: *Gát allya* → P: *Gátyalai* → K2: → Ø K3: *Gátaljai dűlő* (10/7);

K1: *Haraszt erdő* → P: Ø → K2: *Haraszt erdő* → K3: *Malyhegy és haraszt erdő* (11/3); K1: *Málhegy* → P, K2: *Mál hegy* → K3: *Malyhegy és haraszt erdő* (11/7); K1: *Sósaki* → P: Ø → K2: *Sósaki dűllő* → K3: Ø (11/19); K1: *Kertmegi* → P: Ø → K2: *Kertmegi dűllő* → K3: Ø (11/21); K1: *Parti* → P: Ø → K2, K3: *Parti dűllő* (11/24);

K1: *Tói* → P: ∅ → K2: *Tói dűllő* → K3: ∅ (11/27); K1: *Dombi* → P: ∅ → K2, K3: *Dombi dűllő* (11/34); K1: *Kúrdok* → P: ∅ → K2: *Kurdoki dűllő*; *Kurdok* → K3: ∅ (11/40); K1: *Bodoknáli* → P, K2: ∅ → K3: *Bodoki útnál* (11/44); K1: *Malomnál* → P: ∅ → K2, K3: *Malom alatt* (11/47); K1: *Emőkei útnál* → P: ∅ → K2, K3: *Emőkei út alatt* (11/48); K1: *Félúti* → P: ∅ → K1: *Félúti földek* → K3: ∅ (11/49);
 K1: ∅ → P: *Nyitra* → K2: ∅ → K3: *Régi Nyitra* (12/1); K1, P: ∅ → K2: *Forgó* → K3: *Révforgó* (12/4);
 K1: ∅ → P: *Nagy földek* → K2: ∅ → K3: *Nagy földek völgye* (13/16); K1: ∅ → P: *Nyitra* → K2: ∅ → K3: *Nyitra folyó* (13/17);
 P: ∅ → K1: *Gál Máté* → K12, K3: *Gálmátei* (14/18); P: *Belsőtelek* → K1, K2: *Beltelki dűllő* → K3: ∅ (14/21); P: *Szutickai* → K1, K2: *Szuticzka földek* → K3: ∅ (14/35);
 P: *Zsibricze* → K1, K2: *Zsibricza hegycsúcs* → K3: ∅ (14/43).

b) *A motiváló tényezők csökkenése*

Az előző csoport ellentettjéről van szó, vagyis az itt felsorolt esetekben a névadásra ható összetevők csökkennek. Többelemű névből „kevesebb” vagy egy- elemű név lesz. Tulajdonképpen az első csoporttal rokon változás zajlik itt is, amely több-kevesebb kivétellel csak a földrajzi neveket alkotó szerkezeti elemek számát érinti. 17 esetet vizsgáltam meg.

Ha megpróbálunk rávilágítani a változások okára, akkor a következőket állapíthatjuk meg. Természetesen itt is többféle ok játszik szerepet. Hasonlóan az első csoporthoz, ezen neveknél is szükségszerűvé vált a terület helyének egyfajta pontosítása, pl. P: *Nagy és Kis Domb* → K1: *Kis Domb* (14/12), P: *Tőkési és Hulladi* → K1, K2, K3: *Tőkés* (14/20). A motiváló tényezők csökkenése azonban nemcsak pontosítani tudja a terület helyét (leszűkíteni a dolgok halmazát, amire gondolunk), hanem ellenkezőleg, nagyobb területi egységben való gondolkodásra is lehetőséget ad. Ilyen esetek pl. a következők: P: *Urbánkai dűllő* → K2, K3: *Urbánkai* (7/19); K1: *Kozma haraszt alja* → K2, K3: *Kozma haraszt* (11/5).

P: *Mocsár rét* → K1, K2: ∅ → K3: *Mocsár* (3/9);
 K1: *Cserallai dűllő* → P: *Cseres alyja* → K2: ∅ → K3: *Cseralja* (4/22);
 P: *Hasas part* → K1, K2: ∅ K3: *Hasas* (5/15); P: *Ó vagy Puszta Ghymes* → K1; K2: ∅ → K3: *Puszta Ghymes* (5/26); P: *Sindelyes kút* → K1, K2: ∅ → K3: *Sindelka* (5/36);
 P: *Barsi sori szőlőhegy* → K1: ∅ → K2, K3: *Barsi Szőlők* (7/3); P: *Árkosi dűllő* → K1: ∅ K2, K3: *Árkosok* (7/8); P: *Urbánkai dűllő* → K1: ∅ → K2, K3: *Urbánkai* (7/19); P: *Nyitra sori rétek* → K1, K2: ∅ → K3: *Nyitrai sor* (7/39);
 P: *Szőllőhegy* → K1, K2: ∅ → K3: *Szőlők* (9/6);
 K1: *Urasági erdő és legelő* → P, K2: ∅ K3: *Uradalmi erdő* (10/1); K1: *Viszalgosi dűllő* → P: *Visszalgosi* → K2, K3: ∅ ; K1: *Kender földek* → P, K2: ∅ → K3: *Kenderes* (10/24);
 K1: *Kozma haraszt alja* → P: ∅ K2, K3: *Kozma haraszt* (11/5); K1: *Lázak felett* → P: ∅ → K2: *Lázak felett* → K3: *Lazaki* (11/8);
 P: *Nagy és Kis Domb* → K1: *Kis domb* → K2, K3: *Kis dombi* (14/12); P: *Tőkési és Hulladi* → K1, K2, K3: *Tőkés* (14/20); P: *Kiserdő alatt* → K1: K2: K3: *Kis erdő* (14/36);

c) *Más lesz a motiváló tényező*

Harmadik csoportom változása más típust képvisel, mint az öt megelőző első két csoporté. Itt már nem elsősorban mennyiségi változásról van szó, amely a szerkezeti tagok számát érinti, hanem a név teljes változásáról, pl. K1: *Szent egy Ház megett* → K3: *Legelők* (6/6), K1: *Ganebe fa* → K3: *Kenderesek* (6/27). 34 nevet vizsgáltam meg ebben a csoportban.

A természet és a benne élő ember szoros kapcsolatban állnak egymással. A természet változása kihat az ember életmódjára is, megváltoztathatja azt. Az emberi tevékenység viszont a környezetet, a tájat – amelyben az ember él – változtatja meg. Ebben a tényezőben látom a harmadik típusú változás legfontosabb okát. Irtással eltűnnek az erdők, lecsapolással a mocsarak, egy eddig parlagon fekvő föld felparcellázása szintén változtatja a táj arculatát. Természetes következménye a dolgoknak, hogy megváltozik a terület neve.

Ez a változás természetesen nem szükségszerű. Ezt bizonyítják a névközületek is. Ezek olyan földrajzi nevek, amelyek nem változtak meg annak függvényében, hogy az általuk jelölt terület felhasználási módja, arculata hogyan változott.

Nem szabad elfeledkeznünk a népi névadás sokszínűségéről sem. Egyazon területnek több névváltozata is lehetett, és a névváltozatok egyike került az egyik térképre, a másik a másikra.

P: *Szöllő hegyek* → K1, K2: ∅ → K3: *Kerek Szőlő* (2/2);

P: *Eremítés* → K1, K2: ∅ → K3: *Erdészlak* (5/20); P: *Ghymesi Erdők* → K1, K2: ∅ → K3: *Községi erdő és legelő* (5/19); P: *Tamás Malmánál* → K1, K2: ∅ → K3: *Öreg malomnál* (5/22);

K1: *Szent egy Ház megett* → P, K2: ∅ → K3: *Legelők* (6/6); K1: *Serfűző Tábla* → P, K2: ∅ → K3: *Forgács major* (6/8); K1: *Temető Dülő* → P, K2: ∅ → K3: *Külbirtok* (6/9); K1: *Kovácsin Túl* → P, K2: ∅ → K3: II/I. *Osztás* (6/11); K1: *Kerek hídnál* → P, K2: ∅ → K3: *Rétek* 86/15); K1, P: *Salga Dülő* → K2: ∅ → K3: *Rétek* (6/16); K1: *Hóták ÖP*, K2: ∅ → K3: *Gazdák rétfjei* (6/20); K1: *Kis Erdő* → P, K2: ∅ → K3: *Legelők* (6/21); K1: *Hideg Völgy* → P, K2: ∅ → K3: *ÓK+: Úrbér nélküliek birtoka* 86/23); K1: *Ganebe fa* → P, K2: ∅ → K3: *Kenderesek* (6/27); K1: *Hajlás* → P, K2: ∅ → K3: I/2. *Osztás* (6/30); K1: *Partoki* → P, K2: ∅ → K3: II/1. *Osztás* (6/36); K1: *Csergető Dülő* → P: *Csergető Dülő* → K2: ∅ → K3: *Vágás alatt* (6/42); K1: *Vágott erdő* → P, K2: ∅ → K3: *Legelők* (6/47).

P: *Nádasi dülő* → K1: ∅ → K2, K3: *Napkeleti nádas* (7/12); P: *Felső hora* → K1: ∅ → K2: *Hora dülő* → K3: ∅ (7/46);

P: *Menyhei Templom egy kerekü malma* → K1, K2: ∅ → K3: *Hunta malom* (8/4); P, K1: ∅ → K2: *Út a szőlők fölött* → K3: *Szőlő megett* (9/3);

K1: *Malánta úti dülő* → P: *Malántka hegy* → K2: ∅ → K3: *Malántai hegy* (10/8); K1: ∅ → P: *Cserhát* → K2: ∅ → K3: *Cseresi dülő* (10/10); K1: *Hosszú dülő* → P: *Hosszúki felső* → K2: ∅ → K3: *Felső mező* (10/12); K1: *Meleg pallagi dülő* → P: *Mellegbálloki dülő* → K2, K3: ∅ (10/20); K1: *Nyitrai úti dülő* → P: *Nyitra út alyai* → K2: ∅ → K3: *Nyitrai út alja* 810/21); K1: *Templom dülő* → P: *Templomföld* → K2, K3: ∅ (10/22);

K1: *Csütörtöki kút* → P: ∅ → K2: *Csütörtöki kút* → K3: *Csütörtök kúti* (11/10); K1: *Malom úti* → P: ∅ → K2, K3: *Malom felett* (11/29); K1: *Gátak alja* → P, K2: ∅ → K3: *Poronnák alja* (11/50); K1: *Szöllők* → P, K2: ∅ → K3: *Poronna* (11/52);

K1: *Egri földek* → P: ∅ → K2: *Egri földek* → K3: *Egri puszta* (11/54); K1: ∅ → P: *Óhegy* → K2: ∅ → K3: *Öreg szőlő* (13/4);

d) Egyéb

A mesterséges osztályozások természetes velejárója, hogy nem alkalmazhatók minden egyes esetre. Mindig fennmarad néhány eset, amely nem sorolható be az eddigi kategóriákba, osztályokba.

19 nevet nem sikerült egyetlen megelőző csoportba sem besorolnom. Nem kategorizálhatatlan jellegük miatt, hanem mert bennük sokkal összetettebb változások zajlottak le, mint a fent már felsorolt példák esetében.

Hét alosztály alkotja ezt a csoportot, bizonyítva azt, hogy valóban bonyolult változások eredményei ezek a nevek.

1) bővülés – csökkenés:

Kilenc olyan változást fedeztem fel, amelyek (a legrégebbi forrástól kiindulva) először a motiváció bővülését, majd csökkenését tanúsítják.

P: *Barsi sori rétek* → K1: $\emptyset$ → K2: *Barsi sori Rét aljai dűllő* → K3: *Rétaljai dűllő* (7/33);

K1: *Sűrűk* → P: $\emptyset$ → K2: *Sűrűki dűllő* → K3: *Sűrűki* (11/9);

P: *Ocsolomi* → K1: *Ocsolomi dűllő* → K2, K3: *Ocsolomi* (14/9); P: *Faluvégi felső* → K1, K2: *Felső faluvégi dűllő* → K3: *Felső faluvégi* (14/10); P: *Kertmegetti felső* → K1, K2: *Felső kertmegetti dűllő* → K3: *Felső kert megetti* (14/14); P: *Pusztá koloni* → K1, K2: *Pusztá Koloni dűllő* → K3: *Pusztá Kolon* (14/22); P: *Fanadsági* → K1: *Fanadsági dűllő* → K2: *Fonnyadság* → K3: *Fonnyadság* (14/24); P: *Halastói* → K1, K2: *Halastói dűllő* → K2: *Halas tói* (14/26) P: *Pásztor út* → K1, K2: *Pásztorúti dűllő* → K3: *Pásztor úti* (14/34).

2) csökkenés – bővülés:

A motiváló tényezők először szűkebb halmazt alkotnak, mely később kibővül. 4 esetet találtam.

P: *Nyitra sori szőlőhegy* → K1: $\emptyset$ → K2: *Szöllők* → K3: *Nyitra sori Szöllők* (7/35);

K1: *Határ megyei dűllő* → P: *Határ megyei* → K2: $\emptyset$ → K3: *Határmegyei dűllő* (10/27);

P: *Deréki rét* → K1, K2: *Derék* → K3: *Derék keskeny parti rétek* (14/24); P: $\emptyset$ → K1: *Ojtványos és Szilvások* → K2: *Ojtványos* → K3: *Hosszú megye és Ojtványos* (14/28).

3) változás – csökkenés:

A megváltozott motivációs tényezők csökkennek 3 lokalizációs pontnál.

K1: *Tormosi úti dűllő* → P: *Tormosi út aljai fordulóki* → K2: $\emptyset$ → K3: *Tormosi út alja* (10/23);

K1: *Mogyorósi* → P: $\emptyset$ → K2: *Alsó Sűrűki földek* → K3: *Alsó Sűrűki* (11/17);

P: *Nagy és Kis Domb* → K1: *Nagydombi és Semmiha réti dűllő* → K2, K3: *Nagydombi* (14/17).

4) csökkenés – változás

A lecsökkent motivációs tényezők megváltoznak.

K1: *Kontrák dűllő* → P: *Kontrás* → K2: $\emptyset$ → K3: *Kontrák* (10/18).

5) *bővülés/változás – csökkenés*

Itt már összetettebb problémával állunk szemben. Egyszerre megy végbe a motiváló tényezők változása és újakkal való kibővülése, majd ez után következik a csökkenésük.

P: *Kertmegetti alsó* → K1: *Alsó kertmegetti dűlő* → K2: *Alsó kertmegetti* → K3: *Alsó kert megetti* (14/33).

6) *bővülés/változás – csökkenés – változás*

Az egyszerre végbemenő bővülés-változást a motiváló tényezők csökkenése követi. A folyamatot a motiváció újabb változása zárja.

P: *Faluvégi alsó* → K1: *Alsó faluvégi dűlő* → K2: *Faluvégi dűlő* → K3: *Alsó faluvégi* (14/30).

7) *bővülés/változás – csökkenés – bővülés*

Az előző alosztállyal ellentétben a folyamat végét a motivációs tényezők bővülése zárja.

P: *Latkai* → K1: *Felső és Alsó Latka* → K2: *Latka* → K3: *Partok és Latka* (14/42).

BEFEJEZÉS

Munkám során több mint ötszáz lokalizációs pont közel ezer névváltozatát vizsgáltam. Már a névanyag összegyűjtése is nagy odafigyelést igényelt, mivel a különböző XIX. századi és XX. század eleji kataszteri térképek jelölése sokszor igen jelentős mértékben eltér a ma használatos jelöléstől. A történeti névanyag különböző sajátosságainak vizsgálatát pedig csak a korabeli állapotok háttérének ismeretével lehet megvalósítani.

Igyekeztem, hogy doktori munkám osztályozási és vizsgálati módszerei hűek legyenek a magyar nyelvészet oly gazdag névtani hagyományaihoz, mégis eredményeikben újat, a mai onomasztikai kutatásokhoz szorosan kapcsolódó tényeket világítsanak meg. Mindig szem előtt tartottam a tudományosság, a világosság és az érthetőség követelményét.

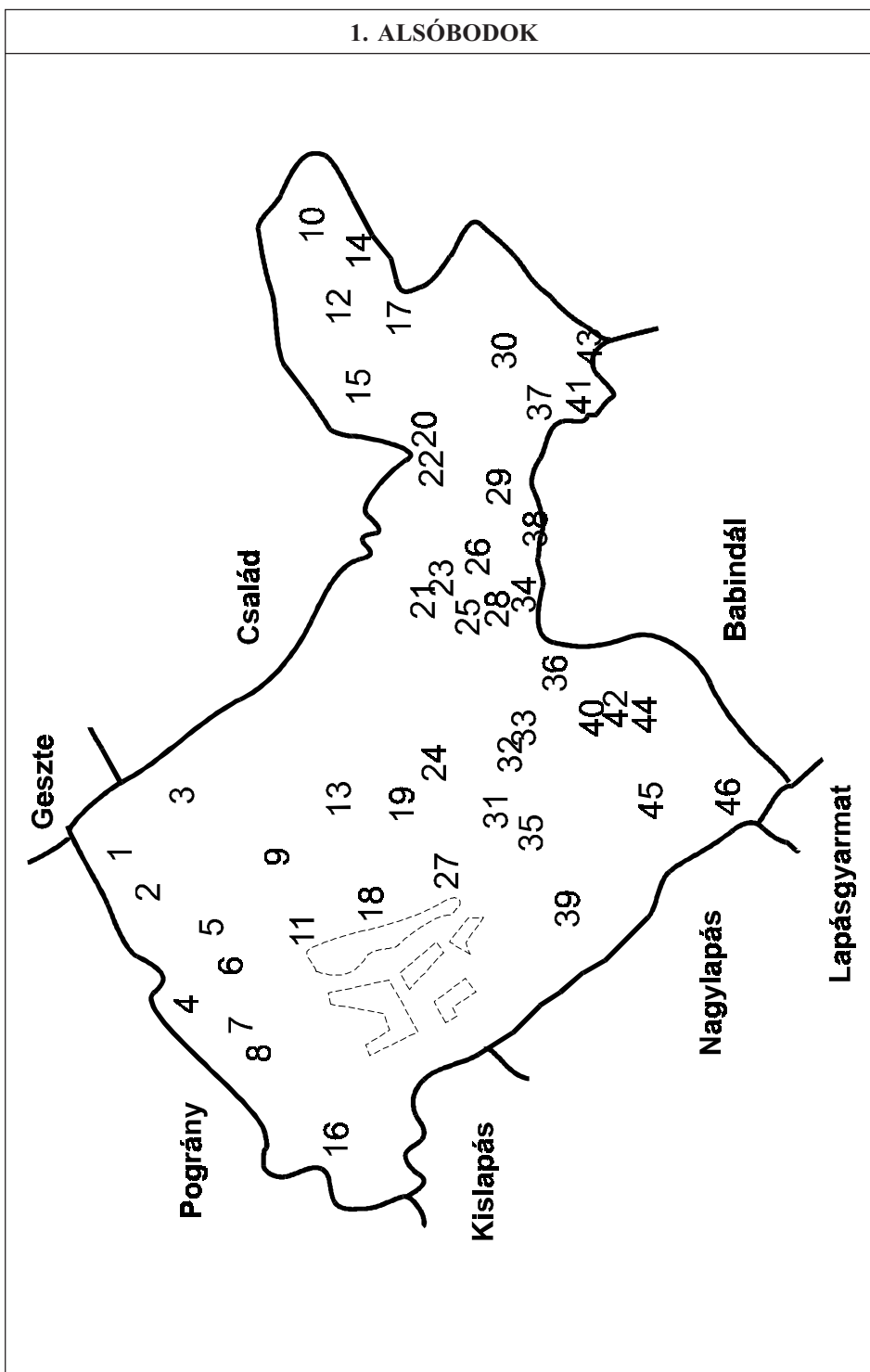
Bízom benne, hogy az egyes vizsgálati eredményeknek sikerült fényt deríteniük a zoboralji névanyagban végbement évszázados változások okaira, a térképkészítők írásmódjának sajátosságaira, a szlovák névváltozatok, illetve a fordítás során létrejött nevek titkára.

A helynévkutatás nemcsak a nyelvészek feladata, de sok egyéb tudományágnak (néprajz, régészet, településtörténet) nélkülözhetetlen segéd tudománya. A földrajzi nevek eredeti jelentésükben sokszor évezredek emlékeit őriznek, ezért szakszerű gyűjtésük és lejegyzésük szükség szerű.

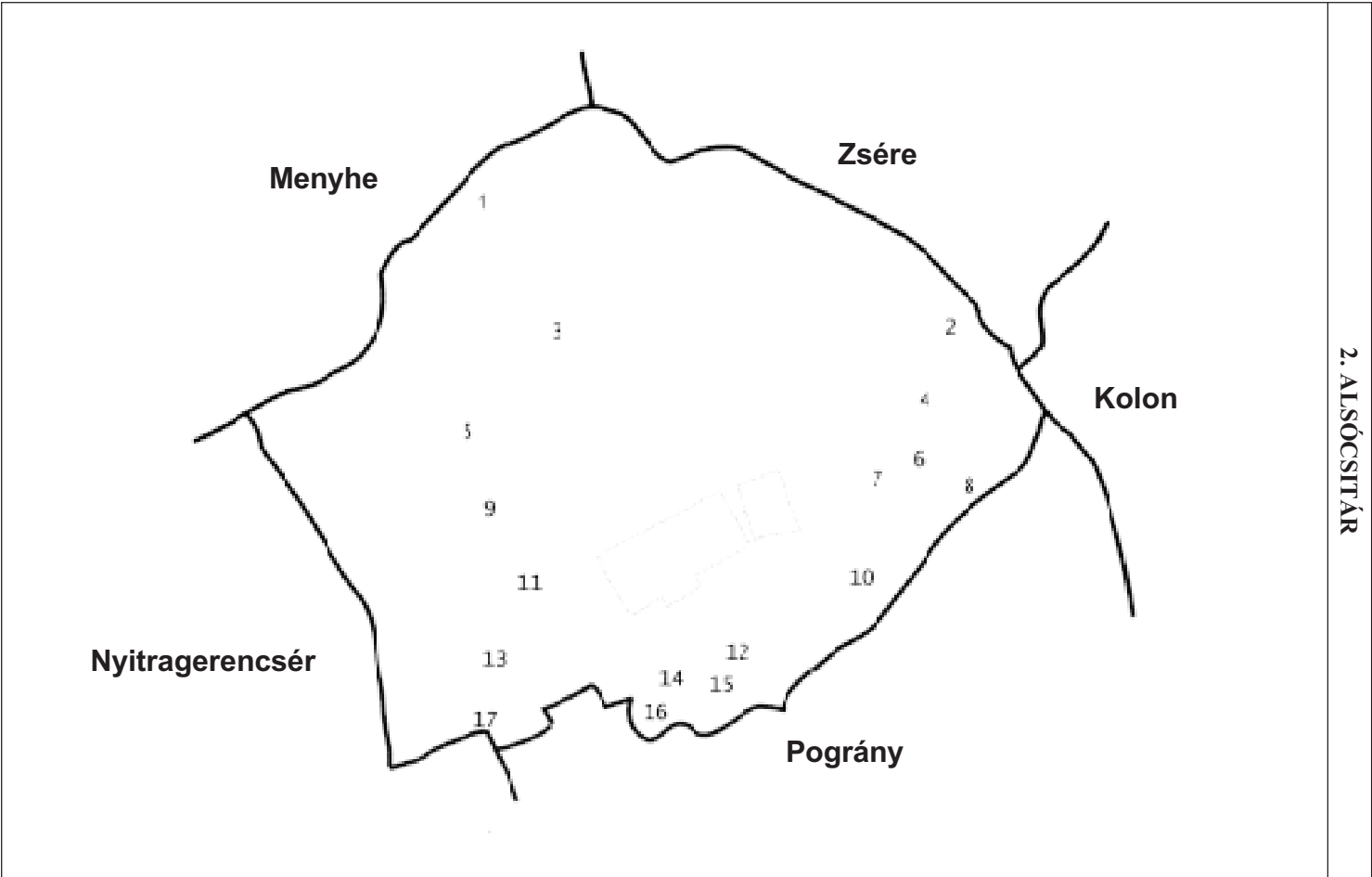
ADATTÁR

1. ALSÓBODOK

ALSÓBODOK

	K 1	P: 1864	K 2: 1876	K 3: 1903	PM: 1964	KM
1		Hanyiszó		Hanyiszó	Hanyisov	
2				Lázak	Lazy	
3		Szöllő		Kis szőlő	Malé vinohrady	
4				Szabadosok	Slobodné pole	
5			Geszte ut szeri	Gesztei út szeri	Gesztei út szeri Pri hoťovskej ceste	
6				Patak melléki	Patak melléki Pri potoku	
7				Szőlők alatt	Pod vinohrady	
8			Harasztoki			
9				Kertek alatt	Pod záhradmi	
10		Fehercsej		Bíróság és Fehérce	Sudcovské	
11		Bába irtvány		Baba irtvány	Kopanica	
12			Ut alja			
13				Hanyiszó	Pod Hanyisovom Pod Kanisovom	
14				Kernyei rétek	Kernianske lúky	
15			Kenderszer			
16				Egri part	Jágerský breh	
17				Tilalmas alatt	Pod Zakázaným hájom	
18				Ragyos	Radoš	
19				Káposztás		
20			Barnád			
21			Fertályok			
22			Szilfa			
23			Nyárok alja			
24				Kenderes	Konopnice	
25				Rétre dülő	Nad lúkamy Nad lúkami	
26				Belső rétek	Vnúťorné lúky	
27				Száz árok	Sto jarkov	
28				Nyárok	Háj horný Horný háj	
29				Barsi hegy	Tekovský vrch	
30				Besenyő	Bešenov	
31				Kebelkút	Vnúťorné studne	
32				Gány irtvány	Vyklévaný les	
33			Hosszúk			
34			Dubos			
35				Domoczi	Nad Sto jarkami	
36				Ledülő	Doliny	
37				Tilalmas	Zakázaný háj	
38				Zsoldos	Zoldoš	
39				Uradałmi tag	Panský diel	
40		Piros szeri	Pirosalmaiser			
41				Ásások		
42				Bene láz		
43		Szöllő		Puszta szőlők		
44				Bene láz part		
45				Ágoston halmi major		
46				Nagy erdő		

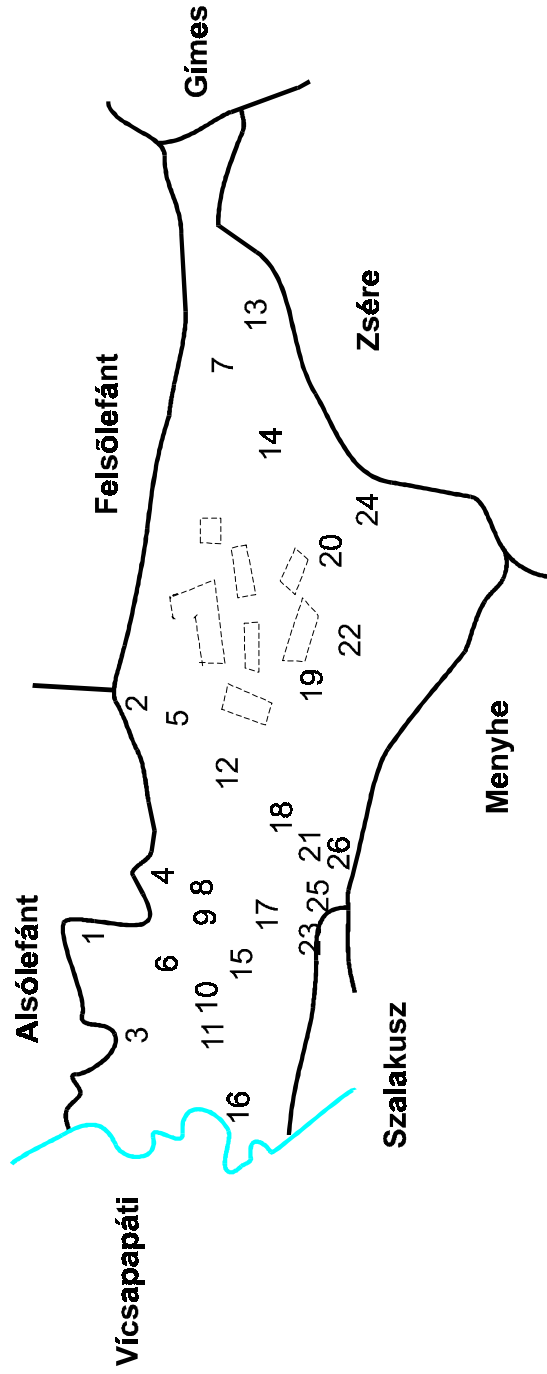

ALSÓCSITÁR

	P: 1864	K 1: 1879	K 2	K 3: 1905	PM: 1977	KM
1		Uradalmi erdő és legelő		Uradalmi erdő és legelő	Panský les a pasienok	
2	Szöllő hegyek			Kerek szőlő	Okrúhle vinice	
3				Kenderes		
4				Bangói földek	Bangové role	
5				Két út közti	Medzi cestami	
6	Szilasi			Szilás	Silášské	
7				Kerejtés	Ohradené zeme	
8				Szilás alatt	Pod Silášským	
9				Majori dűlő	Majerské	
10				Puszta rét	Suché lúky	
11				Felső Mocsolak	Horné mokriny	
12				Óreg és Kis rét	Stará a malá lúka	
13				Söprős	Terkelové	
14				Két út között	Medzi cestami	
15				Réti dűlő	Lúčny hon	
16				Imre ülése	Imrichova usadlosť	
17				Söprős árok nál	Terkelové	

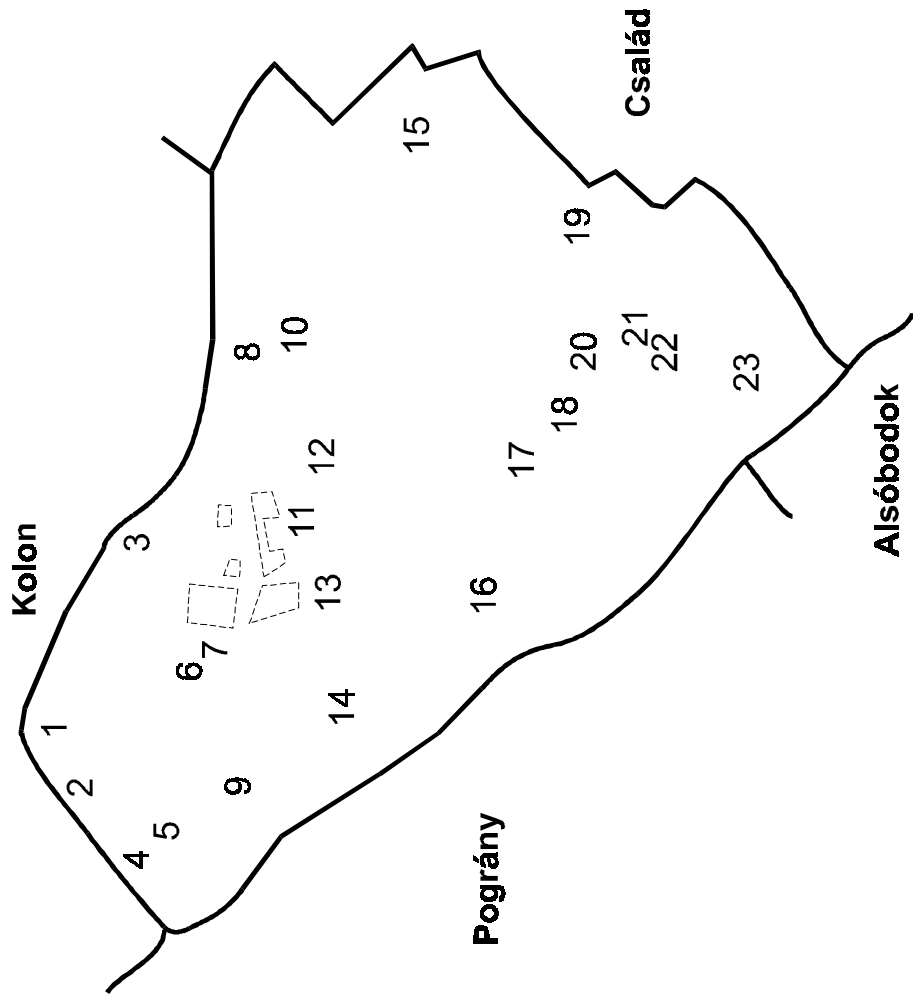
3. BÉD

BÉD

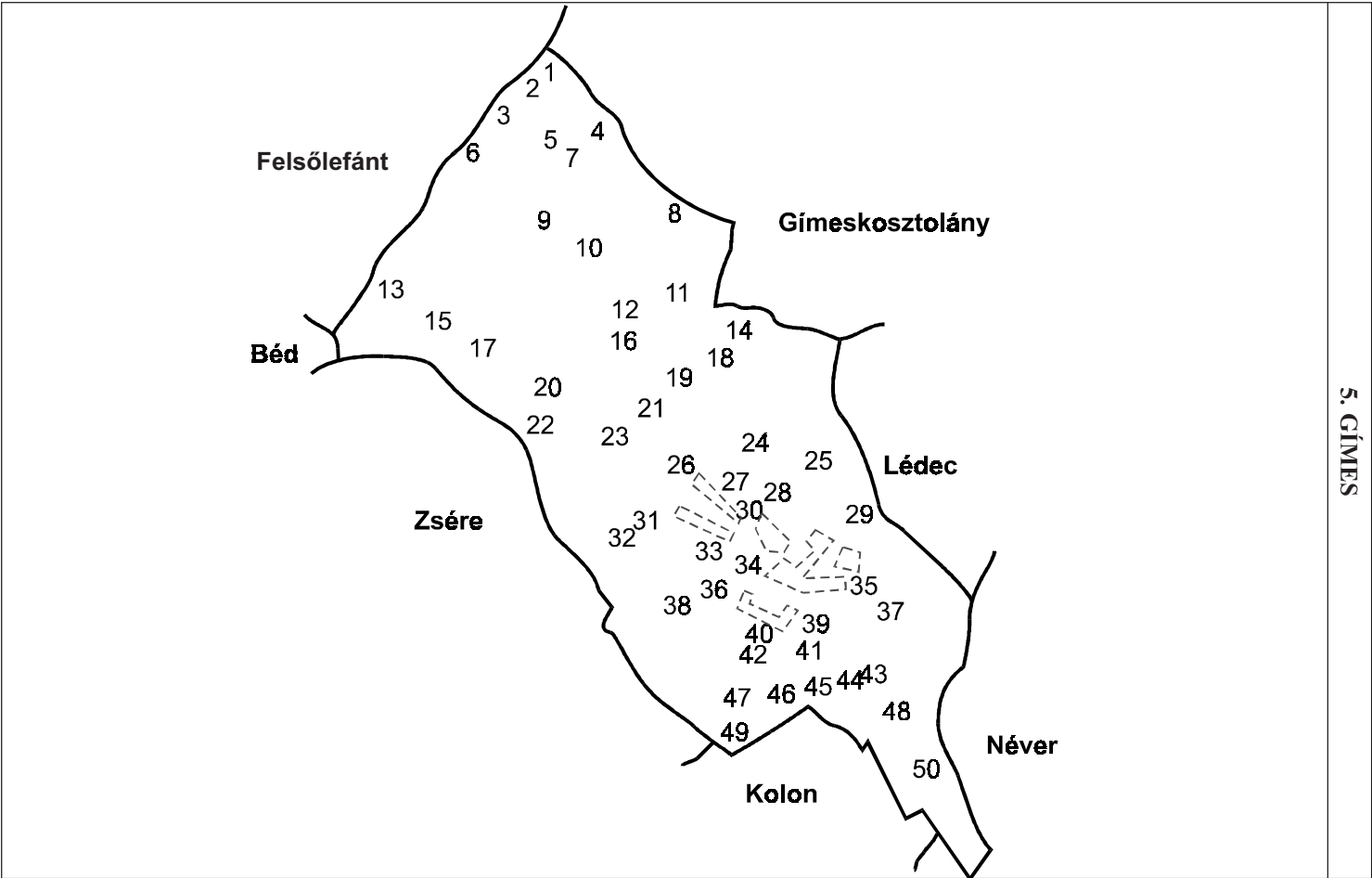
	K 1	P: 1864	K 2: 1880	K 3: 1906	PM	KM: 1998–2000
1				Nagyvízi földek		
2		Dudka		Dutka szőlő		
3			Hosszúréték			
4				Szőlők alatt		Pod vinohradmi
5				Kósa		
6				Szeges		Klinové
7				Cseres		Dubina
8			Királyszeri			
9		Mocsár rét		Mocsár		Močiar
10			Szogyinka			
11				Laziki		Laziky
12				Kenderföldek		
13				Taristya		
14				Horka		
15			Helyrétek			
16		Nyitra		Régi Nyitra		
17				Szalakuszi		Sokolnícke
18				Szilvás		
19				Káposztások		
20				Hegyes		Kopcovité
21				Temető földek		Cintorínske role
22				Keresztfá dűlő		Hon pri križi
23				Vörös irtvány		Červené klčovisko
24		Nádas	Nádas			
25			Pázsit			

4. GESZTE

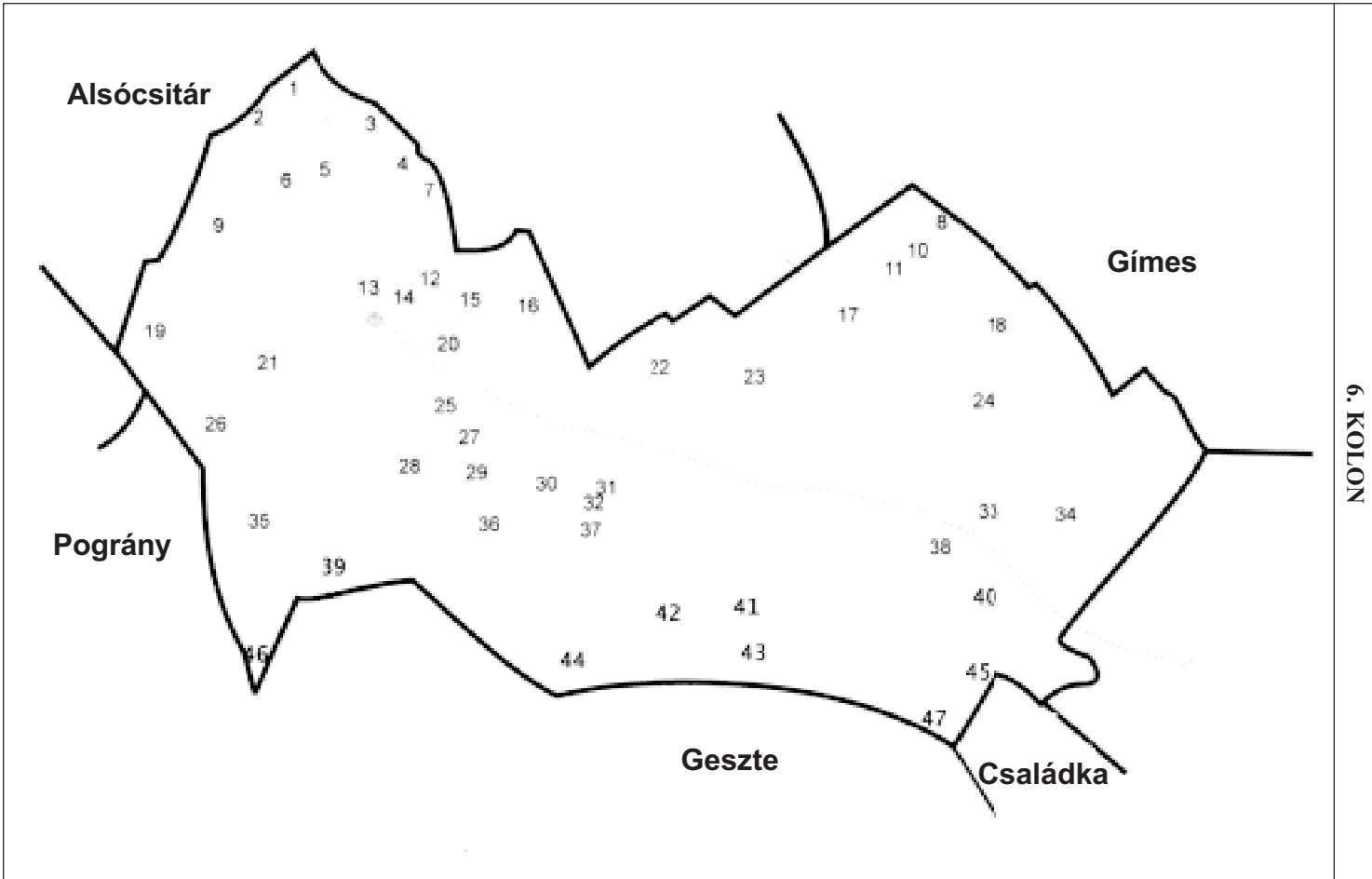
GESZTE

	K 1: 1863	P: 1864	K 2	K 3: 1902	PM	KM: 1998, 2000
1				Kozmai dűlő		Kozmova chrasí
2				Parti dűlő		
3	Új hegyi dűllő			Újhegyi dűlő		Nový vršok
4				Máli		Málok
5	Szőlő kertek					
6				Kövecses		Kamenité
7	Sz. Egyházi dűllő					
8	Kereszt Mogyorós					
9				Kenderes		
10				Kóhatár		Kamenný chotár
11	Külső dűllő					
12		Középső dűllő		Közép dűlő		Stredný hon
13				Közép Cseralja		Pod cermi
14				Grundál		Grundál
15				Mogyorós		Lieškovište
16				Erdő dűlő		Lesný honý
17						Hosčovský potok
18				Rókalyuk		Líščia diera
19	Meggyesi dűllő					
20	Közép dűllő					
21	Cserallyai rétek					
22	Cserallai dűllő	Cseres alyja		Cseralja		Pod cermi
23				Hanyiszó		Hanisovo

GÍMES

	K 1	P: 1864	K 2	K 3: 1905	PM: 1965	KM
1				Vörös keresztnél		
2				Uradałmi erdő	Panský les	
3				Kövecses part		
4				Zsidó vágás		
5				Barom állás		
6		Szárhegy		Szárhegy		
7		Gál Pál irtások		Gál Pál irtás		
8				Ghymesi várrom		
9				Csóványos		
10				Kis tó		
11				Fehér kereszt		
12		Hidegvár		Hidegvár		
13				Bédi pörös		
14				Somoshegy		
15		Hasas part		Hasas		
16		Tó		Nagy tó		
17				Nagy Barbán		
18				Előpart		
19		Ghymesi erdők		Községi erdő és legelő	Obecný les a pasienok Obecný les	
20		Eremitás		Erdészlak		
21				Csőszlak		
22		Tamás Malmánál		Öreg malomnál		
23				Remilá		
24				Szőllőhegy	Vinice	
25				Tyúkhegy		
26		Ó vagy Pusza Ghymes		Pusza Ghymes		
27		Sikárok		Sikárok	Plytký jarok	
28				Szőllők alatt	Pod vinicami	
29		Mogyoróska		Mogyoroskai dűlő	Lieškové Lieškovce	
30		Szabópart		Szabópart		
31				Pásztorvölgy		
32				Kis Píliske		
33		Píliske alatt		Píliske alatt	Pod Píliškom	
34		Felső rétek		Felső rétek	Horné lúky	
35		Kertmegi napkeleti		Kertmegi napkeleti dűlő	Za záhradami Hon za záhradami na východe	
36		Sindelyes kút		Sindelka		
37				Téglaház		
38		Píliske		Nagy Píliske		
39				Felvégi kertmegi dűlő	Na hornom konci za záhradami	
40				Kopotthegy alatt	Pod holým vrchom Pod Holým vrchom	
41				Felvégi		
42		Kopotthegy		Kopotthegy	Holý vrch	
43		Hideg pázsit		Hideg pázsit	Studená pažit	
44		Nagy utnál		Nagy uti földék Nagy úti földék	Role na veľkej ceste	
45		Kovacsi		Kovácsi	Kováče	
46		Családka		Családka		
47		Kertmegi napnyugati		Kertmegi napnyugati dűlő	Hon za záhradami na západe	
48		Alsó Rétek		Alsó rétek	Dolné lúky Lúky	
49				Első vető	Prvosiatie	
50		Togying		Tolding		

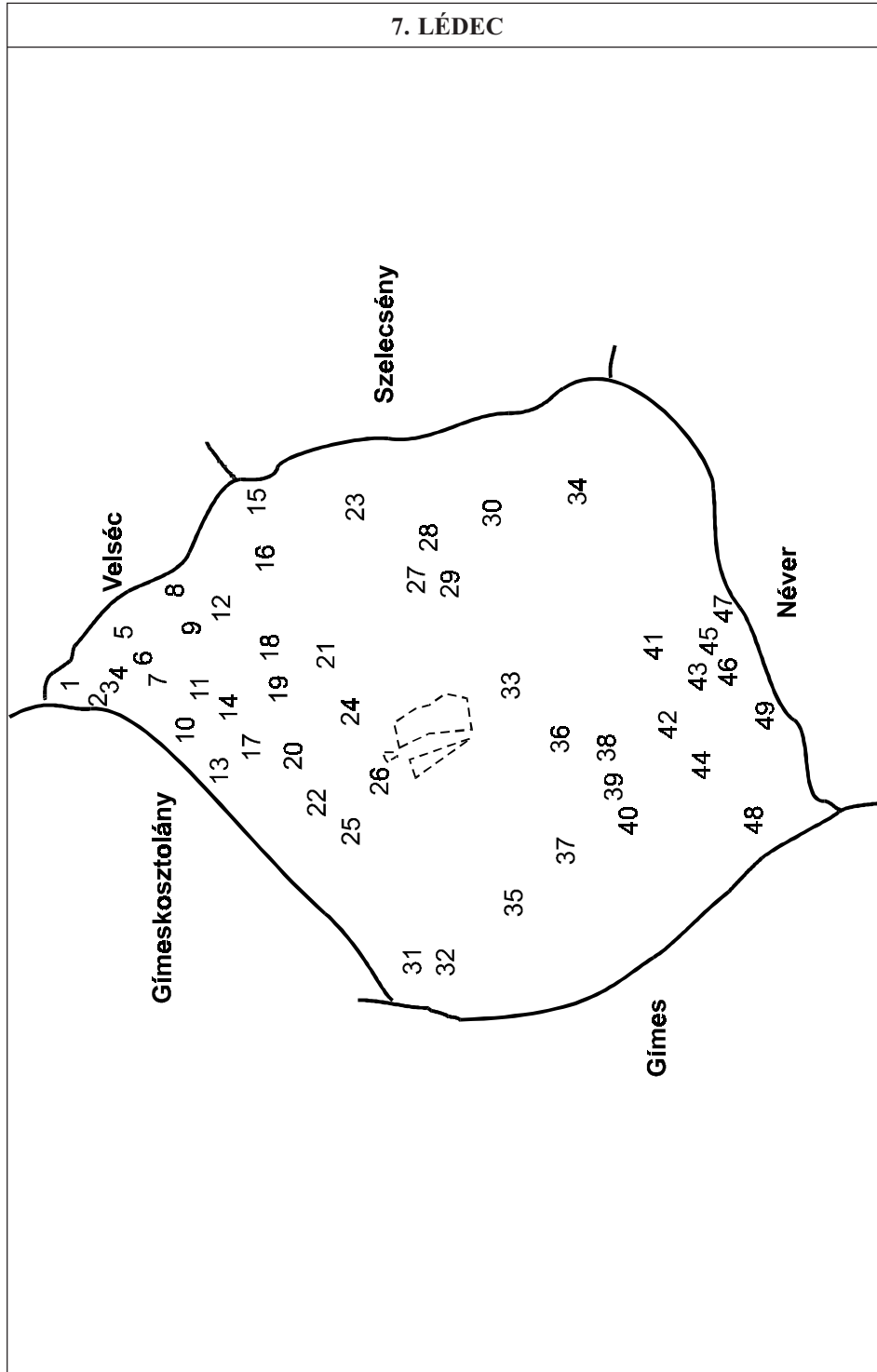
6. KOLON

KOLON

	K 1: 1837	P: 1864	K 2: 1867	K 3: 1905	PM: 1977	KM
1	Kis Mika					
2	Mika part					
3	Szarkák kúttya					
4						
5	Kereszt fai					
6	Szent egy Ház megett			Legelők	Pasienky	
7						
8	Serfűző Tábla			Forgács major	Majer	
9	Temető Dülő			Külbirtok	Vonkajšia držba	
10	Kovácsin Felső					
11	Kovácsin Túl			II/1. Osztas	II/1. Diel	
12	Mogyoróska					
13						
14	Kert alyai					
15	Kerek hídnál			Rétek	Gazdovské lúky	
16	Salga Dülő	Salga Dülő		Rétek	Lúky	
17	Kovácsin innen					
18	Szádi Kert					
19	Nyitványok					
20	Hóták			Gazdák rétjei	Gazdovské lúky	
21	Kis Erdő			Legelők	Pasienky	
22	Meggyes					
23	Hideg Völgy			Úrbér nélküliek birtoka	Mimourbárska držba	
24						
25	Csauleta				Kapustnice	
26	Matyó Szeg					
27	Ganebe fa			Kenderesek	Konopnice	
28	Ferencz Oldal					
29				II. Osztas		
30	Hajlás			I/2. Osztas	I/2. Osztas	
31						
32	Pap Rittye					
33	Hosszúk					
34						
35	Pelis oldal					
36	Partoki			II/1. Osztas	II/1. Diel	
37				Sidi alsó és felső rét	Šidovské horné a dolné lúky	
38	Sor körtvély Fáknál					
39		Szőlő hegy		Szőlő hegy	Vinice	
40	Kő hídnál					
41	Büdös kút					
42	Csergető Dülő	Csergető Düllő		Vágás alatt	Pod rubaniskom	
43	Malom előtt					
44	Gadóczy					
45	Határ megye					
46	Topol fai					
47	Vágott erdő			Legelők	Pasienky	

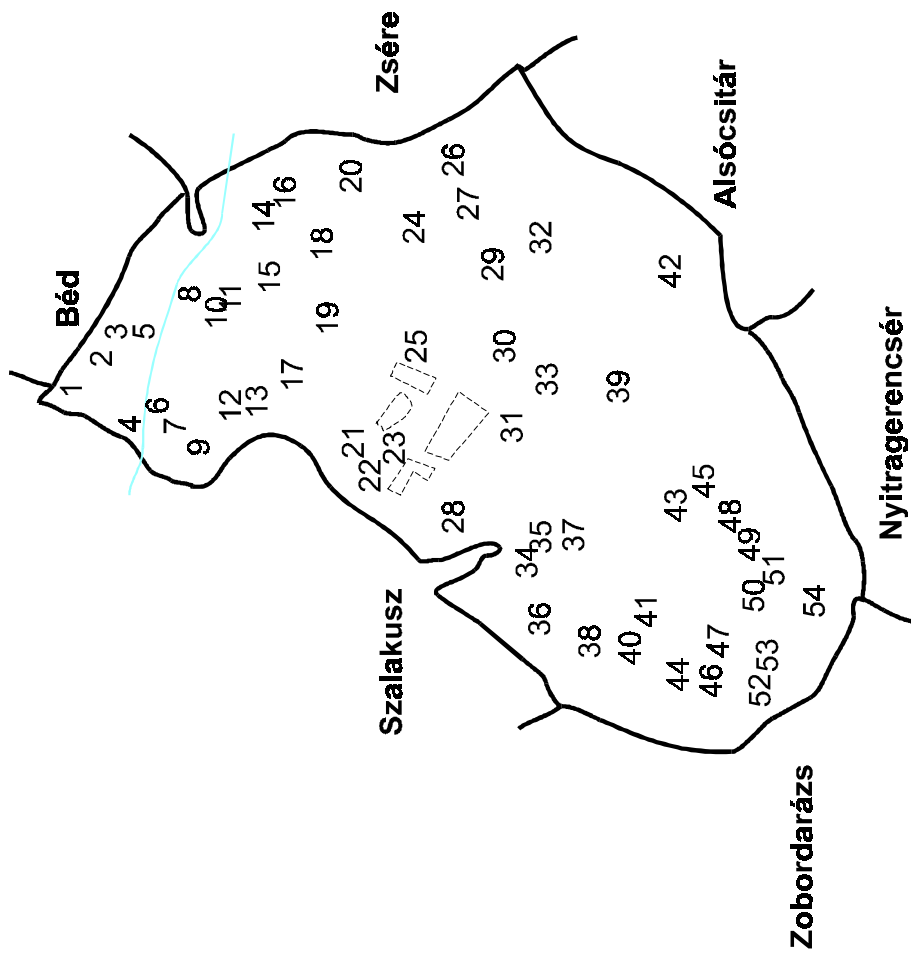
7. LÉDEC

LÉDEC

	K 1	P: 1864	K 2: 1868	K 3: 1878	PM	KM
1		Tótok dűlője	Tótok dűleje	Tótok dűleje		
2			Sztrány erdő	Sztrány erdő		
3		Barsi sori szőlőhegy	Barsi Szőlők	Barsi Szőlők		
4			Kancsa haraszt	Kancsa haraszt		
5			Hajnalgyep			
6			Harasztú legelő			
7		Kancsaharaszti dűlő	Kancsa hataszi dűllő			
8		Árkosi dűlő	Árkosok	Árkosok		
9			Napnyugati Nádas	Napnyugati Nádas		
10			Urbánkai dűllő			
11			Kanisa haraszti			
12		Nádasi dűlő	Napkeleti nádas	Napkeleti nádas		
13			Vágás erdő	Vágás erdő		
14			Stepniczei dűllő			
15		Néveri erdőnél	Néveri erdőnél	Néveri erdőnél		
16		Tökinye	Tökényei dűllő			
17			Vágás alja	Vágás alja		
18			Parti dűllő	Parti dűllő		
19		Urbánkai dűlő	Urbánkai	Urbánkai		
20		Budamegye	Buda Megye			
21			Lakatok			
22			Vágási dűllő	Vágási dűllő		
23		Deredze	Deredze dűllő	Deredze dűllő		
24			Nagy gyep			
25			Vágás aljai Legelő			
26			Kertaljai dűllő			
27		Cserekesznyi	Cserekistyei dűllő	Cserekistyei dűllő		
28		Tökinye	Napkeleti Tökinye	Napkeleti Tökinye		
29			Deredze és Napnyugati Tökinye			
30		Decsevölgy Tökinye	Decse völgy és Napkeleti Tökinye	Decse völgy és napkeleti Tökinye		
31			Szkalák aljai legelő	Szkalák aljai legelő		
32			Szkala erdő	Szkala erdő		
33		Barsi sori rétek	Barsisori Rét aljai dűllő	Rétaljai dűlő		
34		Derecze	Dereczei dűllő			
35		Nyitra sori szőlőhegy	Szőllők	Nyitra sori Szőlők		
36			Kenderföldek	Kenderföldek		
37		Cseresi dűlő	Cseresi dűllő	Cseresi dűllő		
38			Köképi dűllő			
39		Nyitra sori rétek		Nyitrai sor		
40		Cseres	Cseres erdő	Cseres erdő		
41			Nyitrasori Rétaljai dűllő			
42		Zsélye	Zsélyei rétek			
43		Zsélye	Széles zsélye			
44		Zsélye	Keskeny zsélye	Keskeny zsélye		
45			Néveri képnéli dűllő	Néveri képnéli dűllő		
46		Felső hora	Hora dűllő			
47		Alsó hora	Legalsó Hora			
48			Vári völgy legelő	Vári völgy legelő		
49			Falu földi dűllő			

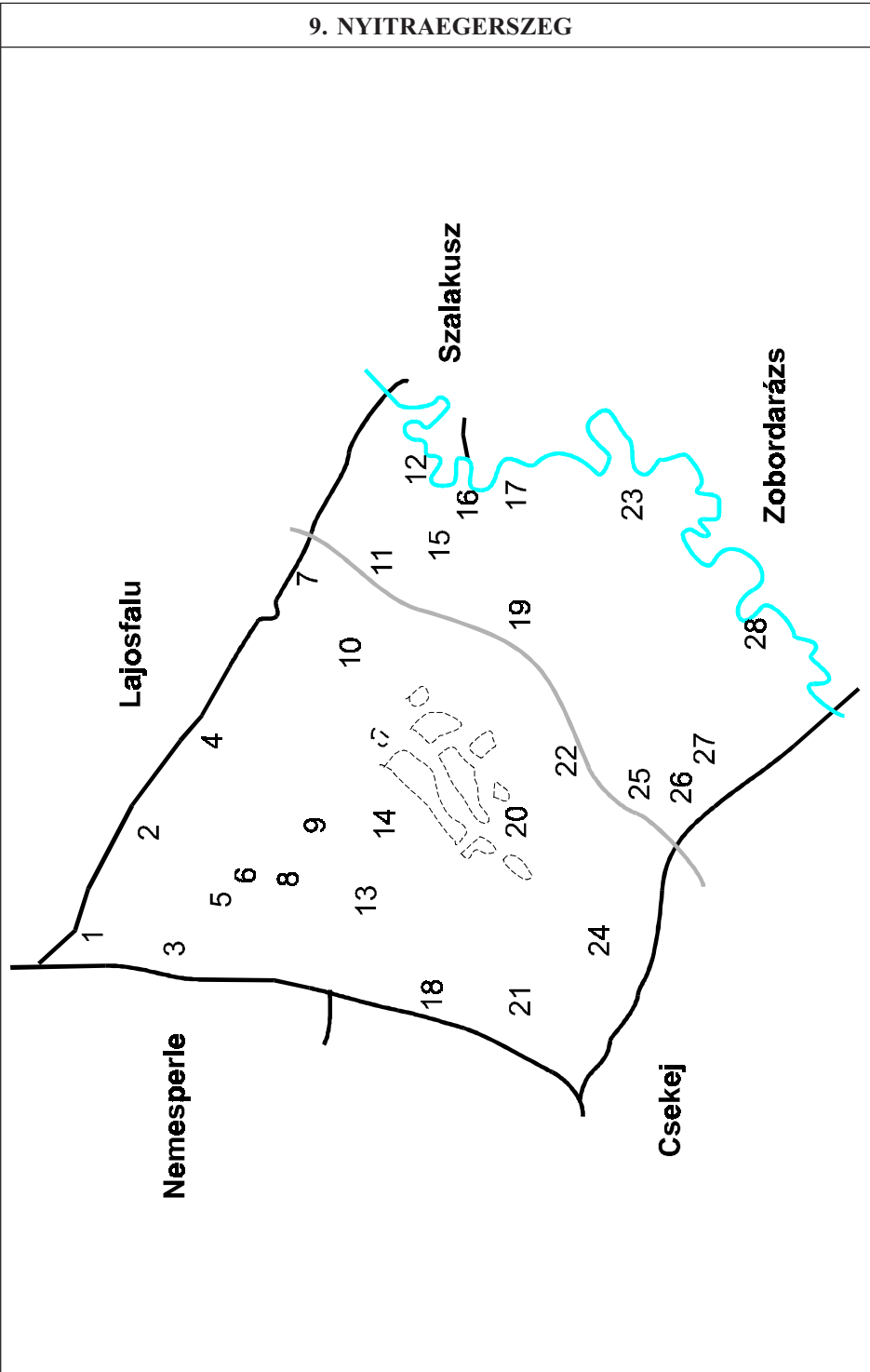
8. MENYHE

MENYHE

	K 1	P: 1864	K 2: 1890	K 3: 1906	PM: 1966	KM: 1998–1999
1				Galozsza	Galože	
2						Cintorínske role
3				Czéczés		Čerge
4		Menyhei Templom egy kerekü malma		Hunta malom		
5				Huntára véggel		Dolný hon
6				Hunta patak	Hunták	Hunta
7			Csiva part			
8				Kapások		Kopaniská
9				Sásrét	Šašina	
10						Kopaniská
11		Polovcsany		Polovcsány	Polovčan	Pol'ončan
12			Csiva part alatt			
13				Malomút	Mlynská cesta	Mlynská cesta
14						Sutiské role
15			Szőlő út			
16				Verőcze		Verice
17				Gyalogút szeri		Pešinka
18				Partok		Stráne
19				Kertek megett		Za záhradou Za záhradami
20				Verőcze hegy		Verice
21				Kenderföldek		Konopnice
22				Csentekút		Tichá cesta
23				Badoskúti patak Bartoskúti patak	Bartošov potok	
24				Völgypart		Úbočie doliny
25				Horka	Hórka	Hórka
26			Gurgó			
27		Zsibricze		Zsibricza	Žibrica	Žibrica
28				Bábaraszt		Malý hon
29			Csereske			
30				Bartoskút Bartos kút		
31				Horka megett		
32				Korpa irtvány		
33				Horka hegy		
34			Fővényes			
35			Kővecses Hosszú partok			
36		Meczkehegy		Meczkehegy		
37				Csereske		
38			Szutuczka			
39				Horancsai		
40				Tekenyős		
41			Kővecses			
42				Kőhid		
43				Meczke alatt		
44				Vásárút major		
45				Perpácza		
46				Vásárút		
47			Czéczés			
48			Káposztás			
49				Hegyeses		
50			Mocsolyák			
51			Falu végi			
52				Piliske		
53			Szárazpatak			
54				Orna hegy		

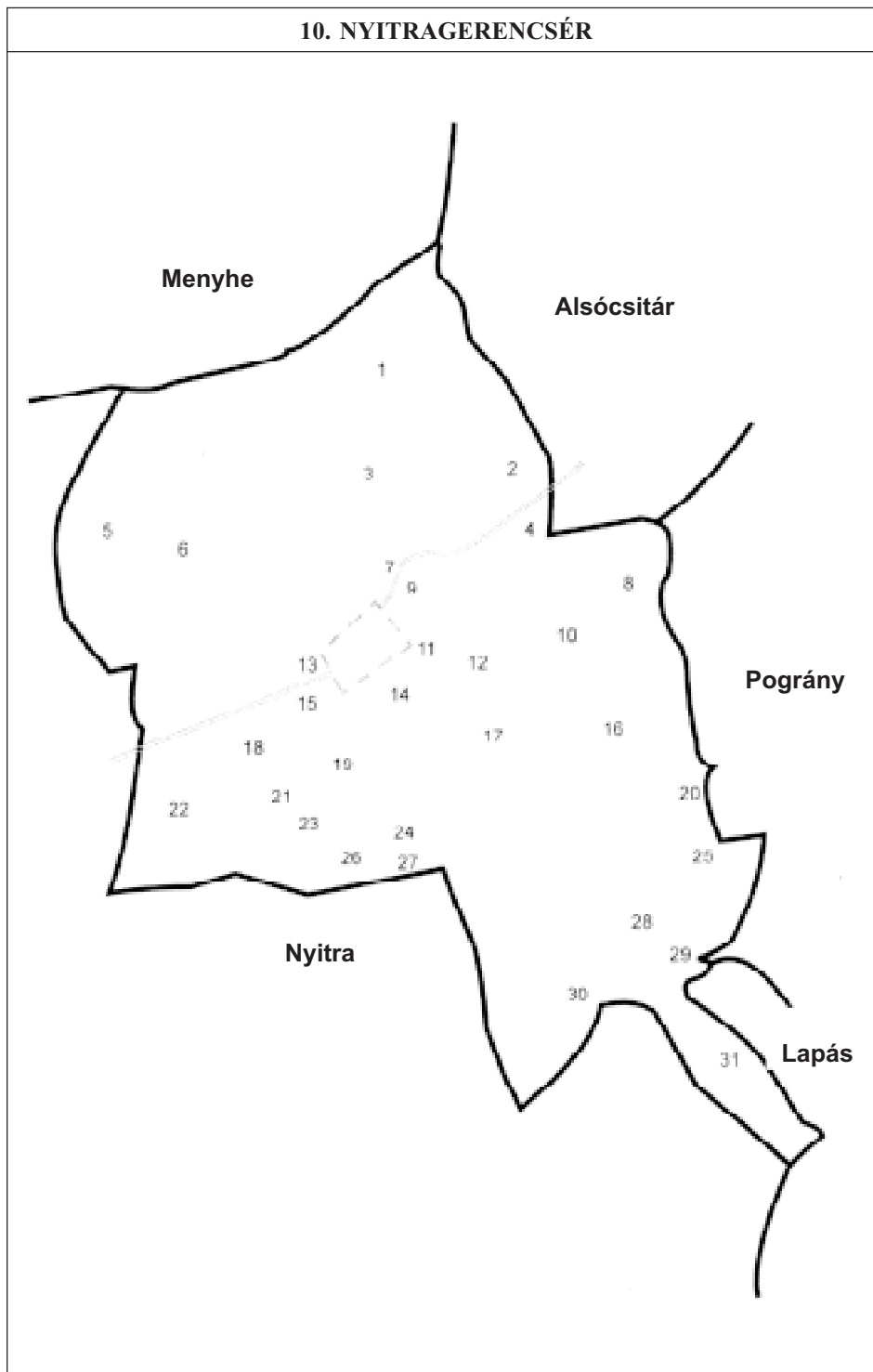
9. NYITRAEGERSZEG

NYITRAEGERSZEG

	K 1	P: 1864	K 2: 1876	K 3: 1904	PM: 1964, 1967, 1990	KM: 1998–2000
1		Haraszt		Haraszt	Chrastie	
2				Erdő alatti	Pod lesom	
3			Út a szőlők fölött	Szőlő megetti	Medzi vinicami	Nad vinicami
4				Felső hosszúk	Horné dlhé	Horné dlhé
5			Út a szőlők alatt			
6		Szőllőhegy		Szőlők		
7			Kétútközi	Felső telkek és két út közti		Horné funduše Medzi cestami
8			Középső hosszúk			
9				Szőlő alatti		Pod vinicami
10			Felső telkek			
11				Nyitra folyó		Nitra
12				Felső rétek	Horné lúky	Horné lúky
13			Közlegelő			
14				Kert megetti hosszú földek	Za záhradami dlhé role	Za záhradami
15		Disznó álláska		Disznó álláska		Svinský pasienok
16		régi Nyitra		Régi Nyitra		Staré rameno Nítry
17				Petreczes	Petreceš	
18				Kisbirtokosok földje		
19			Községi külső rét			
20				Alsó telkek		Dolné funduše
21				Prez hradezku		
22				Urbéri legelő		Urbánsky pasienok
23				Alsó rétek	Dolné lúky	Dolné lúky
24				Cez hradezku		Cez hradezku
25				Bogmai láz		Bogmajov laz
26		Zseberén		Od vodi Zseberín		
27				Od vodi Nyitri		
28				Kiklel határ mellett		Pri kiklovskom chotári

10. NYITRAGERENCSE

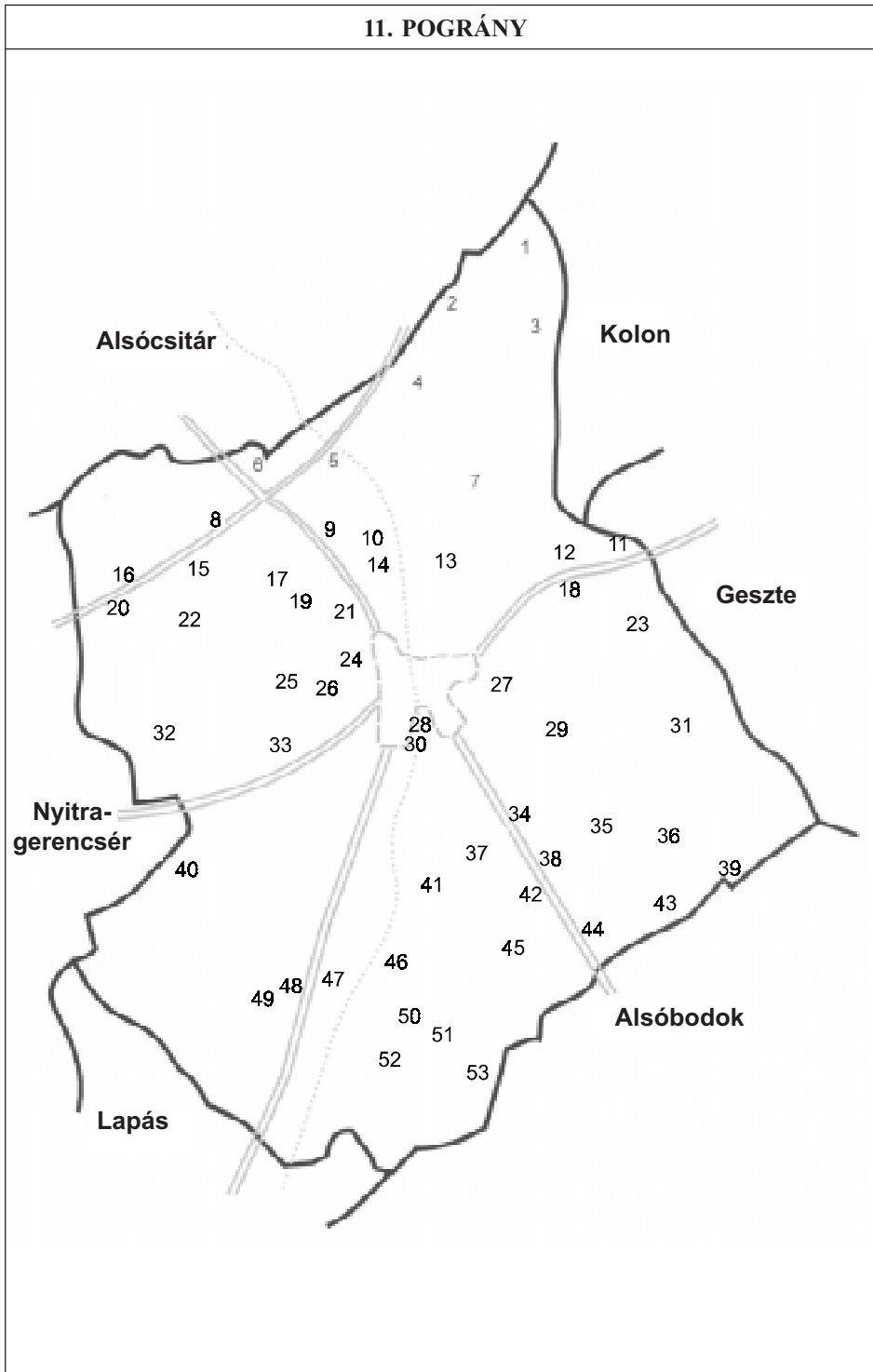

NYITRAGERENCSÉR

	K 1: 1863	P: 1864	K 2: 1873	K 3: 1905	PM: 1977	KM
1	Urasági erdő és legelő			Uradalmi erdő	Štátné lesy	
2	Nagy hegy	Nagy hegy		Nagy hegy	Veľká hora	
3						
4	Csitári út allyai	Csitári ut alyai				
5		Zobori erdő				
6	Sólyom hegy	Sólyom hegy	Sólyom-hegy	Sólyom-hegy		
7	Gát allya	Gátyalai		Gátaljai dűlő		
8	Malánta úti dűlő	Malántka hegy		Malántai hegy	Malantská hora	
9	Viszlagosi dűlő	Visszlagosi				
10		Cserhát		Cseresi dűlő	Dubový hon	
11		Kertalja				
12	Hosszú dűlő	Hosszóki felső		Felső mező		
13	Sűrűk allya			Sűrűk alja	Pod húštinou	
14	Belső telek					
15						
16	Cseresi dűlő	Cseresi dűlő		Cseresi dűlő		
17		Rakattyai dűlő		Rakottyási dűlő	Rakoť aš	
18	Kontrák dűlő	Kontrás		Kontrák	Cvičište	
19	Telki dűlő			Teleki dűlő	Telekiho hon	
20	Meleg pallagi dűlő	Mellegbálloki dűlő				
21	Nyitrai úti dűlő	Nyitrai ut alyai		Nyitrai út alja	Pod nitrianskou cestou	
22	Templom dűlő	Templomföld				
23	Tormosi úti dűlő	Tormosi ut aljai fordulóki		Tormosi ut alja	Pri chrenovskej	
24	Kender földek			Kenderes	Konopnica	
25	Deminszegi dűlő	Deményszugó dűlő				
26	Pogrányi úti földek					
27	Határ megyei dűlő	Határ megyei		Határmegyei dűlő	Pri chotári	
28	Nádasi dűlő	Nádasi dűlő		Nádasi dűlő	Trstie	
29		Alsó Malántkai major				
30		Felső Malántka		Hornia Malanta	Horná Malanta	
31		Malántkai ut alyai		Dolnia Malanta	Dolná Malanta	

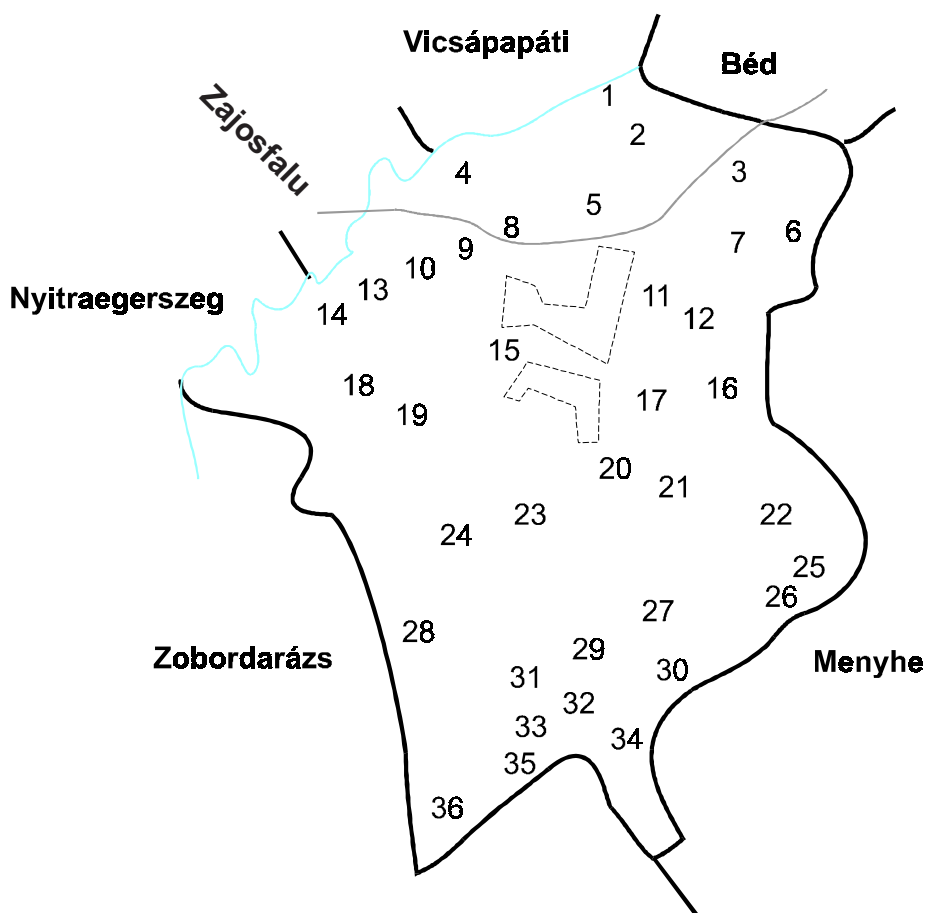
11. POGRÁNY

POGRÁNY

	K 1: 1860	P: 1864	K 2: 1882	K 3: 1905	PM: 1977	KM
1	Kolonyi szög		Koloni szög	Kolonszeg	Koliňanský klín	
2	Kerek erdő			Kerek erdő		
3	Haraszt erdő		Haraszt erdő	Malyhegy és haraszt erdő	Višok a hrastina	
4	Kerek erdő alatt			Kerek erdő alatt	Pod okružným hájom	
5	Kozma haraszt alja		Kozma haraszt	Kozma haraszt	Kozmova chrast'	
6	Csitári határnál					
7	Málhegy	Mál hegy	Málhegy	Malyhegy és haraszt erdő	Višok	
8	Lázak felett		Lázak felett	Lazaki	Lazacké	
9	Sűrűk		Sűrűki dűlő	Sűrűki	Húštiny	
10	Csütörtöki kút		Csütörtöki kút	Csütörtök kúti	Štvrťkova studňa	
11		Cserhát		Cserhát		
12	Gyúrotti					
13		Tyuk hegy		Tyúkhegy	Slepačí vrch	
14	Kenderes					
15	Gódomi		Gódomi			
16						
17	Mogyorósi		Alsó Sűrűki földek	Alsó Sűrűki	Spodné húštiny	
18	Ankódai		Ankódai			
19	Sósaki		Sósaki dűllő			
20	Kövesi		Kövesi			
21	Kertmegi		Kertmegi dűllő			
22	Hosszúk		Hosszúk	Hosszúk	Dlhé hony	
23	Geszti hegy alja		Geszti hegy alja	Geszti hegyalja	Podhost'ovský kopec	
24	Parti		Parti dűllő	Parti dűlő	Kopecské hony	
25	Völgykút fölött		Völgy kút felett			
26	Családi útnál					
27	Tói		Tói dűllő			
28	Jegicséri					
29	Malom úti		Malom felett	Malom felett		
30	Baba fésű					
31	Pozonnai kútnál					
32	Tói		Tói dűllő			
33	Képi					
34	Dombi		Dombi dűllő	Dombi dűlő	Brežné hony	
35	Kereszt útnál					
36	Nyáras alja					
37	Hosszuki					
38	Istenkei					
39	Pap erdő		Pap erdő	Pap erdő	Farský háj	
40	Kúrdok		Kurdoki dűllő Kúrdok			
41	Büdös kútnál					
42	Rövidek					
43	Pap erdő alatt		Pap erdő alatt			
44	Bodoknáli			Bodoki útnál	Pri obdokovskej ceste	
45	Vermeki					
46	Malomi rétek					
47	Malomnál		Malom alatt	Malom alatt	Pod mlynom	
48	Emőkei útnál		Emőkei út alatt	Emőkei út alatt	Pod Janíkovskou cestou	
49	Félúti		Félúti földek			
50	Gátak alja			Poronnák alja	Pod poronou	
51	Lefánti pallag		Lefánti pallag	Lefánti pallag	Lefantovské úhony	
52	Szöllők			Poronna		
53	Határi					
54	Egri földek		Egri földek	Egri puszta	Jágerská pustatina	

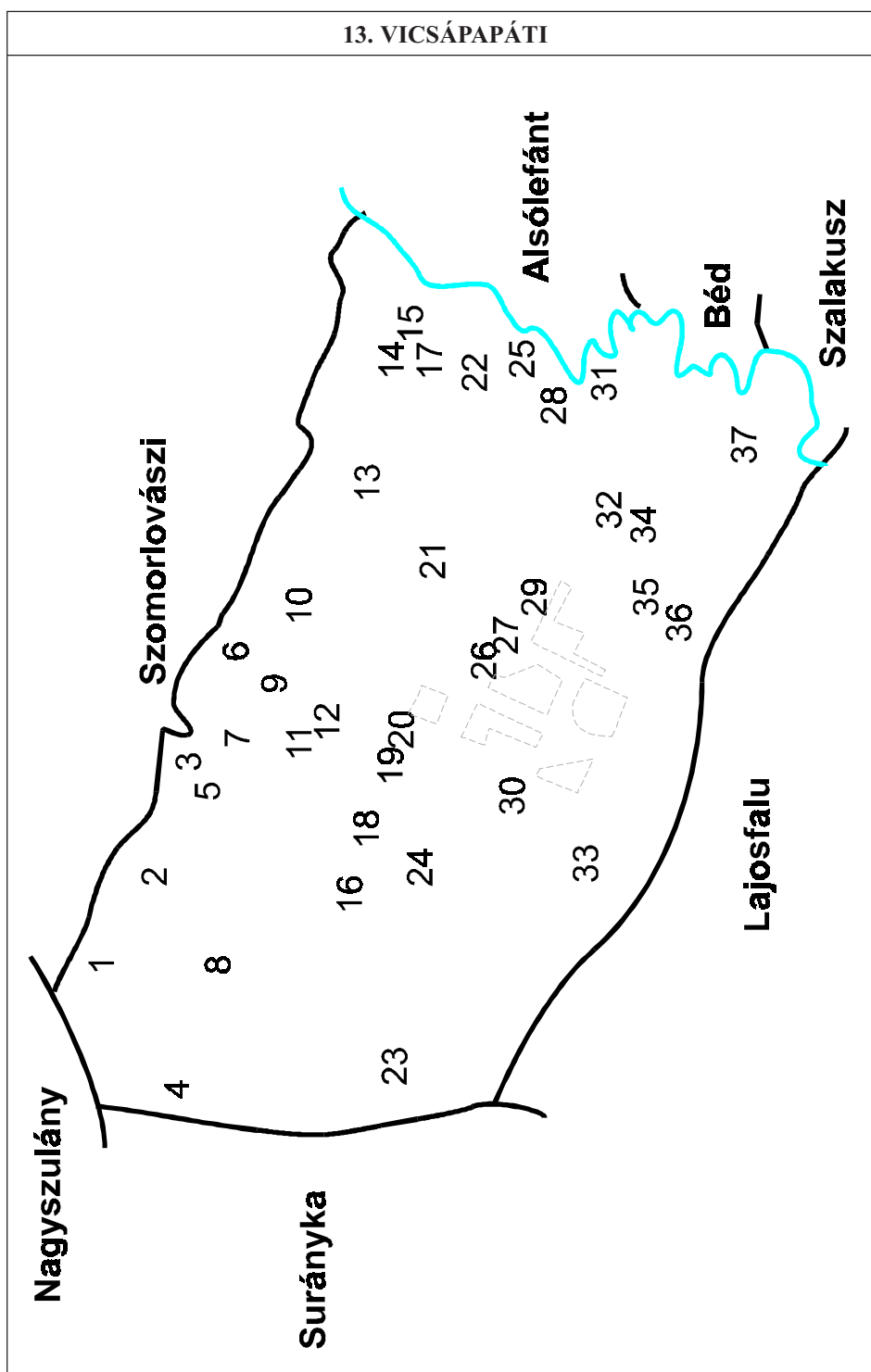
12. SZALAKUSZ

SZALAKUSZ

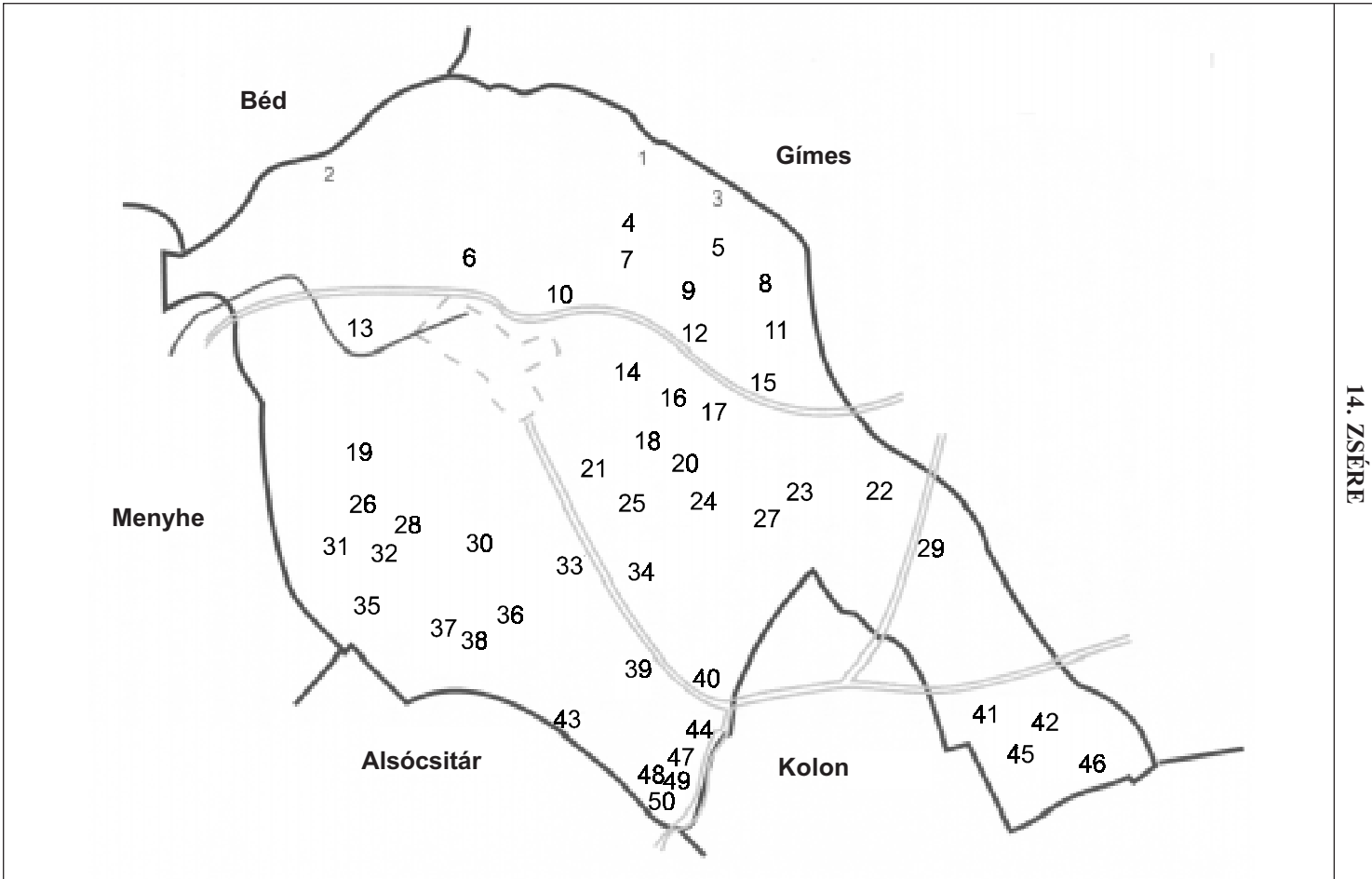
	K 1	P: 1864	K 2: 1880	K 3: 1906	PM: 1966	KM: 1999–2000
1		Nyitra		Régi Nyitra		
2		Rév		Rév		
3				Nádas	Rákos	
4			Forgó	Révforgó	Zátočiny	
5					Pod zátočinou	Pod zátočinou
6				Galuzse	Galuža	
7			Nagy osztály			
8				Hunta patak	Hunták	
9		Teplicza		Toplicza	Teplica	Teplica
10				Toplicza sás		Teplické rákosy
11				Kosahid	Košov most	
12				Kert megett	Za záhradou	
13			Felső rétek			
14				Malomszeg		Mlynský kút
15				Bahorecz alatt	Pod Bahorcom	Pod bahorcom
16				Lobogó	Zástava	
17			Káposztás			
18				Alsó rétek		Dolné lúky
19				Rétek felett		Nad lúkami
20				Pázsit patak		
21		Bahorecz		Bahorecz	Bahorecz	
22				Sásrét	Rákosové lúky	
23				Versek alatt	Pod vrškom	
24				Rókalyukak	Líššie diery	
25				Kis osztály		Malé diely
26				Csentekút		Čentov kút
27				Párizsi patak		Hunták
28		Versegh		Versek		
29				Pázsit		Pažit
30				Heréb		Hrib
31				Parti		
32				Dínyés kert		Dyňova záhrada
33			Pod Plisku	Piliske alatt	Pod Plieškou	Pod Plieškou
34				Za heribom		Za hribom
35				Lápa	Lápa	Lápa
36				Meczkahegy	Vrch Mecky	

13. VICSÁPAPÁTI

VICSÁPAPÁTI

	K 1: 1860	P: 1864	K 2:	K 3: 1903	PM : 1964	KM
1				Juhászlak		
2		barakapás		Barakapás		
3	Ország útnál					
4		Óhegy		Óreg szőlő	Staré vinohrady	
5				Emőd puszta	Emőd puszta	
6	Lapossak Lapossag					
7				Csetertek	Za trať ou Četerty Za trať ou	
8	Rét					
9	Gresztény					
10	Torkok					
11	Hosszúk					
12	Eletések mellett					
13	Völgy					
14				Tóban innen	Pred riekou	
15	Galagos feletti					
16		Nagy földek		Nagy földek völgye	Veľké role v doline	
17		Nyitra		Nyitra folyó	Nitra	
18				Elletések		
19	Prosztály					
20	Kapás					
21	Középső dűlő					
22				Tóban túl	Za riekou	
23				Galagos	Galagoš	
24	Káposztás kert					
25				Régi Nyitra		
26				Közös legelő	Výčapské spoločné pasienky	
27				Kert megett	Za záhradmi	
28	Irtvány					
29				Csücskők		
30	Ország úton aluli kenderföld					
31				Felső rétek	Horné lúky	
32	Orbán alatt					
33	Gribi					
34				Alsó rétek	Dolné lúky	
35				Úrbéri legelő		
36				Kender földek	Konopnice	
37				Úrbéri rétek	Urbárské lúky	

14. ZSÉRE

ZSÉRE

	P: 1864	K 1: 1875	K 2: 1880	K 3: 1905	PM: 1977	KM
1		Zöldeš part	Zöldeš part	Zöldeš part	Holý vrch	
2		Mély völgy	Mély völgy	Mély völgy		
3		Zöldeš part megett	Zöldeš part megett	Zöldeš part mögött	Pod Holým vrchom	
4		Köves part felett	Köves part felett	Köves part felett		
5	Kecshenyitvány	Kecshenyitvány	Kecske irtvány	Kecske irtvány	Kozie rübanisko	
6		Kövecsek alja	Kövecsek alja	Kövecsek alja		
7	Köves parti	Köves part	Köves part	Köves part	Kamanný breh	
8	Köküti	Kö Kuti	Kö Kúti	Köküti	Kamenná studňa	
9	Ocsolomi	Ocsolomi dülö	Ocsolomi	Ocsolomi	Oöolomské	
10	Faluvégi felsö	Felsö faluvégi dülö	Felsö faluvégi dülö	Felsö faluvégi	Horné konce	
11	Prészokallai	Prészok alja	Prészok alja	Prészok alja		
12	Nagy és Kis Domb	Kis domb	Kis dombi	Kis dombi	Kopcovité	
13	Gyártványosi	Gyártványos	Gyártványos	Gyártványos		
14	Kertmegetti felsö	Felsö kertmegetti dülö	Felsö kertmegetti dülö	Felsö kert megetti	Horné Lúky	
15		Körtvélyes	Körtvélyesi	Körtvélyesi	Hrušové	
16		Kerek pázsit	Kerek pázsiti	Kerek pázsiti	Okruhlá pážit	
17	Nagy és Kis Domb	Nagydombi és Semmiha réti dülö	Nagy dombi	Nagy dombi	Vel'ký kopec	
18		Gál Máté	Gálmátéi	Gálmátéi		
19	Jelenka bokri	Jelenka bokorná	Jelenka bukor	Jelenka bokor		
20	Tökési és Hulladi	Tökés	Tökés	Tökés		
21	Belsőtelek	Beltelki dülö	Beltelki dülö			
22	Pusztá koloni	Pusztá Koloni dülö	Pusztá Koloni dülö	Pusztá Kolon		
23	Fanadsági	Fanadsági dülö	Fonnyadság	Fonnyadság		
24	Deréki rét	Derék	Derék	Derék keskeny part rétek	Úzké pobrežné lúky	
25		Elö rétek	Elö rétek	Elö rétek		
26	Halastói	Halastói dülö	Halastói dülö	Halas tói		
27		Büdösküti forrás				
28		Ojtványos és Szilvások	Ojtványos	Hosszú megye és Ojtványos		
29	Hosszúki	Hosszúk	Hosszúk	Hosszúk	Dlhé	
30	Faluvégi alsó	Alsó faluvégi dülö	Faluvégi dülö	Alsó faluvégi	Dolné konce	
31		Szuticzka szoros	Szuticzka szoros		Sutická úžina	
32		Sastyini kútnál	Sastyini kútnál	Sastyini kútnál	Pri šaštínskej studni	
33	Kertmegetti alsó	Alsó Kertmegetti dülö	Alsó Kertmegetti	Alsó kert megetti	Za dolnými záhradami	
34	Pásztor út	Pásztorúti dülö	Pásztorúti dülö	Pásztor úti	Pri pastierskej ceste	
35	Szuticzka	Szuticzka földek	Szuticzka földek			
36	Kiserdö alatt	Kis erdö	Kis erdö	Kis erdö		
37		Hosszú kö	Hosszú kö	Hosszú kö		
38		Vericzi lápa	Vericzi lápa	Vericzi lápa	Verice	
39	Partyika alatt	Partyika alatt	Partyika alatt	Partyika alatt		
40	Peczke parti	Peczke part	Peczke part	Peczke part		
41	Boczegai	Boczega	Boczega	Boczega		
42	Latka	Felsö és Alsó Latka	Latka	Partok és Latka	Brehy a Latky	
43	Zsibricze	Zsibricza hegycsücs	Zsibricza hegycsücs		Žibrica	
44	Eresztvény	Eresztvény	Eresztvény			
45	Salgai	Salga		Salga Partok és Ltka	Šalga Brehy a Latky	
46	Partoki	Partok	Partok	Salga Partok és Latka	Šalga Brehy a Latky	
47		Új Szölö	Új Szölö	Új Szölö		
48		Csicsók felett	Csicsók felett			
49		Rigövölgy				
50		Csicsók	Csicsók	Csicsók		

Mutató

A címszó után található betű, illetve betű-szám kombináció a Pesty-féle helynévtár (P) és/vagy az egyes kataszteri felmérések (K1, K2, K3) rövidítései, melyek a Rövidítések és források jegyzéke segítségével oldhatók fel. Ezután az azonosítást megkönnyítő területszám/lokalizációs pont száma következik, amely utal arra, hogy az adott földrajzi név melyik területen (melyik községben), melyik lokalizációs pont elnevezése. Pl.: Sindelyes kút P: 5/36

P – Pesty Frigyes helynévtára (a forrás, ahol a név az adott formában szerepel).

5 – a helynév Gímes község kataszterében található.

36 – az általam készített térképen a 36-os pont lokalizálja a szóban forgó nevet.

Ágoston halmi major: K3: 1/45;	Alsó faluvégi: K3: 14/30;
alat: K2: 9/5;	Alsó faluvégi dűlő: K1: 14/30;
alatt: K3: 1/7; K3 1/9; K3 1/18;	Alsó hora: P: 7/47;
K3 2/8; K3: 3/4; P, K3: 5/33;	Alsó kert megetti: K3: 14/33;
K3: 5/40; K3 5/28; K3: 6/42;	Alsó Kertmegetti: K2: 14/33;
K2: 8/12; K3: 8/43; K1,	Alsó Kertmegetti dűlő: K1: 14/33;
K3: 11/4; K1, K2: 11/43;	Alsó Malántkai major: P: 10/29;
K2 ,K3: 11/47; K2, K3: 11/48;	Alsó Rétek: P: 5/48;
K3: 12/15; K3: 12/23; K3: 12/33;	Alsó rétek: K3: 9/23;
K1: 12/32; P: 14/36;	K3: 12/18;
K3, K2, K1, P: 14/39;	K3: 13/34;
alatti: K3: 9/2; K3: 9/9;	Alsó Sürüki: K3: 11/17;
alja: K2: 1/12; K2: 1/23;	Alsó Sürüki földek: K2: 11/17;
K2, K3: 7/17; K3: 10/13;	Alsó telkek: K3: 9/20;
K3: 10/21; K3: 10/23;	aluli: K1: 13/30;
K1: 11/5; K1: 11/23; K1: 11/36;	Ankódai: K1, K2: 11/18;
K1, K3: 11/50;	Árkosi dűlő: P: 7/8;
K1, K2, K3: 14/6;	Árkosok: K2, K3: 7/8;
K1, K2, K3: 14/11;	árok: K3: 1/27;
aljai: K2, K3: 7/31; K2: 7/33;	árok nál: K3: 2/17;
P: 10/23;	Ásások: K3: 1/41;
állás: K3: 5/5;	
álláska: P, K3: 9/15;	Baba fésű: K1: 11/30;
alyja: P: 4/22;	Baba irtvány: K3: 1/11;
alyai: K1: 6/14; P: 10/4; P: 10/21;	Bába irtvány: P: 1/11;
P: 10/33;	Bábaraszt: K3: 8/28;
allya: K1: 10/4; K1: 10/7; K1: 10/13;	Badoskúti patak: K3: 8/23;
alsó: K3: 12/18; K2, K3: 11/16;	Bahorecz: P, K3: 12/21;
K3: 6/37; K1, K3: 14/30; P: 7/47;	Bahorecz alatt: K3: 12/15;
P, K1, K2, K3: 14/33; P: 10/29;	Bangói földek: K3: 2/4;
K3: 9/23; K3: 13/34;	Barakapás: K3: 13/2;

barakapás:	P: 13/2;	cseres:	P: 4/22;
Barnád:	K2: 1/20;		K2, K3: 7/40;
barom:	K3: 5/5;	Cseres:	K3: 3/7; P: 7/40;
Barom állás:	K3: 5/5;	Cseres alyja:	P: 4/22;
Barsi hegy:	K3: 1/29;	Cseres erdő:	K2, K3: 7/40;
Barsisori Rétaljai dűllő:	K2: 7/33;	Cseresi:	P, K2, K3: 7/37;
Barsi sori rétek:	P: 7/33;	Cseresi dűllő:	K2, K3: 7/37;
Barsi Szőlők:	K2, K3: 7/3;	Cseresi dűllő:	P: 7/37; P: 10/16;
Barsi sori szőlőhegy:	P: 7/3;	Cseresi dűllő:	K3: 10/10;
Bartos kút:	K3: 8/30;		K1, K3: 10/16;
Bartoskúti patak:	K3: 8/23;	Csereske:	K2: 8/29; K3: 8/37;
Bene láz:	K2: 1/42;	Csergető Dűllő:	P: 6/42;
Bene láz part:	K2: 1/44;	Csergető Dűllő:	K1: 6/42;
Bédi pörös:	K3: 5/13;	Cserhát:	P: 10/10;
belső:	K3: 1/26;		P, K3: 11/11;
	K1: 10/14;	Csetertek:	K3: 13/7;
Belső rétek:	K3: 1/26;	Csicsók:	K1,K2,K3: 14/50;
Belső telek:	K1: 10/14;	Csicsók felett:	K1,K2: 14/48;
Belsőtelek:	P: 14/21;	Csitári határnál:	K1: 11/6;
Belteleki dűllő:	K2, K3: 14/21;	Csitári út alljai:	K1: 10/4;
Besenyő:	K3: 1/30;	Csitári ut alyai:	P: 10/4;
Bírótság és Fehércse:	K3: 1/10;	Csiva part:	K2: 8/7;
Boczega:	K1, K2, K3: 14/41;	Csiva part alatt:	K2: 8/12;
Boczegai:	P: 14/41;	Csószlak:	K3: 5/21;
Bodoki útnál:	K3: 11/44;	Csóványos:	K3: 5/9;
Bodoknáli:	K1: 11/44;	Csücskők:	K3: 13/29;
Bogmai láz:	K3: 9/25;	Csütörtöki kút:	K1,K2: 11/10;
bokor:	K3: 14/19;	Csütörtök kúti:	K3: 11/10;
bokorná:	K1: 14/19;		
bokri:	P: 14/19;	Decsevölgy:	P: 7/30;
Budamegye:	P: 7/20;	Decse völgy és napkeleti	
Buda Megye:	K2: 7/20;	Tökinye:	K3: 7/30;
bukor:	K2: 14/19;	Decse völgy és Napkeleti	
büdös:	K1: 6/41;	Tökinye:	K2: 7/30;
Büdös kút:	K1: 6/41;	Deményszugó dűllő:	P: 10/25;
Büdöskúti forrás:	K1: 14/27;	Deminszegi dűllő:	K1: 10/25;
Büdös kútnál:	K1: 11/41;	Derecze:	P: 7/34;
		Dereczei dűllő:	K2: 7/34;
cez:	K3: 9/24;	Deredze:	P: 7/23;
Cez hradczku	K3: 9/24;	Deredze dűllő:	K2,K3: 7/23;
Czéczés:	K3: 8/3; K2: 8/47;	Deredze és Napnyugati	
Családi útnál:	K1: 11/26;	Tökinye:	K2: 7/29;
Családka:	P, K3: 5/46;	Derék:	K1,K2,K3: 14/24;
Csauleta:	K1: 6/25;	Deréki rét:	P: 14/24;
Csentekút:	K3: 8/22;	Derék keskeny parti	
	K3: 12/26;	rétek:	K3: 14/24;
cseralja:	K3: 4/13;	Dinnyés kert:	K3: 12/32;
Cseralja:	K3: 4/22;	Disznó álláska:	P,K3: 9/15;
Cserallai dűllő:	K1: 4/22;	Dolnia Malanta:	K3: 10/31;
Cserallyai rétek:	K1: 4/21;	Domb:	K1: 14/12; P: 14/17;
Cserekesznyi:	P: 7/27;		
Cserekistyei dűllő:	K2, K3: 7/27;		

dombi:	K2,K3: 14/12; K2,K3: 14/17; K2,K3: 11/34;	egri:	K1,K2,K3: 11/54;
Dombi dűllő:	K2: 11/34;	Egri földek:	K1,K2: 11/54;
Dombi dűlő:	K3: 11/34;	Egri part:	K3: 1/16;
Domoczi:	K3: 1/35;	Egri puszta:	K3: 11/54;
Dubos:	K2: 1/34;	egy:	P: 8/4;
Dudka:	P: 3/2;	egyházi:	K1: 4/7;
dutka:	K3: 3/2;	I/2. Osztás:	K3: 6/30;
Dutka szőlő:	K3: 3/2;	Eletések mellett:	K1: 13/12;
dulló:	K1: 4/22;	elletések:	K3: 13/18;
dűllő:	P: 6/42;	elő:	K1,K2,K3: 14/25;
dűllő:	K1: 4/3; K1: 4/7; K1: 4/11; K1: 4/19; K1: 4/20; P: 4/12; K2: 7/33; K2: 7/34;	Előpart:	K3: 5/18;
dűllő:	K2: 7/7; K2: 7/10; K2: 7/14; K2: 7/16; K3,K2: 7/18; K3,K2: 7/22; K3,K2: 7/23; K2: 7/26; K3,K2: 7/27; K2,K3: 7/37; K2: 7/38; K2: 7/41; K2,K3: 7/45; K2: 7/46; K2: 7/49; K2: 11/19; K2: 1/21; K2: 11/24; K2: 11/27; K2: 11/34; K2: 11/40;	Elő rétek:	K1,K2,K3: 14/25;
dűlő:	K1: 6/42; P: 7/8; P: 7/12; P: 7/19; P: 7/37; P: 10/16; P: 10/17; P: 10/20; P: 10/25; P: 10/28;	előtt:	K1: 6/43;
dűlő:	K3: 1/25; K3: 2/15; K3: 4/2; K3: 4/3; K3: 4/12; K3: 4/16; K3: 5/35; K3: 5/39; K3: 5/47; K3: 5/29; K1: 6/9; P,K1: 6/16; P: 7/7;	első:	K3: 5/49;
dűlő:	K3: 2/9; K3: 3/22; K3: 4/1; K3: 7/33; K3: 10/7; K1: 10/8; K1: 10/9; K3: 10/10; K1: 10/12; K1,K3: 10/16; K3: 10/17; K1: 10/18; K1,K3: 10/19; K1: 10/20; K1: 10/21; K1: 10/22; K1: 10/23; K1: 10/25; K1,K3: 10/27; K1,K3: 10/28; K2: 11/9; K3: 11/24; K3: 11/34; K1: 13/21; K1: 13/21; K1: 14/9; K1,K2: 14/10; K1,K2: 14/14; K1: 14/17; K1,K2: 14/22; K1: 14/23; K1,K2: 14/26; K1,K2: 14/21; K1,K2: 14/30; K1: 14/33; K1,K2: 14/34;	Első vető:	K3: 5/49;
dűleje:	K2,K3: 7/1;	Emőd puszta:	K3: 13/5;
dűlöje:	P: 7/1;	emőkei:	K1,K2,K3: 11/48;
		Emőkei út alatt:	K2,K3: 11/48;
		Emőkei útnál:	K1: 11/48;
		Erdészlak:	K3: 5/20;
		erdő:	K2: 1/46; K1,K3: 2/1; K3: 4/16; K3: 5/2; K3: 5/19; K1: 6/21; K1: 6/47; K2,K3: 7/2; K2,K3: 7/13; K2,K3: 7/32; K2,K3: 7/40; K3: 9/2; K1,K3: 10/1; P: 10/5; K1,K3: 11/2; K1,K2,K3: 11/3; K1,K3: 11/4; K3: 11/7; K1,K2,K3: 11/39; K1,K2: 11/43; K1,K2,K3: 14/36;
		Erdő alatti:	K3: 9/2;
		Erdő dűlő:	K3: 4/16;
		erdők:	P: 5/19;
		erdőnel:	K2,K3: 7/15;
		erdőnél:	P: 7/15;
		Eremitás:	P: 5/20;
		Eresztvény:	P,K1,K2: 14/44;
		fá:	K1: 6/27;
		fái:	K1: 6/5; K1: 6/46;
		fáknál:	K1: 6/38;
		falu:	K2: 7/49; K2: 8/51;
		Falu földi dűllő:	K2: 7/49;
		Falu végi:	K2: 8/51;
		Faluvégi alsó:	P: 14/30;
		Faluvégi dűlő:	K2: 14/30;
		Faluvégi felső:	P: 14/10;
		Fanadsági:	P: 14/23;
		Fanadsági dűlő:	K1: 14/23;

fehér:	K3: 5/11;	fordulóki:	P: 10/20;
Fehercsej:	P: 1/10;	Forgács major:	K3: 6/8;
Fehér kereszt:	K3: 5/11;	Forgó:	K2: 12/4;
felett:	K1,K2: 11/8; K2: 11/25; K2,K3: 11/29; K3: 12/19; K1,K2,K3: 14/4; K1,K2: 14/48;	forrás:	K1: 14/27;
feletti:	K1: 13/15;	Fövényes:	K2: 8/34;
felső:	K1: 6/10; K3: 6/37; K2: 9/10; P: 7/46; K3: 9/7; K3: 9/12; P: 10/12; K2: 12/13; K3: 13/31; P,K1,K2,K3: 14/10; P,K1,K2,K3: 14/14; K1: 14/42; P: 10/30; K3: 10/12; K3: 2/11; P,K3: 5/34;	Gadóczi:	K1: 6/44;
Felső és Alsó Latka:	K1: 14/42;	galagos:	K1: 13/15; K3: 13/23;
Felső faluvégi:	K3: 14/10;	Galagos:	K3: 13/23;
Felső faluvégi dűlő:	K1,K2: 14/10;	Galagos feletti:	K1: 13/15;
Felső hora:	P: 7/46;	Gál Máté:	K1: 14/18;
Felső hosszúk:	K3: 9/4;	Gálmátéi:	K2,K3: 14/18;
Felső kert megetti:	K3: 14/14;	Gál Pál irtás:	K3: 5/7;
Felső kertmegetti dűlő:	K1,K2: 14/14;	Gál Pál irtások:	P: 5/7;
Felső Malántka	P: 10/30;	Galozsa:	K3: 8/1;
Felső mező	K3: 10/12;	Galuzse:	K3: 12/6;
Felső Mocsolak	K3: 2/11;	ganebe:	K1: 6/27;
Felső rétek:	P,K3: 5/34; K3: 9/12; K2: 12/13; K3: 13/31;	Ganebe fa:	K1: 6/27;
Felső telkek:	K2: 9/10;	Gány irtvány:	K3: 1/32;
Felső telkek és két út közö:	K3: 9/7;	gát:	K1: 10/7;
félúti:	K1: 11/49;	gátak:	K1: 11/50;
Félúti földek:	K2: 11/49;	Gátak alja:	K1: 11/50;
felvég:	K3: 5/41;	gátaljai:	K3: 10/10;
felvégi:	K3: 5/39;	Gátaljai dűlő:	K3: 10/7;
Felvégi kertmegi dűlő:	K3: 5/39;	Gát allya:	K1: 10/7;
ferencz:	K1: 6/28;	Gátyalai:	P: 10/7;
Ferencz Oldal:	K1: 6/28;	gazdák:	K3: 6/20;
Fertályok:	K2: 1/21;	Gazdák rétjei:	K3: 6/20;
földi:	K2: 7/49;	gesztei:	K3: 1/5;
földek:	K3: 2/4; K3: 3/1; K3: 3/21; K3: 5/44; K3: 9/14; K1: 10/24; K2: 11/17; K1,K2: 11/54; K2: 11/49; P,K3: 13/16; K3: 13/36; K2,K3: 14/35;	Gesztei út szeri:	K3: 1/5;
földje:	K3: 9/18;	Geszte ut szeri:	K2: 1/5;
fölött:	K2: 9/3; K1: 11/25;	geszti:	K2,K3: 11/23;
folyó:	K3: 9/11; K3: 13/17;	Geszti hegyalja:	K3: 11/23;
Fonnyadság:	K2: 14/23;	Geszti hegy alja:	K1,K2: 11/23;
Fonnyadtság:	K3: 14/23;	Ghymes:	P,K3: 5/26;
		ghymes:	P: 5/19; K3: 5/8;
		Ghymes Erdők:	P: 5/19;
		Ghymes várrom:	K3: 5/8;
		Gódomi:	K1,K2: 11/15;
		Gresztény:	K1: 13/9;
		Gribi:	K1: 13/33;
		Grundál:	K3: 4/14;
		Gurgó:	K2: 8/26;
		gyalogút:	K3: 8/17;
		Gyalogút szeri:	K3: 8/17;
		Gyártványos:	K1,K2,K3: 14/13;
		Gyartványosi:	P: 14/13;
		gyep:	K2: 7/24;

Gyúrotti:	K1: 11/12;	Hideg Völgy:	K1: 6/23;
Hajlás:	K1: 6/30;	hidnál:	K1: 6/15;
Hajnalgyep:	K2: 7/5;		K1: 6/40;
halas:	K3: 14/26;	hora:	P,K2: 7/46; P,K2: 7/47;
halastói:	K1,K2: 14/26;	Hora dűllő:	K2: 7/46;
Halastói:	P: 14/26;	Horancsai:	K3: 8/39;
Halas tói:	K3: 14/26;	Horka:	K3: 3/14; K3: 8/25;
Halastói dűllő:	K1,K2: 14/26;		K3: 8/33;
halmi:	K3: 1/45;	Horka hegy:	K3: 8/33;
Haniszó:	K3: 1/1;	Horka megett:	K3: 8/31;
Hanyiszó:	P: 1/1; K3: 1/13;	hornia:	K3: 10/30
	K3: 4/23;	Hornia Malanta:	K3: 10/30;
haraszt:	K2,K3: 7/4; K1,K2,K3: 11/5;	Hosszóki:	P: 10/12;
	K1,K2,K3: 11/3; K3: 11/7;	Hosszóki felső:	P: 10/12;
Haraszt:	P,K3: 9/1;	hosszú:	K2: 8/35; K3: 9/14;
Haraszt erdő:	K1,K2: 11/3;		K1: 10/12; K3: 14/28;
harasztí:	K2: 7/7; K2: 7/11;		K1,K2,K3: 14/37;
Harasztí legelő:	K2: 7/6;	Hosszú dűllő:	K1: 10/12;
Harasztoki:	K2: 1/8;	Hosszúk:	K2: 1/33;
hasas:	P,K3: 5/15;	hosszúk:	K2: 9/8; K3: 9/4;
Hasas:	K3: 5/15;	Hosszúk:	K1: 6/33; K1,K2,K3: 11/22;
Hasas part:	P: 5/15;		K1: 13/11; K1,K2,K3: 14/29;
határ:	K1: 6/45;	Hosszuki:	K1: 11/37;
	K1,P: 10/27;	Hosszúki:	P: 14/29;
Határi:	K1: 11/53;	Hosszú kő:	K1,K2,K3: 14/37;
Határ megye:	K1: 6/45;	Hosszú megye	
Határ megyei:	P: 10/27;	és Ojtványos:	K3: 14/28;
Határmegyei dűllő:	K3: 10/27;	Hosszúrétek:	K2: 3/3;
Határ megyei dűllő:	K1: 10/27;	Hóták:	K1: 6/20;
határnál:	K1: 11/6;	hunta:	K3: 8/4; K3: 8/6;
ház:	K1: 6/6;		K3: 12/8;
hegy:	K3: 1/29; P,K3: 6/39; K3: 8/33;	Hunta Malom:	K3: 8/4;
	K1,P,K3: 10/2;	Hunta patak:	K3: 8/6; K3: 12/8;
	K1,P,K2,K3: 10/6; P,K3: 10/8;	Huntára véggel:	K3: 8/5;
	P: 11/7; K3: 8/20; K3: 8/54;		
	P: 11/13; K1,K2: 11/23;	Imre ülése:	K3: 2/16;
hegyalja:	K3: 11/23;	innen:	K1: 6/17;
hegycsúcs:	K1,K2: 14/43;		K3: 13/14;
hegyek:	P: 2/2;	irtás:	K3: 5/7;
Hegyes:	K3: 3/20;	irtások:	P: 5/7;
Hegyeses:	K3: 8/49;	irtvány:	P,K3: 1/11;
hegyi:	K1: 4/3;		K3: 1/32; K3: 8/32;
Helyrétek:	K2: 3/15;		K2,K3: 14/5;
Heréb:	K3: 12/30;		K3: 3/23;
heribom:	K3: 12/34;	Irtvány:	K1: 13/28;
hideg:	P,K3: 5/43;	Istenkei:	K1: 11/38;
	K1: 6/23;		
Hideg pázsit:	P,K3: 5/43;	Jelenka bokor:	K3: 14/19;
Hidegvár:	P,K3: 5/12;	Jelenka bokorná:	K1: 14/19;
		Jelenka bokri:	P: 14/19;

Jelenka bukor: K2: 14/19;
 Juhászlak: K3: 13/1;

 Kakai kúti: K1: 11/32;
 Kákai kúti: K2: 11/32;
 Kancsa haraszt: K2,K3: 7/4;
 Kancsa harasztí dűllő: K2: 7/7;
 Kancsaharasztí dűllő: P: 7/7;
 Kanisa harasztí: K2: 7/11;
 Kapás: P: 13/20;
 Kapások: K3: 8/8;
 káposztás: K1: 13/24;
 Káposztás: K2: 8/48;
 K2: 12/17;
 K3: 1/19;
 Káposztás kert: K1: 13/24;
 Káposztások: K3: 3/19;
 Kebelekút: K3: 1/31;
 kecske: K2,K3: 14/5;
 Kecskeirtvány: P,K1: 14/5;
 Kecske irtvány: K2,K3: 14/5;
 kender: K1: 10/24; K3: 13/36;
 Kenderes: K3: 1/24; K2: 2/3; K3: 4/9;
 K3: 10/24; K1: 11/14;
 Kenderesek: K3: 6/27;
 kenderföld: K1: 13/30;
 Kenderföldek: K3: 3/12;
 K2,K3: 7/36;
 K3: 8/21;
 Kender földek: K1: 10/24;
 K3: 13/36;
 Kenderszer: K2: 1/15;
 keskeny: K2,K3: 7/44;]
 K3: 14/24;
 Keskeny zsélye: K2,K3: 7/44;
 Képi: K1: 11/33;
 képnéli: K2,K3: 7/45;
 Kerejtés: K3: 2/7;
 kerek: K3: 2/2; K1: 6/15;
 K1,K3: 11/2; K1,K3: 11/4;
 K1,K2,K3: 14/16;
 Kerek erdő: K1,K3: 11/2;
 Kerek erdő alatt: K1,K3: 11/4;
 Kerek hídnál: K1: 6/15;
 Kerek pázsit: K1: 14/16;
 Kerek pázsiti: K2,K3: 14/16;
 Kerek szőlő: K3: 2/2;
 kerekü: P: 8/4;
 kereszt: K1: 4/8; K3: 5/11;
 K1: 6/5; K1: 11/35;

 keresztfa: K3: 3/22;
 Keresztfa dűllő: K3: 3/22;
 Kereszt fai: K1: 6/5;
 Kereszt Mogyorós: K1: 4/8;
 keresztnél: K3: 5/1;
 Kereszt útnál: K1: 11/35;
 Kernyei rétek: K3: 1/14;
 kert: K1: 6/14; K1: 6/18; K3: 9/14;
 K3: 12/12; K3: 12/32; K1: 13/24;
 K3: 13/27; K3: 14/14; K3: 14/33;
 Kertalja: P: 10/11;
 kertaljai: K2: 7/26;
 Kertaljai dűllő: K2: 7/26;
 Kert alyai: K1: 6/14;
 kertek: K1: 4/5;
 K3: 8/19;
 Kertek alatt: K3: 1/9;
 Kertek megett: K3: 8/19;
 Kert megett: K3: 12/12;
 K3: 13/27;
 kertmegetti: P,K1,K2: 14/14;
 P,K1,K2: 14/33;
 Kertmegetti alsó: P: 14/33;
 Kertmegetti felső: P: 14/14;
 Kert megetti hosszú földek: K3: 9/14;
 kertmegi: P,K3: 5/35; P,K3: 5/47;
 K3: 5/39;
 Kertmegi: K1: 11/21;
 Kertmegi dűllő: K2: 11/21;
 Kertmegi napkeleti: P: 5/35;
 Kertmegi napkeleti dűllő: K3: 5/35;
 Kertmegi napnyugati: P: 5/47;
 Kertmegi napnyugati dűllő: K3: 5/47;
 két: K3: 2/14;
 II/1. Osztás: K3: 6/11;
 K3: 6/36;
 Kétútközi: K2: 9/7;
 Két út közti: K3: 2/5;
 Két út között: K3: 2/14;
 Kiklei határ mellett: K3: 9/28;
 Királyszeri: K2: 3/8;
 kis: K3: 2/12; K3: 5/32;
 K3: 5/10; K1: 6/1;
 K1: 6/21; P,K1,K2,K3: 14/12;
 P: 14/17; K1,K2,K3: 14/36;
 K3: 12/25;
 Kisbirtokosok földje: K3: 9/18;
 Kis domb: K1: 14/12;
 Kis dombi: K2,K3: 14/12;
 Kis erdő: K1,K2,K3: 14/36;

Kis Erdő:	K1: 6/21;	kövecses:	K3: 5/3;
Kiserdő alatt:	P: 14/36;		K2: 8/35;
Kis Mika:	K1: 6/1;	Kövecses Hosszú partok:	K2: 8/35;
Kis Piliske:	K3: 5/32;	Kövecses part:	K3: 5/3;
Kis szőlő:	K3: 1/3;	köves:	P,K1,K2,K3: 14/7;
Kis osztály:	K3: 12/25;		K1,K2,K3: 14/4;
Kis tó:	K3: 5/10;	Kövesi:	K2: 11/20;
koloni:	K2: 11/1;	Kövesi:	K1: 11/20;
	P,K1,K2: 14/22;	Köves part:	K1,K2,K3: 14/7;
Koloni szög:	K2: 11/1;	Köves part felett:	K1,K2,K3: 14/4;
Kolonszeg:	K3: 11/1;	Köves parti:	P: 14/7;
kolonyi:	K1: 11/1;	közép:	K1: 4/20; K3: 4/12;
Kolonyi szög:	K1: 11/1;		K3: 4/13;
Kontrák:	K3: 10/18;	Közép Cseralja:	K3: 4/13;
Kontrák dűlő:	K1: 10/18;	Közép dűllő:	K1: 4/20;
Kontrás:	P: 10/18;	Közép dűlő:	K3: 4/12;
Kopotthegy:	P,K3: 5/42;	középső:	P: 4/12; K2: 9/8;
Kopotthegy alatt:	K3: 5/40;		K1: 13/21;
Korpa irtvány:	K3: 8/32;	Középső dűllő:	P: 4/12;
Kósa:	K3: 3/5;	Középső dűlő:	K1: 13/21;
Kosahid:	K3: 12/11;	Középső hosszúk:	K2: 9/8;
Kovacsi:	P: 5/45;	közi:	K3: 9/7;
Kovácsi:	K3: 5/45;	Közlegelő:	K2: 9/13;
kovácsin:	K1: 6/10;	közös:	K3: 13/26;
	K1: 6/11;	Közös legelő:	K3: 13/26;
	K1: 6/17;	között:	K3: 2/14;
Kovácsin Felső:	K1: 6/10;	községi:	K3: 5/19; K2: 9/19;
Kovácsin innen:	K1: 6/17;	Községi erdő és legelő:	K3: 5/19;
Kovácsin Túl:	K1: 6/11;	Községi külső rét:	K2: 9/19;
Kozma haraszt:	K2,K3: 11/5;	Kurdok:	K2: 11/40;
Kozma haraszt alja:	K1: 11/5;	Kúrdok:	K1: 11/40;
Kozmai dűlő:	K3: 4/1;	Kurdoki dűllő:	K2: 11/40;
Kőhatár:	K3: 4/10;	kút:	P: 5/36; K1: 6/41; K3: 8/30;
kő:	K1: 6/40;		K1,K2: 11/10; K2: 11/25;
kő:	K1,K2: 14/8;	kúti:	K3: 11/10; K1,K2: 11/32;
	K1,K2,K3 14/37;	kútnál:	K1: 11/31; K1: 11/41;
Kőhid:	K3: 8/42;		K1,K2,K3: 14/32;
Kő hídnál:	K1: 6/40;	kúttya:	K1: 6/3;
Köképi dűllő:	K2: 7/38;	Külbirtok:	K3: 6/9;
Kőkúti:	P: 14/8;	külső:	K1: 4/11; K2: 9/19;
Kő Kúti:	K1: 14/8;	Külső dűllő:	K1: 4/11;
Kő Kúti:	K2: 14/8;		
Kőkúti:	K3: 14/8;	Lakatok:	K2: 7/21;
körtvély:	K1: 6/38;	Lápa:	K3: 12/35;
Körtvélyes:	K1: 14/15;	lápa:	K1,K2,K3: 14/38;
Körtvélyesi:	K2,K3: 14/15;	Lapossak/Laposság:	K1: 13/6;
	K1: 6/11;	Latka:	K2: 14/42;
kövecsek:	K1,K2,K3: 14/6;	Latkai:	P: 14/42;
Kövecsek alja:	K1,K2,K3: 14/6;	láz:	K2: 1/42; K2: 1/44;
Kövecses:	K3: 4/6;		K3: 9/25;
	K2: 8/41;		

Lázak:	K3: 1/2;	megett:	K1: 6/6; K3: 8/19;
lázak:	K1,K2: 11/8;		K3: 8/31; K3: 12/12;
Lázak felett:	K1,K2: 11/8;		K3: 13/27; K1,K2: 14/3;
Lazaki:	K3: 11/8;	megetti:	K3: 9/3;
Laziki:	K3: 3/11;		K3: 9/14;
Ledülő:	K3: 1/36;	meggyes:	K1: 6/22;
Lefánti pallag:	K1,K2,K3: 11/51;	meggyesi:	K1: 4/19;
Legalsó Hora:	K2: 7/47;	meggyesi dűllő:	K1: 4/19;
legelő:	K1,K3: 2/1; K3: 5/19;	megye:	K2: 7/20;
	K2: 7/25; K2,K3: 7/31;		K1: 6/45;
	K2,K3: 7/48; K1: 10/1;	megyei:	K1,P: 10/27;
	K3: 13/26; K3: 13/35;	meleg:	K1: 10/20;
	K2: 7/6;	Meleg pallagi dűllő:	K1: 10/20;
Legelők:	K3: 6/6; K3: 6/21;	Mellegbálloki dűllő:	P: 10/20;
	K3: 6/47;	melléki:	K3: 1/6;
Lobogó:	K3: 12/16;	mellett:	K3: 9/28;
			K1: 13/12;
major:	K3: 1/45; K3: 6/8;	mély:	K1,K2,K3: 14/2;
	K3: 8/44; P: 10/29;	Mély völgy:	K1,K2,K3: 14/2;
majori:	K3: 2/9;	menyhei:	P: 8/4;
Majori dűllő:	K3: 2/9;	Menyhei Templom	
Malántai hegy:	K3: 10/8;	egy kerekű malma:	P: 8/4;
Malánta úti dűllő:	K1: 10/8;	mező:	K3: 10/12;
Malántka hegy:	P: 10/8;	mika:	K1: 6/2;
Malántkai ut alyai:	P: 10/31;	Mika part:	K1: 6/2;
Málhegy:	K1,K2: 11/7;	Mocsár:	K3: 3/9;
Mál hegy:	P: 11/7;	Mocsár rét:	P: 3/9;
Máli:	K3: 4/4;	mocsolak:	K3: 2/11;
malma:	P: 8/4;	Mocsolyák:	K2: 8/50;
malmánál:	P: 5/22;	Mogyorós:	K3: 4/15;
malom:	K3: 8/4;	Mogyorósi:	K1: 11/17;
	K1: 6/43;	Mogyoróska:	P: 5/29;
	K1,K2,K3: 11/29;		K1: 6/12;
	K2,K3: 11/47;	mogyoroskai:	K3: 5/29;
Malom alatt:	K2,K3: 11/47;	Mogyoroskai dűllő:	K3: 5/29;
Malom előtt:	K1: 6/43;	mögött:	K3: 14/3;
Malom felett:	K2,K3: 11/29;		
malomnál:	K3: 5/22;	Nádas:	P,K2,: 3/24; K3: 12/3;
Malomnál:	K1: 11/47;	nádas:	K2,K3: 7/12;
Malomszeg:	K3: 12/14;		K2,K3: 7/9;
Malomkút:	K3: 8/13;	nádasi:	P: 7/12; K1,P,K3: 10/28;
Malom úti:	K1: 11/29;	Nádasi dűllő:	P: 7/12; P: 10/28;
Malomi rétek:	K1: 11/46;	Nádasi dűllő:	K1,K3: 10/28;
Malyhegy és haraszt erdő:	K3: 11/3;	nagy:	P,K1,K2,K3: 14/17;
	K3: 11/7;		K2: 1/46; K3: 5/38;
II. Osztás:	K3: 6/29;		K3: 5/16; K3: 5/17;
Matyó Szeg:	K1: 6/26;		K1,P,K3: 10/2;
Meczkahegy:	K3: 12/36;		P,K3: 5/44; K2: 12/7;
Meczke alatt:	K3: 8/43;		P,K3: 13/16; P: 14/12;
Meczkehegy:	P,K3: 8/36;	Nagy Barbán:	K3: 5/17;

Nagy dombi:	K2,K3: 14/17;	Ó:	P: 5/26;
Nagydombi és Semmiha		ocsolomi:	K1: 14/9;
réti dűlő:	K1: 14/17;	Ocsolomi:	P,K2,K3: 14/9;
Nagy erdő:	K2: 1/46;	Ocsolomi dűlő:	K1: 14/9;
Nagy és Kis Domb:	P: 14/12;	Od vodi Nyitri:	K3: 9/27;
	P: 14/17;	Od vodi Zseberin:	K3: 9/26;
Nagy földek:	P: 13/16;	Óhegy:	P: 13/4;
Nagy földek völgye:	K3: 13/16;	Ojtványos:	K2: 14/28;
Nagy gyep:	K2: 7/24;	Ojtványos és Szilvások:	K1: 14/28;
Nagy hegy:	K1,P,K3: 10/2;	oldal:	K1: 6/28;
Nagy osztály:	K2: 12/7;		K1: 6/35;
Nagy Piliske:	K3: 5/38;	Orbán alatt:	K1: 13/32;
Nagy tó:	K3: 5/16;	öreg:	K3: 13/4;
Nagy uti földek:	K3: 5/44;		K3: 2/12;
Nagy úti földek:	K3: 5/44;		K3: 5/22;
Nagy utnál:	P: 5/44;	Öreg és Kis rét:	K3: 2/12;
Nagyvízi földek:	K3: 3/1;	Öreg malomnál:	K3: 5/22;
napkeleti:	P,K3: 5/35; K2,K3: 7/12;	Öreg szőlő:	K3: 13/4;
	K2,K3: 7/28; K2,K3: 7/30;	Orna hegy:	K3: 8/54;
Napkeleti nádás:	K2,K3: 7/12;	ország:	K1: 13/3;
Napkeleti Tökinye:	K2,K3: 7/28;		K1: 13/30;
napnyugati:	P,K3: 5/47;	Ország útnál:	K1: 13/3;
	K2,K3: 7/9;	Ország úton aluli	
	K2: 7/29;	kenderföld:	K1: 13/30;
Napnyugati Nádás:	K2,K3: 7/9;	osztály:	K3: 12/25;
nélküliek:	K3: 6/23;	Ó vagy Pusztá Ghymes:	P: 5/26;
néveri:	P,K2,K3: 7/15;		
	K2,K3: 7/45;	pallag:	K1,K2,K3: 11/51;
Néveri erdőnél:	P: 7/15;	pallagi:	K1: 10/20;
Néveri erdőnél:	K2,K3: 7/15;	pap:	K1: 6/32;
Néveri képnéli dűllő:	K2,K3: 7/45;		K1,K2,K3: 11/39;
			K1,K2: 11/43;
Nyáras alja:	K1: 11/36;	Pap erdő:	K1,K2,K3: 11/39;
Nyárok:	K3: 1/28;	Pap erdő alatt:	K1,K2: 11/43;
Nyárok alja:	K2: 1/23;	Pap Rittyé:	K1: 6/32;
nyitra:	P,K3: 7/35; P: 7/39;	Párizsi patak:	K3: 12/27;
	K3: 9/11;	part:	K2: 1/44; P: 5/15; K3: 5/3;
Nyitra:	P: 3/16; P: 12/1;		K1: 6/2; K2: 8/7; K2: 8/12;
	P: 13/17;		K1,K2,K3: 14/1;
Nyitra folyó:	K3: 9/11; K3: 13/17;		K1,K2,K3: 14/3;
nyitrai:	K3: 7/39; K1,P,K3: 10/21;		K1,K2,K3: 14/4;
Nyitrai sor:	K3: 7/39;		K1,K2,K3: 14/7;
Nyitrai út alja:	K3: 10/21;		K1,K2,K3: 14/49;
Nyitrai úti dűlő:	K1: 10/21;	parti:	K3: 4/2; K2,K3: 7/18;
nyitrasori:	K2: 7/41;		K2,K3: 11/24; P: 14/7;
Nyitrasori Rétaljai dűllő:	K2: 7/41;		K3: 14/24; P: 14/40;
Nyitra sori rétek:	P: 7/39;	Parti:	K1: 11/24; K3: 12/31;
Nyitra sori Szőlők:	K3: 7/35;	Parti dűllő:	K2,K3: 7/18; K2: 11/24;
Nyitra sori szőlőhegy:	P: 7/35;	Parti dűlő:	K3: 4/2;
Nyitrai ut alyai:	P: 10/21;	Parti dűlő:	K3: 11/24;
Nyitványok:	K1: 6/19;		

partika:	K3: 14/39;	Prészkallai:	P: 14/11;
Partika alatt:	K3: 14/39;	Prez hradczku:	K3: 9/21;
partyika:	P,K1,K2: 14/39;	Prosztály:	K1: 13/19;
Partyika alatt:	P,K1,K2: 14/39;	puszta:	K3: 1/43; K3: 2/10;
partok:	K2: 8/35;		P,K3: 5/26;
Partok:	K1,K2: 14/46;		P,K1,K2,K3: 14/22;
	K3: 8/18;		K3: 11/54; K3: 13/5;
Partok és Latka:	K3: 14/42;	Pusztza Ghymes:	K3: 5/26;
	K3: 14/45;	Pusztza Kolon:	K3: 14/22;
	K3: 14/46;	Pusztza koloni:	P: 14/22;
Partoki:	P: 14/46; K1: 6/36;	Pusztza Koloni dülő:	K1,K2: 14/22;
pásztor:	P,K3: 14/34;	Pusztza rét:	K3: 2/10;
Pásztor út:	P: 14/34;	Pusztza szőlők:	K3: 1/43;
pásztorúti:	K1,K2: 14/34;		
Pásztor úti:	K3: 14/34;	Ragyos:	K3: 1/18;
Pásztorúti dülő:	K1,K2: 14/34;	rakattyai:	P: 10/17;
Pásztorvölgy:	K3: 5/31;	Rakattyai dülő:	P: 10/17;
patak:	K3: 8/6; K3: 8/23;	rakottási:	K3: 10/17;
	K3: 12/20;	Rakottási dülő:	K3: 10/17;
	K3: 12/27;	régi:	P,K3: 9/16; K3: 12/1;
	K3: 12/8;		K3: 13/25; K3: 3/16;
Patak melléki:	K3: 1/6;	régi nyitra:	P: 9/16;
pázsit:	P,K3: 5/43;	Régi Nyitra:	K3: 3/16; K3: 9/16;
	K1: 14/16;		K3: 12/1; K3: 13/25;
Pázsit:	K2: 3/25;	Remilá:	K3: 5/23;
	K3: 12/29;	rét:	K3: 2/10; K3: 2/12; P: 3/9;
pázsiti:	K2,K3: 14/16;		K3: 6/37; K2: 7/33; K2: 9/19;
Pázsit patak:	K3: 12/20;		P: 14/24;
Peczke part:	K1,K2,K3: 14/40;	Rét:	K1: 13/8;
Peczke parti:	P: 14/40;	rétaljai:	K2: 7/41; K3: 7/33;
Pelis oldal:	K1: 6/35;	Rétaljai dülő:	K3: 7/33;
Perpácza:	K3: 8/45;	réték:	K3: 1/14; K3: 1/26;
Petreczes:	K3: 9/17;		P,K3: 5/34; P,K3: 5/48;
Piliske:	P: 5/38; K3: 8/52;		P: 7/33; P: 7/39; K2: 7/42;
Piliske alatt:	P,K3: 5/33;		K3: 9/12; K3: 9/23;
	K3: 12/33;		K1: 11/46; K2: 12/13;
Pirosalmászer:	K2: 1/40;		K3: 12/18; K3: 12/19;
Piros szeri:	P: 1/40;		K3: 13/31; K3: 13/34;
Pod Plisku:	K2: 12/33;		K3: 13/37; K1,K2,K3: 14/25;
pogrányi:	K1: 10/26;	Rétek:	K3: 6/15; K3: 6/16;
Pogrányi úti földek:	K1: 10/26;	Rétek felett:	K3: 12/19;
Polovcsány:	K3: 8/11;	réti:	K3: 2/15;
Polovesany	P: 8/11;		K1: 14/17;
Poronna:	K3: 11/52;	Réti dülő:	K3: 2/15;
poronnai:	K1: 11/31;	rétjei:	K3: 6/20;
Poronnai kútnál:	K1: 11/31;	rétre:	K3: 1/25;
Poronnák alja:	K3: 11/50;	Rétre dülő:	K3: 1/25;
pörös:	K3: 5/13;	Rév:	P,K3: 12/2;
Prészok alja:	K3: 14/11;	Révforgó:	K3: 12/4;
Prészok alja:	K1,K2: 14/11;	Rigóvölgy:	K1,K2: 14/49;

Rókalyuk:	K3: 4/18;	Szabópart:	P,K3: 5/30;
Rókalyukak:	K3: 12/24;	szádi:	K1: 6/18;
Rövidek:	K1: 11/42;	Szádi Kert:	K1: 6/18;
Salga:	K1,K2,K3: 14/45;	Szalakuszi:	K3: 3/17;
	K3: 14/46;	Szárzpaták:	K2: 8/53;
Salga Dülő:	K1,P: 6/16;	Szár-hegy:	P,K3: 5/6;
Salgai:	P: 14/45;	szarkák:	K1: 6/3;
sás:	K3: 12/10;	Szarkák kúttya:	K1: 6/3;
Sásrét:	K3: 8/9;	Száz árok:	K3: 1/27;
	K3: 12/22;	szeg:	K1: 6/26;
sastyini:	K1,K2,K3: 14/32;	Szeges:	K3: 3/6;
Sastyini kútnál:	K1,K2,K3: 14/32;	széles:	K2: 7/43;
Segicséri:	K1: 11/28;	Széles zsélye:	K2: 7/43;
serfűző:	K1: 6/8;	szent:	K1: 4/7;
Serfűző Tábla:	K1: 6/8;		K1: 6/6;
sídi:	K3: 6/37;	Szent Egyházi dűllő:	K1: 4/7;
Sídi alsó és felső rét:	K3: 6/37;	Szent egy Ház megett:	K1: 6/6;
Sikárok:	P,K3: 5/27;	szeri:	K2,K3: 1/5;
Sindelka:	K3: 5/36;		P: 1/40;
sindelyes:	P: 5/36;	szilas:	K3: 8/17;
Sindelyes kút:	P: 5/36;	Szilás:	K3: 2/8;
sólyom:	K1,P,K2,K3: 10/6;	Szilás alatt:	K3: 2/6;
Sólyom-hegy:	K2,K3: 10/6;	Szilasi:	P: 2/6;
Sólyom hegy:	K1,P: 10/6;	Szilfa:	K2: 1/22;
Somoshegy:	K3: 5/14;	Szilvás:	K3: 3/18;
söprős:	K3: 2/17;	Szkala erdő:	K2,K3: 7/32;
Söprős:	K3: 2/13;	Szkalák aljai legelő:	K2,K3: 7/31;
Söprős ároknál:	K3: 2/17;	szoros:	K1,K2: 14/31;
sor:	K1: 6/38;	szög:	K1,K2: 11/1;
	K3: 7/39;	szöllő:	P: 2/2;
sori:	P: 7/3; P: 7/33;	szöllő:	K3: 13/4;
	P,K3: 7/35; P: 7/39;	Szöllő:	P: 1/3; P: 1/43;
Sor körtvély Fáknál:	K1: 6/38;	Szöllőhegy:	P: 9/6;
sósaki:	K2: 11/19;		K3: 5/24;
Sósaki:	K1: 11/19;	Szöllő hegyek:	P: 2/2;
Sósaki dűllő:	K2: 11/19;	szöllők:	K3: 5/28; K2,K3: 7/3;
stepniczei:	K2: 7/14;		K3: 7/35; K2: 9/3;
Stepniczei dűllő:	K2: 7/14;		K2: 9/5;
sűrűk:	K1,K3: 10/13;	Szöllők:	K1: 11/52; K2: 7/35;
Sűrűk:	K1: 11/9;	Szöllők alatt:	K3: 5/28;
Sűrűk alja:	K3: 10/13;	szőlő:	K1: 4/5; P: 6/39;
Sűrűk allya:	K1: 10/13;	szőlő:	K3: 6/39;
sűrűki:	K2: 11/9;	szőlő:	K3: 1/3; K3: 2/2;
	K3: 11/17;		K3: 3/2; K3: 3/4;
Sűrűki:	K3: 11/9;		K2: 8/15; K3: 9/3;
sűrűki:	K2: 11/17;		K3: 9/9;
Sűrűki dülő:	K2: 11/9;		K1,K2,K3: 14/47;
Szabadosok:	K3: 1/4;	Szőlő alatti:	K3: 9/9;
		Szőlő hegy:	K3: 6/39;

Szőlő hegy:	P: 6/39;	tói:	K2: 11/27;
szőlőhegy:	P: 7/3; P: 7/35;	Tói:	K1: 11/27;
szőlők:	K3: 1/7;	Tói dűllő:	K2: 11/27;
	K3: 1/43;	Tökényei dűllő:	K2: 7/16;
Szőlők:	K3: 9/6;	Tökés:	K1,K2,K3: 14/20;
Szőlők alatt:	K3: 1/7;	Tökési és Hulladi:	P: 14/20;
	K3: 3/4;	Tökinye:	P: 7/16; P: 7/28;
Szőlő kertek:	K1: 4/5;		P: 7/30;
Szőlő megetti:	K3: 9/3;	Tolding:	K3: 5/50;
Szőlő út:	K2: 8/15;	Toplicza:	K3: 12/9;
Sztrány erdő:	K2,K3: 7/2;	toplicza:	K3: 12/10;
Szogyinka:	K2: 3/10;	Toplicza sás:	K3: 12/10;
Szutickai:	P: 14/35;	topol:	K1: 6/46;
szuticzikai:	K1,K2: 14/31;	Topol fai:	K1: 6/46;
	K1,K2: 14/35;	Torkok:	K1: 13/10;
Szuticzikai földek:	K1,K2: 14/35;	tormosi:	K1,P,K3: 10/23;
Szuticzikai szoros:	K1,K2: 14/31;	Tormosi ut alja:	K3: 10/23;
Szutuczka:	K2: 8/38;	Tormosi ut aljai fordulói:	P: 10/23;
		Tormosi úti dűllő:	K1: 10/23;
tábla:	K1: 6/8;	tótok:	P,K2,K3: 7/1;
tag:	K3: 1/39;	Tótok dűleje:	K2,K3: 7/1;
Tamás Malmánál:	P: 5/22;	Tótok dűlője:	P: 7/1;
Taristya:	K3: 3/13;	túl:	K1: 6/11;
Téglaház:	K3: 5/37;		K3: 12/22;
teleki:	K3: 10/19;		
Teleki dűllő:	K3: 10/19;	Tyuk hegy:	P: 11/13;
telkek:	K3: 9/7; K3: 9/20;	Tyúkhegy:	K3: 5/25; K3: 11/13;
	K2: 9/10;		
	K1: 10/14;	új:	K1: 4/3; K1,K2,K3: 14/47;
telki:	K1: 10/19;	Új hegyi dűllő:	K1: 4/3;
Telki dűllő:	K1: 10/19;	Újhegyi dűllő:	K3: 4/3;
Tekenyós:	K3: 8/40;	Új Szőlő:	K1,K2,K3: 14/47;
temető:	K3: 3/21; K1: 6/9;	uradalmi:	K1,K3: 2/1; K3: 5/2;
Temető Dűllő:	K1: 6/9;		K3: 1/39; K3: 10/1;
Temető földek:	K3: 3/21;	Uradalmi erdő:	K3: 5/2;
templom:	P: 8/4; K1: 10/22;		K3: 10/1;
Templom dűllő:	K1: 10/22;	Uradalmi erdő és legelő:	K1,K3: 2/1;
Templomföld:	P: 10/22;	Uradalmi tag:	K3: 1/39;
Teplicza:	P: 12/9;	urasági:	K1: 10/1;
tílalmas:	K3: 1/17;	Urasági erdő és legelő:	K1: 10/1;
Tílalmas:	K3: 1/37;	urbánkai:	P: 7/19;
Tílalmas alatt:	K3: 1/17;		K2: 7/10;
tó:	K3: 5/10;	Urbánkai:	K2,K3: 7/19;
	K3: 5/16;	Urbánkai dűllő:	K2: 7/10;
Tó:	P: 5/16;	Urbánkai dűllő:	P: 7/19;
tóban:	K3: 13/14;	úrbér:	K3: 6/23;
	K3: 13/22;	urbéri:	K3: 9/22;
Tóban innen:	K3: 13/14;	úrbéri:	K3: 13/35;
Tóban túl:	K3: 13/22;	Úrbéri legelő:	K3: 9/22;
Togying:	P: 5/50;	Úrbéri legelő:	K3: 13/35;

Úrbéri rétek:	K3: 13/37;	Vermeki:	K1: 11/45;
Úrbér nélküliek birtoka:	K3: 6/23;	Versegh:	P: 12/28;
út:	K2: 1/5; K2: 1/12; P: 10/4; P: 10/21; P,K3: 10/23; P: 10/31;	Versek:	K3: 12/28;
út:	K3: 1/5; K3: 2/5; K3: 2/14; K2: 9/3; K2: 9/5; K1: 10/4; K3: 10/21; K2,K3: 11/48; P: 14/34;	Versek alatt:	K3: 12/23;
Ut alja:	K2: 1/12;	Verőcze:	K3: 8/16;
Út a szőlők alatt:	K2: 9/5;	Verőcze hegy:	K3: 8/20;
Út a szőlők fölött:	K2: 9/3;	Visszalágosi:	P: 10/9;
uti:	K3: 5/44;	Visszalágosi dűlő:	K1: 10/9;
úti:	K3: 5/44; K1: 10/8; K1: 10/21; K1: 10/23; K1: 10/26; K1: 11/29; K3: 14/37;	völgy:	K1: 6/23; K2,K3: 7/48; K1,K2,K3: 14/2; K2,K3: 7/30;
utnál:	P: 5/44;	Völgy:	K1: 13/13;
útnál:	K1: 11/35; K1: 11/48; K1: 13/3; K1: 11/26; K3: 11/44;	völgy:	K2: 11/25;
úton:	K1: 13/30;	völgye:	K3: 13/16;
ülése:	K3: 2/16;	völgykút:	K1: 11/25;
vágás:	K3: 5/4; K3: 6/42; K2,K3: 7/13; K2,K3: 7/17; K2: 7/25;	Völgy kút felett:	K2: 11/25;
Vágás alatt:	K3: 6/42;	Völgykút fölött:	K1: 11/25;
Vágás alja:	K2,K3: 7/17;	Völgypart:	K3: 8/24;
Vágás aljai Legelő:	K2: 7/25;	vörös:	K3: 3/23; K3: 5/1;
Vágás erdő:	K2,K3: 7/13;	Vörös irtvány:	K3: 3/23;
vágási:	K2,K3: 7/22;	Vörös keresztnél:	K3: 5/1;
Vágási dűllő:	K2,K3: 7/22;	Za heribom:	K3: 12/34;
vágott:	K1: 6/47;	zobori:	P: 10/5;
Vágott erdő:	K1: 6/47;	Zobori erdő:	P: 10/5;
vári:	K2,K3: 7/48;	zöldes:	K1,K2,K3: 14/1; K1,K2,K3: 14/3;
Vári völgy legelő:	K2,K3: 7/48;	Zöldes part:	K1,K2,K3: 14/1;
várom:	K3: 5/8;	Zöldes part megett:	K1,K2: 14/3;
Vásárút:	K3: 8/46;	Zöldes part mögött:	K3: 14/3;
Vásárút major:	K3: 8/44;	Zseberén:	P: 9/26;
véggel:	K3: 8/5;	Zsélye:	P: 7/42; P: 7/43; P: 7/44;
végi:	K2: 8/51;	Zsélyei rétek:	K2: 7/42;
Vericzi lápa:	K1,K2,K3: 14/38;	Zsibricza:	K3: 8/27;
		Zsibricza hegycsúcs:	K1,K2: 14/43;
		Zsibricze:	P: 8/27; P: 14/43;
		zsidó:	K3: 5/4;
		Zsidó vágás:	K3: 5/4;
		Zsoldos:	K3: 1/38;

RÖVIDÍTÉSEK ÉS FORRÁSOK JEGYZÉKE

Rövidítések

m. – magyar
szb.-hv. – szerb-horvát
szlk. – szlovák
szlv. – szláv

P: Pesty Frigyes helynévtára, kéziratot gyűjtemény 1864

Térképek

1. Alsóbodok:

K2: Alsó-Bodok határának ó állapotú térképe. Metz Sándor, 1876.

K3: Alsóbodok – Nyitrabodok Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1903. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa – Mapa evidencie nehnutel'ností, 1964.

2. Alsócsitár:

K1: Csitár ó állapotú térképe. Günther Károly, 1879.

K3: Csitár-Alsócsitár Nyitra vármegyei kisközségek kateszteri térképének másolata az 1905. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa – Mapa evidencie nehnutel'ností, 1977.

3. Béd:

K2: Béd község határának ó állapotú térképe. Soóky Mihály, 1880.

K3: Béd Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1906. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

KM: Katastrálna mapa, 1998–2000.

4. Geszte:

K1: Nyitrageszte határának ó állományú térképe. Kovács Antal, 1863.

K3: Nyitrageszte Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1902. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

KM: Katastrálna mapa, 1998–2000.

5. Gímes:

K3: Ghímes Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1905. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa – Mapa evidencie nehnutel'ností, 1965.

6. Kolon:

K1: Mapa terreni possessionis Kolon, 1837.

K3: Kolon Nyitra vármegyei kisközség katesztri térképének másolata az 1905. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa, 1977.

7. Lédec:

K2: Lédecz határának ó államú térképe. Szegedi Péter, 1868.

K3: Lédeczi határ tagosított állású térképe. Varga István, 1878.

8. Menyhe:

K2: Menyhe község haátárának ó állapotú térképe. Borossi Mihály, 1890.

K3: Menyhe Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1906. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa – Mapa evidencie nehnutel'ností, 1966.

KM: Katastrálna mapa, 1998–1999.

9. Nyitraegerszeg:

K2: Egerszegh tagosított határának térképe. Germány Gyula, 1876.

K3: Nyitraegerszeg Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1904. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa – Mapa evidencie nehnutel'ností, 1964, 1967, 1990.

KM: Katastrálna mapa, 1998–2000.

10. Nyitragerencsér:

K1: Gerencsér helység határának térképe. Dömötör Kálmán, 1863.

K2: Gerencsér tagosított határának térképe. Dömötör Kálmán, 1873.

K3: Nyitragerencsér Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1905. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa, 1977.

11. Pográny:

K1: Pográny helység határának felvételi térképe. Dömötör Kálmán, 1860.

K2: Pográny község tagosított határának új állományú térképe. 1882.

K3: Pográny Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1905. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa, 1977.

12. Szalakusz:

K2: Szalakusz határának ó állományú térképe. Soóky Mihály, 1880.

K3: Szalakusz Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1906. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa, 1966.

KM: Katastrálna mapa, 1999–2000.

13. Vicsápapáti:

K1: Vicsáp község tagosítási térképe. Günther Károly, 1860.

K3: Vicsápapáti Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1903. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

PM: Pozemková mapa, 1964.

14. Zsére:

K1: Zsére helység határának térképe.

K2: Zsére helység tagosított határának térképe. Mész József, 1880.

K3: Zsére Nyitra vármegyei kisközség kateszteri térképének másolata az 1905. évi mérnöki nyilvántartás szerint.

Telek- és birtokkönyvek**Alsóbodok**

Bodok helység határának Részlet-telek-könyve I–II., 1877.

Nyitra-Bodok helység határának új állapotú Részlet-telek-könyve, 1878.

Alsócsitár:

Csitár helység határának ó állapotú Részlet-telek-könyve, 1879.

Magyar-Csitár község tagosított határának részlet-telek-könyve, 1882.

Béd:

Béd község határának ó állományú részlet-telek-könyve, 1880.

Béd tagosított határának részlet-telek-könyve, 1886.

Gesztő:

Gesztőcz helység tagosított határának sorozati- és birtokrészleti telek könyve, 1866.

Gímes:

Ø

Kolon:

Koloni Telek Könyv, 1866.

Kolon Telek Könyve 1867 évi tagosítás szerint.

Lédec:

Lédec község ó állapotú Telek Könyve, 1868.

Lédec helység tagosított határának részlet-telek-könyve, 1878.

Menyhe:

Menyhe tagosított határának Telek Könyve, 1893.

Nyitraegerszeg:

Nyitra Egerszeg határának felvételi telekkönyve (ó állapot), 1874.

Nyitra-Egerszeg új államú Telek-könyve, 1877.

Nyitragerencsér:

Gerencsér helység határának felvételi Telekkönyve, 1870.

Gerencsér helység határának tagosítási Telek-könyve, 1874.

Pográny:

Pográny helység határának felvételi Telekkönyvi Kivonata, 1860.

Pográny község tagosított határának új-állományú Telek és Birtok-Könyve, 1882.

Szalakusz:

Szalakusz község határának ó állapotú Birtok-Könyve, 1880.

Szalakusz határának ó állapotú Részlet Telek Könyve, 1880.

Vicsápapáti:

Vicsáp-Apáthi határának felvételi Telek Könyve, 1853.

Vicsáp-Apáthi tagosított határának Telek könyve, 1860.

Zsére:

Zsérei ó államú részlet telekkönyv, 1877.

Zsére ó államú birtok könyve, 1878.

SZAKIRODALOM

- A földrajzi nevek és megjelölések írásának szabályai.* (Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal mellett működő Földrajzinév-Bizottság) Akadémiai Kiadó, Budapest, 1965.
- Alsóbodok.* Honismereti Kiskönyvtár. KT Kiadó, Komárom, 1998.
- BALOGH Lajos: *A földrajzi köznevekről.* In: Szavak–nevek–szótárak. Írások Kiss Lajos 75. születésnapjára. Szerk.: Kiss Gábor és Zaicz Gábor. MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest, 1997.
- Barangoló Csallóköztől Bodrogtóig.* Terra Könyvkiadó, Pozsony, 1995.
- BLASKOVICS József: *Az újvári ejálet török adóösszeírásai.* Erdem, Pozsony, 1993.
- BOROVSKY Samu: *Magyarország vármegyéi és városai.* Nyitra vármegye. Országos Monográfiai Társaság, Budapest, 1907.
- N. CSÁSZI Ildikó: *Névadási indítékok Berencs (Branč) község földrajzi neveiben.* In: Hungarológia 3., Nemzetközi Hungarológiai Központ, Budapest, 1993.
- ETHEY Gyula: *A Zoborvidék múltjából.* Risnyovszky János Könyvnyomdája, Nyitra, 1936.
- FÁBIÁN Pál–FÖLDI ERVIN–HÖNYI EDE: *A földrajzi nevek helyesírása.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1998.
- FEHÉR SÁNDOR: *Alsóbodok monográfia.* Alsóbodoki Községi Hivatal, 1997.
- FEHÉR SÁNDOR: *Pográny – Pohranice (1075-1995).* Pográny község önkormányzata, 1995.
- FEHÉR SÁNDOR: *Nyitragesztje.* AB-ART, Pozsony, 1997.
- FÉNYES ELEK: *Magyarország geographiai szótára I–III.* Pest, 1851.
- GERGELYI OTTMAR: *Dejiny obci okresu Nitra.* In: Hlas nitrianského okresu – 32. rész – Host'ová, VI (1965)/18.
- GYÖRFFY GYÖRGY: *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza IV.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1998.
- GYÜRKY ÁKOS: *Zobor vidéke.* Szlovákiai Magyar Honismereti Könyvtár. Szerk.: Esterházy János és Aixinger László. Toldy-kör, Pozsony, 1941.
- HEGEDŰSNÉ MARIKOVECZ KATALIN: *Helynevek Csehszlovákia Komáromi járásából.* Magyar Névtani Dolgozatok 45., Budapest, 1983.
- HOFFMANN ISTVÁN: *Számítógépes helynévvizsgálatok a KLTE Magyar Nyelvtudományi Tanszékén.* In: Névtudomány és művelődéstörténet – a IV. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai Pais Dezső születésének 100. évfordulóján, Zalaegerszeg, 1989.
- HORVÁTH ILDIKÓ–TELEKINÉ NAGY ILONA: *Csilizköz földrajzi nevei.* Csallóközi Kiskönyvtár. Kalligram, Pozsony, 2000.
- HÖNYI EDE: *Hogyan kerülnek a népi helymegjelölések és földrajzi nevek az államigazgatási térképekre?* In: Nyelvtudományi Értekezések 70. sz. 70–73. Szerk.: Kázmér Miklós és Végh József. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970.
- IMRE SAMU: *A mai magyar nyelvjárások rendszere.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1971.
- INCZEFI GÉZA: *A földrajzi nevek összehasonlító tipológiai vizsgálata.* In: A Nyíregyházi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 1968, 241–242.
- INCZEFI GÉZA: *Szeged környékének földrajzi nevei.* In: Nyelvtudományi Értekezések 22., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1960.
- INCZEFI GÉZA: *Földrajzi nevek névtudományi vizsgálata.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970.

- JANKUS Gyula: *Az Érsekújvári járás keleti részének helynevei*. Magyar Névtani Dolgozatok 79., Budapest, 1988.
- JUHÁSZ Dezső: *A magyar tájnévadás*. In: Nyelvtudományi Értekezések 126., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.
- KÁLMÁN Béla: *A nevek világa*. Csokonai Kiadó, Debrecen, 1989.
- KIRÁLY Lajos: *A hivatalos névadó tevékenység hatása földrajzi neveink életére*. In: Nyelvtudományi Értekezések 70. sz. 70–73. Szerk.: Kázmér Miklós és Végh József. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970.
- KISS Lajos: *Földrajzi neveink etimológiai szótára I–II*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.
- KISS Lajos: *Korai magyar helységnévtípusok*. In: Honfoglalás és Nyelvészet. Szerk. Kovács László és Veszprémi László, Balassi Kiadó, Budapest, 1997.
- KNIEZSA István: *A párhuzamos helynévadás*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1944.
- KNIEZSA István: *Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1952.
- KÓSA László: *Bágy (Badeni) helynevei*. Magyar Névtani Dolgozatok 37., Budapest, 1983.
- Lédec*. Honismereti Kiskönyvtár. KT Kiadó, Komárom, 1997.
- LŐRINCZE Lajos: *Földrajzi neveink élete*. In: A Magyar Táj- és Népismeret Könyvtára 9. Szerk.: Györfly György. Nyelvtudományi Intézet, Budapest, 1947.
- LUTTERE, Ivan–KROPÁČEK, Luboš–HOSTOVÁ, Václav: *Původ zeměpisných jmen*. Mladá fronta, Praha, 1976.
- Magyar Dialektológia*. Szerk.: Kiss Jenő. Osiris, Budapest, 2001.
- MAJTÁN, Milan: *Názvy obcí na Slovensku za ostatných dvesto rokov*. Slovenská akadémia vied, Bratislava, 1972.
- NYIRKOS István: *Térképeink névtani tanulságairól*. In: Nyelvtudományi Értekezések 70. sz. 89–93. Szerk.: Kázmér Miklós és Végh József. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970.
- Nyitravármegye*. Löwy András és Fiai, Nyitra, 1931.
- ORISKÓ Norbert: *Szlovákia magyarok által lakott községei és városai*. Pozsony, 1993.
- SÁNDOR Anna: *Anyanyelvhasználat és kétnyelvűség egy kisebbségi magyar beszélőközösségben, Kolonban*. Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 2000.
- SÁNDOR János: *Kolon – Egy falu Zoboralján*. Népismereti Könyvtár 9., Szlovákiai Magyar Néprajzi Társaság, 1996.
- SZABÓ T. Attila: *Nyelv és település*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1988.
- SZEMERE Gyula: *Az akadémiai helyesírás története (1832–1954)*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1974.
- TAGÁNYI Károly: *Nyitravármegye helyneveinek magyarázata*. In: Nyitramegyei Közlöny 1887–1888. 120. rész – Gészthe, VII (1887)/52, 2.
- TELEKINÉ Nagy Ilona: *Terbeléd földrajzi nevei*. Anyanyelvi Füzetek. Szerk.: Sándor Anna és Telekiné Nagy Ilona. Nyitra, 1994.
- Veszprém megye földrajzi nevei*. Szerk.: Balogh Lajos és Ördög Ferenc. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai, 186. szám, Budapest, 1991.
- Vicsápapáti*. Honismereti Kiskönyvtár. KT Kiadó, Komárom, 1999.
- Zsére*. Honismeret Kiskönyvtár 93., Komáromi Nyomda és Kiadó Kft., 1997.